

**GENÇ YETİŞKİNLERDE ALGILANAN ROMANTİK İLİŞKİ
KALİTESİ, EBEVEYNLEŞME DÜZEYİ, İLİŞKİDE OTANTİKLİK
VE İLİŞKİSEL BENLİK DEĞİŞİMİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

FEYZA KALE

**MERSİN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK BİLİM DALI**

**MERSİN
KASIM- 2021**

**GENÇ YETİŞKİNLERDE ALGILANAN ROMANTİK İLİŞKİ
KALİTESİ, EBEVEYNLEŞME DÜZEYİ, İLİŞKİDE OTANTİKLİK
VE İLİŞKİSEL BENLİK DEĞİŞİMİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

FEYZA KALE

**MERSİN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK BİLİM DALI**

**Danışman
Prof. Dr. BÜLENT GÜNDÜZ**

**MERSİN
KASIM - 2021**

ÖZET

GENÇ YETİŞKİNLERDE ALGILANAN ROMANTİK İLİŞKİ KALİTESİ, EBEVEYNLEŞME DÜZEYİ, İLİŞKİDE OTANTİKLİK VE İLİŞKİSEL BENLİK DEĞİŞİMİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Bu çalışmada belirlenen amaç genç yetişkinlerin algılanan romantik ilişki kalitesi, ebeveynleşme düzeyi, ilişkide otantiklik ve ilişkisel benlik değişimi arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Çalışmaya katılan toplam gönüllü katılımcı sayısı 946 olup, bunların 718' i (%75,9) kadın, 228' i (%24,1) erkek bireydir. Araştırmada veri toplama aracı olarak; "Kişisel Bilgi Formu", "Ebeveynleşme Envanteri", "Türkçe Romantik İlişkilerde Benlik Değişimi Ölçeği", "Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği" ve "İlişkilerde Otantiklik Ölçeği" kullanılmıştır. Online form haline getirilen ölçme araçları romantik ilişkisi bulunan gönüllü katılımcılara uygulanmıştır. İstatistik paket programının kullanıldığı çalışmanın verilerine, korelasyon ve regresyon analizi ile bağımsız gruplar için T-Testi ve Tek Yönlü Anova uygulanmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre algılanan romantik ilişki kalitesi ile ebeveynleşme olgusu, ilişkide otantiklik, ilişkisel benlik değişimi toplam ve alt ölçek puanları arasında anlamlı ilişkiler çıkmıştır. Doğrusal regresyon analizine göre ilişkide otantikliğin alt boyutları olan yansızlık ve dürüstlük ile ilişkisel benlik değişiminin alt boyutları olan benlik genişlemesi ve benlik kirlenmesi algılanan romantik ilişki kalitesini anlamlı bir şekilde yordamıştır. Araştırmanın diğer bir bulgusuna göre; katılımcıların ebeveynleşme, ilişkisel benlik değişimi ve ilişkide otantiklik puanları cinsiyete göre farklılaşırken; ilişki süresi değişkenine göre yalnızca ilişkide otantiklik ve algılanan romantik ilişki kalitesi puanları farklılaşmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ebeveynleşme, algılanan romantik ilişki kalitesi, ilişkisel benlik değişimi, ilişkide otantiklik, genç yetişkinlik, romantik ilişki.

Danışman: Prof. Dr. Bülent GÜNDÜZ, Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Mersin.

ABSTRACT

INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN PERCEIVED ROMANTIC RELATIONSHIP CALISTA, LEVEL OF PARENTALIZATION, RELATIONSHIP AUTHENTICITY, AND RELATIONAL SELF CHANGE IN YOUNG ADULTS

The aim of this study was to examine the relationship between young adults' perceived romantic relationship quality, parenting level, relationship authenticity and relational self-change. The total number of volunteer participants participating in the study was 946, of which 718 (%75.9) were female and 228 (%24.1) were male. As a data collection tool in the research; "Personal Information Form", "Parenting Inventory", "Turkish Self-Change in Romantic Relationships Scale", "Perceived Romantic Relationship Quality Scale" and "Relationship Authenticity Scale" were used. The measurement tools, which were turned into an online form, were applied to the volunteer participants who had a romantic relationship. Correlation and regression analysis and T-Test for independent groups and One Way Anova were applied to the data of the study in which the statistical package program was used.

According to the results of the research, there were significant relationships between the perceived romantic relationship quality and the phenomenon of parenting, authenticity in the relationship, relational self-change total and subscale scores. According to the linear regression analysis, impartiality and honesty, which are the sub-dimensions of authenticity in the relationship, and self-expansion and self-contamination, which are the sub-dimensions of relational self-change, significantly predicted the perceived romantic relationship quality. According to another finding of the study; while the parenting, relational self-change and authenticity scores of the participants differed according to gender; Only the authenticity of the relationship and the perceived romantic relationship quality scores differed according to the relationship duration variable.

Keywords: Parenting, perceived romantic relationship quality, relational self-change, relationship authenticity, young adulthood, romantic relationship.

Supervisor: Prof. Dr. Bülent GÜNDÜZ, Mersin University, Department of Educational Sciences, Mersin.

TEŞEKKÜR/ÖNSÖZ

Yüksek lisans eğitimim boyunca ve tez yazma sürecinde akademik birikimi ve tecrübesi ile bana destek olan, ihtiyaç duyduğum anlarda ulaşılabilir olan, hatalarıma rağmen sabırla beni motive etmiş olan tez danışmanım değerli Prof. Dr. Bülent GÜNDÜZ'e katkılarından dolayı çok teşekkür ederim. Veri analizi sürecinde bana zaman ayıran, yardımını esirgemeyerek tezime katkıda bulunan Ar. Gör. Ali Ammar Kurt' a katkılarından dolayı çok teşekkür ederim.

Zaman ayıran değerli yorumlarıyla tezime katkı sunan sevgili jüri üyeleri SinemEvinAkbay' a, Fatoş Bulut' a teşekkür ederim. Tezimin veri toplama süreci için önemli olan ölçeklerini benimle paylaşan değerli hocalarıma teşekkür ederim.

Yaşadığım her koşulda her şeye rağmen bana hep güvenmiş, maddi ve manevi anlamda hep destek olmuş, beni bu süreçte hep başaracağım konusunda motive etmiş, yanımda olmuş canım aileme, annem Cemile Kale, kardeşim Hatice Kale, kardeşim Yaser Kale' ye katkılarından dolayı çok teşekkür ederim.

Birlikte yol aldığımız, birbirimizi hep motive ettiğimiz, her koşulda birbirimize destek olduğumuz kıymetli arkadaşlarım Musa Dereli, Ezgi Çağlar, Ali Karataş' a yanımda oldukları için çok teşekkür ederim.

Bu sürecime sonradan dahil olan kıymetli arkadaşım Mehmet Deniz' e sabırla motive etmesinden dolayı sonsuz teşekkür ederim.

Ayrıca değerli zamanlarını ayıran Mersin Üniversiteleri Öğretim görevlilerine ve Mersin Üniversitesi öğrencilerinden çalışmama katılan gönüllü katılımcılara veri toplama sürecine desteklerinden dolayı çok teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
İÇ KAPAK	
ÖZET	i
ABSTRACT	ii
TEŞEKKÜR	iii
İÇİNDEKİLER	iv- v
TABLOLAR DİZİNİ	vi
KISALTMALAR ve SİMGELER	vii
1. GİRİŞ	1
1.1.Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	5
1.3. Problem ve Alt Problemler	5
1.4. Araştırmanın Sayıtları	5
1.5. Araştırmanın Kapsam ve Sınırlılıkları	6
1.6. Tanımlar	6
2. KAYNAK ARAŞTIRMALARI / ALANYAZIN	7
2.1. Genç Yetişkinlikte Romantik İlişki	7
2.1.1. Romantik İlişki Kalitesi ile İlgili Çalışmalar	10
2.2. Ebeveynleşme	12
2.2.1. Ebeveynleşme Türleri	15
2.2.2. Ebeveynleşme ile İlgili Risk Faktörleri	16
2.2.2.1. Sosyo-ekonomik Durum	16
2.2.2.2. Göç	16
2.2.2.3. Alkol ve Madde Tüketimi	17
2.2.2.4. Ailede Kronik Fiziksel Psikolojik Rahatsızlıklar	17
2.2.2.5. Boşanma Ayrılık Tek Ebeveyn	18
2.2.3. Ebeveynleşme ile İlgili Çalışmalar	18
2.3. Otantiklik	20
2.3.1. İlişkide Otantiklik	23
2.3.2. İlişkide Otantiklikle İlgili Yapılan Çalışmalar	24
2.4. İlişkisel Benlik Değişimi	26
2.4.1. İlişkisel Benlik Değişimi Boyutları	27
2.4.1.1. Benlik Genişlemesi	28
2.4.1.2. Benlik Daralması	28
2.4.1.1. Benlik Budanması	29
2.4.1.1. Benlik Kirlenmesi	29
2.4.2. İlişkisel Benlik Değişimi ile İlgili Yapılan Çalışmalar	30
3. YÖNTEM	32
3.1. Araştırma Modeli	32
3.2. Çalışma Grubu	32
3.3. Veri Toplama Araçları	33
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu	33
3.3.2. Ebeveynleşme Envanteri	33
3.3.3. Türkçe Romantik İlişkilerde Benlik Değişimi Ölçeği (TRİBDÖ)	34
3.3.4. İlişkilerde Otantiklik Ölçeği (AİRS)	34
3.3.5. Algılanan Romantik İlişki Ölçeği (ARİKÖ)	34
3.4. Verilerin Toplanması	35
3.4. Veri Analizi	35
4. BULGULAR	37
4.1. Bağımlı ve Bağımsız Değişken Alt Boyutları Arasındaki Korelasyon Analizine İlişkin Bulgular	37

	Sayfa
4.2. Bağımlı ve Bağımsız Değişken Arasındaki Regresyon Analizine İlişkin Bulgular	39
4.3. Bağımlı ve Bağımsız Değişkenlerin Cinsiyete ve İlişki Süresine Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular	39
5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	42
5.1. Tartışma ve Yorum	42
5.1.1. Bağımlı Değişken ile Bağımsız Değişkenlerin Alt Boyutu Arasındaki İlişkiye Yönelik Tartışma ve Yorum	42
5.1.2. Bağımlı Değişken ile Bağımsız Değişkenlerin Alt Boyutları Arasındaki Regresyon Analizine Yönelik Bulgulara İlişkin Tartışma ve Yorum	44
5.1.3. Bağımlı ve Bağımsız Değişkenlerin Cinsiyete ve İlişki Süresine Göre Farklılaşmasına İlişkin Tartışma ve Yorum	46
<i>Cinsiyet</i>	46
<i>İlişki Süresi</i>	48
5.2. Sonuç ve Öneriler	49
5.2.1. Sonuç	49
5.2.2. Araştırmacılara Öneriler	50
5.2.3. Uygulayıcılara Öneriler	50
KAYNAKLAR	52
EKLER	61

TABLolar DİZİNİ

	Sayfa
Tablo 3.1. Katılımcıların Demografik Değişkenlere Göre Frekans ve Yüzde Değerleri	34-35
Tablo 3.2. Ölçme Araçlarının Cronbach's Alpha Katsayıları	38
Tablo 4.1. Toplam Örneklem Grubu İçin Algılanan Romantik İlişki Kalitesi, Ebeveynleşme Olgusu, İlişkide Otantiklik ve İlişkisel Benlik Değişimi Alt Boyutlar Arasındaki Korelasyon Katsayıları ve Betimsel Puanlar	39
Tablo 4.2. Toplam Örneklem Grubu İçin Algılanan Romantik İlişki Kalitesini Yordayıcı Değişkenlere Yönelik Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları	41
Tablo 4.3. Bağımlı ve Bağımsız Değişkenlerin Cinsiyete Göre Bağımsız İki Örneklem T – Testine İlişkin Bulgular	42
Tablo 4.4. Bağımlı ve Bağımsız Değişkenlerin İlişkin İlişki Süresine Göre TekYön Anavo Bulgular	43

KISALTMALAR ve SİMGELER

Kısaltma/Simgesi	Tanım
KBF	Kişisel Bilgi Formu
TRİBDÖ	Türkçe Romantik İlişkilerde Benlik Değişimi Ölçeği
EE	Ebeveynleşme Envanteri
AIRS	İlişkilerde Otantiklik (Otantiklik) Ölçeği
ARİKÖ	Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği
Vb.	Ve benzeri
Ark.	Arkadaşları

1. GİRİŞ

Bu bölümde problem durumu, araştırmanın amacı, problem cümlesi, araştırmanın sayıtları, araştırmanın sınırlılıkları ve tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Erikson' un psiko-sosyal gelişim kuramı bireyin gelişim sürecinde biyolojik faktörlerin yanı sıra sosyal çevrenin etkisine vurgu yaparak biyolojik gelişimle birlikte bireyin sosyalleşmesinin, çevresiyle etkileşim halinde olmasının gerekliliğini vurgulamaktadır (Şen, 2015). Ergenlik dönemiyle birlikte bireyin fizyolojik gelişimi hızlanmakta, büyüme hızı artmakta, birey bedenine daha fazla odaklanmakta, cinsiyet rolleri kazanmakta, cinsel kimliğini oluşturmaktadır. Ergenlik dönemi sürecinde bireyin bedeni cinsel gelişimle birlikte bir yetişkin bedeninin olgunluk düzeyine ulaşmaktadır. Bilişsel gelişim farklılaşmakta ve soyut düşünmenin kazanımıyla birey toplumsal konularda kendi fikirlerini oluşturmakta, sosyal konularla daha fazla ilgilenmektedir (Derman, 2008). Kısaca ergenlik döneminde bireyin kimliği hakkında kararları netleşmekte ve birey toplumsal alandaki yerini ve rolünü belirlemektedir. Ergenlik dönemi yakın ilişkiler kurma ve geliştirmeye hazırlık evresi olarak değerlendirilip birey tam olarak yetişkinlik dönemine geldiğinde karşı cinsle duygusal, cinsel ve sosyal olarak yakınlık kurmaktadır ve romantik ilişki yaşamaktadır (Onur, 2014).

Sternberg' e göre (1986) yakın ilişki sevilen kişiyle karşılıklı olarak geliştirilen samimiyet, tutku ve iletişime dayalı duygusal bağlılığı ifade etmektedir. Yakın ilişki daha genel bir başlık olup içinde arkadaşlık ilişkisi, romantik ilişki, aile ve akrabalık ilişkisini de barındırmaktadır. Bir süreç olarak romantik ilişki, ilişkiyi başlatma, sürdürme ve devam ettirme, sonlandırma evrelerinden oluşmaktadır. Bir ilişkinin başlaması ve memnun eden, doyum veren olumlu sonuçlarla devam etmesinde çeşitli faktörler etkilidir. Dindia ve Canary' e göre (1993) bir ilişki hem niteliği hem süresi açısından tatmin edici koşullarla desteklendiğinde devam etmektedir. Romantik ilişkinin devam etmesinde benlik, ilişki sistemi, toplumsal ağlar ve kültür (Dainton, 2013), duygusal yakınlık, iyi anlaşma, fiziksel çekicilik, gelecekte evlenmeyi düşünülen kişi olması, problemle karşılaşıldığında başa çıkabilme becerisi (Eryılmaz ve Ercan, 2010), pozitiflik, açıklık, güvence, paylaşım görevleri, sosyal ağlar, ortak faaliyetler, mektup veya çağrılar, kaçınma, anti-sosyallik, mizah (Canary ve ark., 1993) gibi faktörlerin etkili olduğu ifade edilmektedir. Ayrıca bireylerin karşılıklı olarak geliştirdiği ilişki tipi de romantik ilişkinin devam etmesinde, romantik partnerlerinin ilişkiden memnun kalmasında farklılıklar oluşturmaktadır (Uçar, 2018).

Romantik ilişkilerde bireylerin birbirlerine karşı iletişim kurma, amaç belirleme, ilişkiye dair inanç ve değerleri yapılandırma gibi temel görevleri vardır. Romantik partnerlerin birbirine karşı davranış biçimi, duygularını gösterme biçimi ve yakınlık kurması ilişkinin devam etmesi ve

ilişki kalitesini etkilemektedir. Akran ağlarının geniş olması ve akranlardan alınan sosyal destek ve yakınlık gibi faktörlerin romantik ilişki kalitesindeki farklılıklarla ilişkili olduğu görülmektedir (Connolly ve Johnson, 1996). Romantik ilişkide partnerlerin birbirine yakın hissetmesi, ilgi göstermesi ve duygusal bağlamda doyumu yüksek ilişki kalitesini gösterirken, kırgınlık, gerginlik, açıkça ve yüksek düzeyde çatışma düşük ilişki kalitesini göstermektedir (Galliher ve ark., 1998). Clark ve Reis' e göre (1988), ilişki kalitesinde önemli bir faktör yakınlıktır. Romantik partnerler yakınlığı yüksek düzeyde algıladıklarında ilişkiden daha fazla doyum alırken (Aron ve ark., 1992), düşük kaliteli ilişkilerde doyum azalmaktadır (Berscheid ve Reis, 1998). Romantik ilişki kalitesi alanyazında altı temel boyutta ele alınmaktadır: Doyum (Hendrick, 1988), adanmışlık (Adams ve Jones, 1997), güven (Boon ve Holmes, 1991), yakınlık (Aron, Aron ve Smollan, 1992; Sternberg, 1986), tutku (Aron ve Westbay, 1996; Sternberg, 1986) ve aşk (Fehr ve Russell, 1991).

Romantik ilişki sıklıkla evlilik doyumu, ilişki doyumu şeklinde evli bireyler ve romantik ilişkisi bulunan genç yetişkinlerle farklı değişkenler ele alınarak çalışılmıştır. Pascuzzi (2021), yetişkin romantik ilişki kalitesinin yordayıcıları olarak ergen ve yetişkin kişiliği ve kişilerarası ilişki faktörlerini ele almış ve ergenlik döneminde bireyin annesiyle daha kaliteli bir ilişkisinin olmasının, dışadönüklüğü ve romantik bir ilişki içinde olma olasılığını arttırdığını bulmuştur. Diğer bir çalışmada Topal ve arkadaşları (2021), algılanan romantik ilişki kalitesini partnersosyotelizmi, yetişkin bağlanması değişkenleri ile incelemiş ve erkek bireylerin kaygı boyutu ve sosyotelizm puanları arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulmuştur. Ayrıca güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin cep telefonuna daha az bağlı kaldığı, güvensiz bağlanma stiline sahip olan bireylerin daha fazla sosyotelizm davranışı gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Özdoğan (2020), psikolojik-özel iyi oluş, anne ve babaya duygusal erişilebilirlik, romantik ilişki kalitesi ve sosyal bağlılık arasındaki ilişkiyi yalnızlık aracılığıyla incelemiş ve anne ve babaya duygusal erişilebilirlik, romantik ilişki kalitesi ve sosyal bağlılığın; özel ve psikolojik iyi oluşu yalnızlık aracılığıyla yordadığı sonucuna ulaşmıştır. Seven (2019), algılanan romantik ilişki kalitesini evliliğe olan inanç değişkeniyle incelemiş ve algılanan romantik ilişki kalitesinin fakülte ve gelir durumu değişkenlerine göre farklılaştığını bulmuştur.

Parise ve arkadaşları (2017), genç yetişkin bireylerin romantik ilişki kalitesi düzeylerini müdahaleci ebeveyn rolü ve partneri benliğe dahil etme değişkenleriyle incelemişlerdir. Algılanan müdahaleci ebeveynlik ile partneri benliğe dahil etmenin romantik ilişki kalitesini olumsuz yönde yordadığını ve kadınlar için partneri benliği dahil etme düzeyindeki değişimin algılanan müdahaleci ebeveynlik ile romantik ilişki kalitesine tam aracılık ettiği sonucuna ulaşmıştır. Romantik ilişki kalitesi ve cinsiyet arasındaki ilişkide ergenler arasında yapılan bir çalışmada kızlar duygusal yoğunluğu daha yüksek düzeyde yaşadıkları, ilişkilerinde bağlanma düzeyleri ve yardım düzeylerini daha yüksek düzeyde algıladıklarını ifade etmektedir. Erkekler ise romantik ilişkileri daha çok ilişkide aşk oyunu oynama olarak algılamaktadırlar (Shulman ve

Scharf, 2010). Yetişkinlerde ise kadınların romantik ilişkide erkeklere göre daha yüksek düzeyde pozitif bakım davranışlarına sahip oldukları, daha anaç davranışlar sergiledikleri ifade edilmektedir (Kunce ve Shaver, 1994).

Romantik ilişkiler kuşkusuz insan hayatında önemli bir yer almakta ve bireyler romantik ilişkilerine köken aileden aldıkları bir takım rol ve aktarımlarla girebilmektedir. Aile yaklaşımlarında önemli bir çalışma alanı bulan ebeveynleşme olgusu bireylerin çocukluk yaşantılarında kazanmış olduğu ebeveyn rolünü açıklamaktadır. Bireylerin erken çocukluk döneminde kazandıkları bu roller benliğinin bir parçası olmakta ve yaşamlarının ileri dönemlerinde de devam etme eğilimi göstermektedir.

Tipik bir aile ilişkisinde aile üyelerinden beklenen, güvenle bir arada bulunabilmek ve birbirine gereken özeni gösterebilmektir (Jurkovic, Morrell ve Thirkield, 2001). Her aile üyesinin rolü yaşa ve ailedeki yerine göre farklılaşmaktadır. Birey üzerine düşen rolü üstlenmekte ve sorumluluklarını yerine getirmektedir ve işlevsel aile sistemi için ihtiyaçlar karşılanmaktadır. Ailenin ihtiyaçları, sosyo-ekonomik durumu ve diğer değişen koşullarına göre annenin rolü, babanın rolü ve çocukların rolü değişmektedir. Özellikle klinik psikoloji alanında, ebeveynlik rolünün üzerinde durulmakta ve sonuçlarının çoğunlukla çocuklar için önemli etkileri olduğu vurgulanmaktadır (Karagöbek, 2014). Bu rollerde herhangi bir yönde bir terslik olduğunda, aile sisteminde bir dengesizlik meydana gelmekte ve ebeveynlerle çocuklar arasındaki bu tür dengesiz ilişkiler, aile sınırları içinde işlevsel olmayan bir sisteme dönüşmektedir (Minuchin, 1974). Ebeveyn ve çocuk arasında gerçekleşen bir tür rol değişimi olan ebeveynleşme olgusu üç alt boyuttan oluşmaktadır. Ebeveyn odaklı ebeveynleşmede çocuk, ebeveyn rollerine maruz kalmakta; diğer yandan, kardeş odaklı ebeveynleşmede ise kardeşin bakımından sorumlu olmaktadır. Ebeveynlerden algılanan yarar ise olumlu bir noktaya değinerek çocuğun aldığı rol ve sorumlulukların olumlu etkilerine odaklanmaktadır (Chase, 1999).

Zencir (2018), evli bireylerin çocuklukta ebeveynleştirilme düzeyleri ile evlilik doyumları, depresyon düzeyleri, ailesel ve kişisel nitelikleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çocuklukta ebeveynleştirilme düzeyleri düşük ve yüksek grupların evlilik doyumu düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmazken, depresyon düzeyleri arasında anlamlı farkın olduğu görülmüştür. Diğer bir çalışmada Köyden (2015), ebeveynleşme olgusu ve psikolojik sorun oluşturabilecek sonuçların Türk örneklemini üzerinde değerlendirilmesini hedeflemiştir ve ebeveynleşme ile depresyon, kaygı, öfke ve obsesif inanışların ilişkisi incelenmiştir. Araştırma sonucunda kadınlar için ebeveyn odaklı ebeveynleşmenin daha etkili olduğu ve obsesif inanışları arttırdığı; erkekler için kardeş odaklı ebeveynleşmenin etkili olduğu ve öfke duygusunun düzenlenmesini güçleştirdiği sonucuna ulaşmıştır. Son olarak ebeveynleşmeden algılanan yararın ise duygu durum güçlükleri olan depresyon, kaygı ve öfke boyutları için koruyucu bir faktör olabileceği sonucuna ulaşmıştır.

Genç yetişkinlikte birey daha derin romantik ilişkiler yaşamaktadır. Bireyin romantik ilişkisinde gerçek benliğini ortaya koyması ve romantik ilişkisini gerçek benliği ile sürdürmesi, kendi değerleri ve tercihleri yönünde otantik davranışlar sergilemesi beklenmektedir. Kernis ve Goldman (2006), bireyin ilişkilerinde dürüst, gerçek ve açık olmasını ilişkisel otantiklik kavramıyla ifade etmektedir. Martens'e (2005) göre otantik bireylerin hem kendine hem de başkalarına yönelik değerlendirmeleri yansız olmalı, birey kendi gerçek benliğini ve başkalarının gerçek benliğini kabul edebilmelidir. Otantiklik, bireyin kendini ve çevresini objektif bir şekilde tanıması, farkında olması, kurduğu ilişkilerinde kendini sunumun şeffaf, olduğu gibi dürüstçe yansıtmaları olarak tanımlanmaktadır (Kernis ve Goldman, 2006).

Günar Eren' e göre (2019), duyguların doğru bir şekilde değerlendirilmesi evlilik uyumunu artırırken, duyguların doğru bir şekilde değerlendirilmemesi bireylerin otantiklik ve kendine yabancılaşma düzeylerini olumsuz yönde etkilemektedir. Yavaşoğlu' na göre (2019), otantiklik evli bireylerin mutluluk düzeyini anlamlı bir şekilde yordamaktadır. Sipahi' ye göre (2020), bireylerin kişilerarası bilinçli farkındalık düzeylerinin artması evlilik doyumunu artırmakta ve ilişkisel otantiklik evlilik yaşam doyumunu ve kişilerarası bilinçli farkındalığı anlamlı şekilde yordamaktadır.

Birey romantik ilişki sürecinde kendini olduğu gibi özgürce sunabilmeli (Kernis, 2003), ilişki içinde kendini özgün bir şekilde tanımlayabilmelidir. Her ilişki aynı zamanda tarafların, partnerlerin, üyelerin birbirini etkilediği, dönüştürdüğü ve dönüştüğü, geliştirdiği ve geliştiği bir etkileşimdir. İlişkisel benlik değişimi denilen kavram romantik ilişkide partnerlerin kendi benlik kavramlarının diğer bireyin benlik kavramıyla etkileşimi sonucunda yeniden yapılandırıldığını ifade eder (Mattingly ve ark, 2014).

Yakın ilişkilerin bireyin benlik kavramını etkileyebileceği, olumlu olduğu gibi olumsuz olarak da değiştirebileceği, dönüştürebileceği sosyal psikoloji içerisinde sıklıkla ele alınmaktadır. Romantik ilişki süresinde birbirine bağlılığın giderek artması sonucunda bireyler kendilerini ayrı ayrı bireyler olarak değerlendirmek yerine ortak bir birey olarak görme eğilimleri artmaktadır. Kısaca benlik kavramı yakın ilişkiler ve yaşanan değişiklikler sonucunda değişmektedir. Bu bağlamda Mattingly ve arkadaşları (2014), bireylerin ilişkisel benlik değişimini anlamak ve teorik bir çerçeve sunmak için iki boyutlu ilişkisel benlik değişim modelini geliştirmiştir. İki boyutlu ilişkisel benlik değişim modeline göre birey ilişki sürecinde benliğine olumlu özellikler kazandırırorsa benlik genişlemesi; benliğine olumsuz özellikler kazandırırorsa benlik kirlenmesi; benliğindeki olumlu özelliklerden ödün verirse benlik daralması ve benliğindeki olumsuz özellikleri törpülemeye giderse benlik budanması yaşamaktadır.

Dinçer (2017), iki boyutlu ilişkisel benlik değişimi modelini Türk kültürü bağlamında test ederek alana katkıda bulunmuştur. Birinci modelde ben tasavvuruna ötekini katma, aşka ilişkin tutumlar, bağlanma tarzları ve benlik yönelimleri değişkenlerinin benlik değişim aracılığıyla

yaşam doyumu üzerindeki etkilerini incelenmiştir. İkinci modelde ise temel kişilik özellikleri, çelişik duygulu cinsiyetçilik, benlik düzenleme odakları ve bilişsel esneklik değişkenlerinin benlik değişimi aracılığıyla ilişki doyumu üzerindeki etkilerini incelemiştir. Tuncer (2019), romantik ilişkisi olan üniversite öğrencileri ile çalışmıştır. Çalışmasında benlik değişiminin alt boyutlarından benlik genişlemesi ve benlik daralmasının üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinin niteliğinin sosyal destek alt boyutunun anlamli olarak yordadığı; benlik genişlemesi, benlik daralması ve benlik kirlenmesi ise çatışma ve derinlik alt boyutlarını anlamli olarak yordadığı sonucuna ulaşmıştır.

Alan yazın incelendiğinde algılanan romantik ilişki kalitesi farklı değişkenlerle ele alınmış ancak ebeveynleşme, ilişkide otantiklik ve ilişkisel benlik değişimi ile incelenmediği görülmüştür. Bireyler için önemli olan romantik ilişki kalitesinde bireylerin çocukluk yaşantılarında üstlendikleri birçok rol ve aktarımların etkisi olduğu bilinmektedir. Ebeveynleşme önemli bir kavram olup ilişki kalitesini etkileyeceği düşünülmektedir. Benzer şekilde bireylerin benliklerini özgün bir biçimde ortaya koydukları otantiklik ve romantik ilişkide partnere bağlı olarak ortaya çıkan ilişkisel benlik değişiminin romantik ilişki kalitesini etkileyeceği düşünülmektedir. Bu çerçevede araştırmada romantik ilişki kalitesi ebeveynleşme, ilişkide otantiklik ve ilişkisel benlik değişimi arasındaki ilişki ele alınmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulguların çift ve aile danışmanlığı alanında çalışan uzmanlara teorik ve uygulama çerçevesinde katkı sunacağı ifade edilebilir. Bunun yanı sıra araştırma sonucunun romantik ilişki içinde olan ya da romantik ilişki geliştirecek bireylerin sağlıklı ilişki kurma ve geliştirmelerine de dolaylı katkısının olacağı söylenebilir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, genç yetişkinlerin algılanan romantik ilişki kalitesi, ebeveynleşme düzeyi, ilişkide otantiklik ve ilişkisel benlik değişimi arasındaki ilişkinin incelenmesidir.

1.3. Problem ve Alt Problemler

1. Genç yetişkinlerin algılanan romantik ilişki kalitesi ile ebeveynleşme, ilişkide otantiklik ve ilişkisel benlik değişimi düzeyleri arasında nasıl bir ilişki vardır?
2. Genç yetişkinlerin ebeveynleşme, ilişkide otantiklik ve ilişkisel benlik değişimi düzeylerinin algılanan romantik ilişki kalitesini yordamadaki katkıları nelerdir?
3. Genç yetişkinlerin algılanan romantik ilişki kalitesi, ebeveynleşme, ilişkide otantiklik ve ilişkisel benlik değişimi cinsiyete ve ilişki süresine göre farklılık göstermekte midir?

1.4. Araştırmanın Sayıtları

Bu araştırma aşağıdaki sayıtlar üzerine temellendirilecektir:

1. Bireylerin ölçeklere objektif bilgi verdikleri varsayılmıştır.

2. Araştırmada alınan örneklemin evrenin tüm özelliklerini taşıdığı ve evreni yeterli oranda temsil ettiği varsayılmıştır.

1.5. Araştırmanın Kapsam ve Sınırlılıkları

1. Araştırma sonuçları çalışmada kullanılan ölçeklerin geçerlik ve güvenirlikleri ile sınırlıdır.
2. Bu çalışma romantik ilişki kalitesi, ebeveynleşme, ilişkisel benlik değişimi ve ilişkisel otantikliğin alt boyutları ile sınırlıdır.
3. Bu çalışma bireylerin ölçeklere verdikleri cevaplarla sınırlıdır.
4. Bu çalışma araştırmanın yapıldığı anda romantik bir ilişkisi olan bireylerle sınırlıdır.
5. Çalışmanın veri toplama süreci pandemi dönemine denk gelmesi sebebiyle gönüllü katılımcılara ulaşmak güçleşmiş olup cinsiyet eşit dağılmamıştır.

1.6. Tanımlar

- 1.6.1. Algılanan Romantik İlişki Kalitesi:** Romantik ilişkinin doyum, adanmışlık, güven, yakınlık, tutku ve aşk boyutlarında devam etmesine dair bireyin oluşturduğu algıdır (Fletcher, Simpson ve Thomas, 2000).
- 1.6.2. İlişkide Otantiklik:** Bireyin ilişkilerinde dürüst, gerçek, açık olmasıdır(Kernis ve Goldman, 2006).
- 1.6.3. Ebeveynleşme:** Bir çocuk ya da ergenin beklenen yaştan daha erken bir yaşta ebeveyn rollerini yerine getirmesi (Minuchin, Montalvo, Guerney, Rosman&Schumer, 1967), kendi ilgi, istek ve ihtiyaçlarından özveride bulunarak ebeveynlerinin ilgi, istek ve ihtiyaçlarına karşılık vermesidir (Chase, 1999).
- 1.6.4. İlişkisel Benlik Değişimi:** Bireyin romantik ilişki sürecindeyken benliğinde meydana gelen olumlu veya olumsuz yönde ve değerde meydana gelen değişimdir (Dinçer, 2017).
- 1.6.5. Benlik Genişlemesi:** Bireyin romantik ilişki sürecinde benliğine kattığı olumlu, pozitif yönde kattığı nicel ve nitel özelliklerdir (Mattingly, Lewandowski ve McIntyre, 2014).
- 1.6.6. Benlik Daralması:** Bireyin romantik ilişki sürecinde benliğine kattığı olumlu, pozitif yönde kattığı nicel ve nitel özelliklerin azalmasıdır (Mattingly, Lewandowski ve McIntyre, 2014).
- 1.6.7. Benlik Budanması:** Bireyin romantik ilişki sürecinde benliğine kattığı olumsuz, negatif yönde kattığı nicel ve nitel özelliklerin azalmasıdır (Mattingly, Lewandowski ve McIntyre, 2014).
- 1.6.8. Benlik Kirlenmesi:** Bireyin romantik ilişki sürecinde benliğine kattığı olumsuz, negatif yönde kattığı nicel ve nitel özelliklerin artmasıdır (Mattingly, Lewandowski ve McIntyre, 2014).

2. KAYNAK ARAŞTIRMALARI

2.1. Genç Yetişkinlikte Romantik İlişki

Dünyaya geldiği andan itibaren sosyal bir varlık olarak yaşamını devam ettiren ve çevresiyle sürekli etkileşim halinde bulunan insanlar, duygu ve düşünce alışverişinde bulunmak için yakın ilişkiler kurmaktadır. Bireyin ilk ilişki kurma biçimi içine doğduğu ailede başlamakta ve devamında okul, iş yeri gibi bulunduğu ortamlarda gelişmekte ve çeşitlilik göstermektedir. İnsanın çevresinde bulunan çeşitli gruplar, başta aile olmak üzere anne-baba-kardeşler; geniş aileden üyeler, amca-hala-teyze-dede; okul çevresi, öğretmen-arkadaşlar gibi birçok kişinin etkisiyle sosyalleşerek çevresine uyum sağlama sürecini gerçekleştirmektedir (Tolan ve ark., 1985, s. 167).

Bireyin gelişim dönemlerine ve özelliklerine göre kurduğu ilişkiler değişmektedir. Bebeklik döneminde öncelikle ebeveyn ile ilişki başlamaktadır, daha sonra buna kardeşleriyle kurduğu ilişki eklenmektedir. Okul çağında sosyalleşme ağının genişlemesiyle birey bir arkadaş olmayı, öğrenci olmayı deneyimlemekte ve rolüne uygun ilişkiler geliştirmektedir. Ergenlik döneminde birey hem kendi cinsiyle hem de karşı cinsle daha derin ilişkiler geliştirmesiyle kendi kimliğini edinmekte ve kimliğini başkalarının kimliğiyle kaynaştırmaya hazır duruma gelmektedir. Ergenlik dönemi ve devamında artık hem sosyal çevresinde hem de toplumda bir birey olarak daha geniş ilişkiler geliştirmiş şekilde yetişkinlik düzeyinde toplumda aktif bir rolde yer almaktadır (Yazgan İnanç ve Yerlikaya, 2016). Ergenlik dönemi yakın ilişkiler kurma ve geliştirmeye hazırlık evresi olarak değerlendirilip birey tam olarak yetişkinlik dönemine geldiğinde karşı cinsle duygusal, cinsel, sosyal olarak yakınlık kurmakta ve romantik ilişki yaşamaktadır (Onur, 2014). Gelişimin yaşam boyu devam etmekte olduğunu ifade eden Erikson, Psikososyal Gelişim Kuramının “Yakınlığa Karşı Yalıtılmışlık” olan altıncı evresinde birey, karşı cinsle romantik ilişki yaşamakta ve eş seçimi ile birlikte aile kurmaya adım atmaktadır (Miller, 2008).

Ercan ve Eryılmaz’ a göre (2010), romantik ilişkilerde genç yetişkinler aşk alanında kendilerini keşfetmekte ve kendi öznel dünyalarında aşk duygusunu tanımlamaktadır. Özellikle genç yetişkinlik döneminde gelişen romantik ilişkiler bireylerin, sosyal, cinsel ve kişilik gelişimlerini etkilemektedir. Bu dönemde deneyimlenen ilişkiler yetişkinlik dönemine gelindiğinde bireyin ilişkilerini, eş seçimlerini, ilişki beklentilerini etkilemektedir ve bunların belirlenmesinde de önemli rol oynamaktadır (Furman, 2002).

Romantik ilişki, partnerlerin birbirine karşı bağlılık, yakınlık ve tutku boyutunda bir birliktelik içinde bulunmaları olarak tanımlanmaktadır (Sternberg, 1986). Romantik ilişki içinde bulunan bireylerde biliş, duygu ve davranış boyutunda çeşitli özellikler kendini göstermektedir

ve romantik ilişkinin varlığı bireylerin davranışlarını, düşünme biçimlerini ve duygu durumlarını etkilemektedir (Hatfield, 1988). Alanyazın incelendiğinde romantik ilişki farklı şekillerde ele alınıp değerlendirilmiştir. Bunlardan başlıcaları şöyle sıralanabilir:

- Romantik ilişki iki kişinin birlikte yapabildikleri eylemlerde, günlük yaşam olaylarını paylaşımlarında olumlu duygu ve davranışlar geliştirerek memnuniyet içeren etkileşimler kurmasıdır (Gottman, 1998).
- Rubenstein ve Shaver' e göre (1982), bir romantik ilişki açık ve net olarak dürüstlük üzerine kurulmaktadır. İki birey birbirlerine kendini açar, samimiyet, fedakarlık, şefkat- ilgi, saygı, birbirini destekleme, koruma ve kollama, ilişki içinde savunmayı bırakma, kendilerini birbirlerine adama gibi davranışları sergiler. Bu iki birey arasında bir duygu paylaşımı gerçekleşmekte ve duygusal bağ kurulmaktadır. İlişki sürecinde herhangi bir ayrılık durumu yaşandığında ise kişiler yoğun üzüntü hissetmektedir.
- Hatfield' e göre (1988), romantik ilişkide bireyler kendilerinin başkaları ile olan benzerlik ve farklılıkları keşfetmek isterler ve bu sebeple başkalarının nasıl düşündükleri, nasıl hissettikleri ve nasıl davrandıklarıyla daha çok ilgilenirler. Bu amaçla diğer bireylere yakın olmaya çalışırlar.
- Williams ve Connolly' e göre (1997), romantik birliktelik, romantik partnerler arasında duygusal yaşam olaylarının paylaşılması ile gelişir. Bu paylaşım yaşam boyu çeşitli şekillerde ve boyutlarda ortaya çıkabilir.
- Orlofsky' e göre (1981), romantik birliktelik dinamik bir yapıda gelişim halindedir. Romantik partnerler karşılıklı etkileşim halindedir ve bu etkileşim güven duyma ve bağ kurma ile desteklenen bir süreçtir. Romantik partnerlerin birbirine kendini açabilmesi, samimi duygu ve düşünceler içinde bulunması, ortak yaşam alanlarının ve paylaşımlarının olmasının yanı sıra bireylerin kendi bireysel özelliklerini de yaşayabilmesi önemlidir.
- İmamoğlu ve Aydın' a göre (2009), bireylerin yakın ilişki kurması ve sürdürmesi kendi çıkarlarının bir diğer bireyin çıkarlarıyla örtüşmesi halinde gelişir.
- Brehm'e göre (1992), romantik yakınlık üzerine ifade edilen tanımların ortak noktaları; iki kişinin davranışlarının ortak paydada buluşması ve birbirine bağlı olması, karşılıklı ihtiyaçların giderilmesi ve arada duygusal bağın olmasıdır.

Romantik ilişki bir süreçtir. İlişki gelişim modeline göre bir romantik ilişki ilk aşamada sıfır ilişki ile başlamaktadır. Bu aşamada bireyler birbirinden haberdar değildir ve birbirini henüz fark etmemiş, aralarında henüz bir ilişki gelişmemiştir. İkinci aşamada farkındalık düzeyi,

başlatma gelmektedir. Bireylerden biri ya da iki birey aynı anda birbirinden haberdar olmakta ve ilişkinin başlaması için adım atılmaktadır. Romantik partnerlerbirbirinin hayatını merak etmekte, gözlemlerde bulunmakta, bir farkındalık oluşmaktadır. Bu aşamada ilişki tam olarak başlamamakta, bir gözlem, ön izlenim, değerlendirme, takip etme ve sonucunda ilişki için bir adım atılmaktadır. Üçüncü aşama olarak yüzeysel ilişki kurulmakta, bireylerin birbiri ile birbirini tanıma üzerinetam olarak iletişim kurmaktadır. Son aşama olarak ortaklık kurulmakta, kurulan yüzeysel ilişki yerini derin ve yoğun paylaşımlara bırakarak daha özel ve anlamlı bir ilişki oluşmaktadır. Bireyler kendilerini, beklentilerini, yaşam tarzını birbirlerine açmakta, derin, özel, anlamlı ilişkiler kurmakta ve aralarında yoğun bir bağ oluşmaktadır (Bernstein, Roy ve Srull1991; Freedman ve ark., 2003).

Romantik ilişkinin başında bireyler birbirini daha iyi tanıma amacı taşımaktadır. Birbirini tanıdıkça ilişki derinleşmeye başlamaktadır. Bireyler birbirlerini tanıma sürecinde ilişkiye devam etme, ilişkiyi daha derinleştirme, ilişkiyi bitirme gibi kararlar sonucunda ilerlemekte ve ilişkinin sonucu netleşmektedir (Senn, 2015). İlişkide duygu yoğunluğunun artması, aşk, sevgi, yakınlık gibi ilişkiyi destekleyici faktörlerin eklenmesi bireylerin ilişkiye bakışını olumlu etkilemektedir. Karşısındakine yönelik yoğun bir sevgi, bundan doğan bir etkileşim ilişkiyi duygusal faktörlerle nitelikli yaşanmasını sağlamaktadır (Yıldız ve ark., 2018).

Olumlu romantik ilişki göstergesi olarak bireylerin birbirine karşılıklı sevgi, samimiyet içerikli duygu ve düşünceler içinde olması gösterilmektedir. İlişkide roller, jestler, ilişki yapısı, olumlu yaşantılara odaklanmak, sadakat, ilişkinin istikrarını istemek, bireylerin birbirlerinin kişisel alanlarına gösterdiği özerklik desteği romantik ilişkiyi olumlu ilerlemesini destekleyen faktörler olarak gösterilmektedir (Zimmer ve ark., 2010). Olumlu faktörler bireylerin ilişkiden algıladığı kaliteyi etkilemektedir ve algılanan romantik ilişki kalitesi yüksek düzeyde olmaktadır. Berscheid (1999), ilişki alanına ilişkin görüşlerinde, bireyin yaşadığı romantik ilişki de dahil olmak üzere bütün işlevsel ilişkileri bireyin sağlığı, refahı ve psikolojik iyilik hali için olumlu etkileri olduğunu ifade etmektedir.

Kansky (2018), yüksek kalitede bir romantik ilişkiye sahip olmak yüksek düzeyde yaşam doyumu ve mutluluk ile yakından ilişkili olduğunu ifade etmektedir. Bireylerin ilişkiden algıladığı kalitenin yüksek olması diğer yaşam alanlarını da olumlu etkilemektedir. Kaliteli romantik ilişki yaşam enerjisini yükseltme, verimliliği arttırmakta, sosyal ilişkileri güçlendirmektedir. Yüksek kalite düzeyindeki romantik ilişki, kaygı ve depresyon düzeyi ile negatif ilişki içindedir. Kaliteli romantik ilişki beraberinde daha sağlıklı bir yaşam, daha uzun bir yaşam beklentisi, daha iyi bir ebeveyn performansını getirmektedir (Allen ve ark., 2020). Gomez Lopez (2019), romantik ilişkisini kaliteli bir şekilde devam ettirmekte olan bireylerin yaşamlarından memnun, daha mutlu, ruhsal ve bedensel hastalıklarda daha az sorun yaşayan, yüksek benlik saygısına sahip

olduklarını ifade ederek kaliteli bir romantik ilişkiye sahip olan bireyin diğer yaşam alanlarını da olumlu etkilediğini görüşünü desteklemektedir.

Psikoloji kuramlarında da aşk, sevgi ve yakın ilişkinin bireyin gelişimi ve hayatının sürekliliği için önemli olduğu vurgulanmaktadır. Freud' a göre insan hayatında temel kriterlerden biri sevmek ve üretmektir. Adler'in üç temel yaşam görevi arasında yakın ilişki kurması yer almaktadır. Erikson' un bireyin gelişim sürecini ve yaşam rollerine yer verdiği sekiz aşamalı yaklaşımında genç yetişkinlik yakın ilişki, sevgi ve samimiyet üzerinedir (Akt. Yıldız ve ark., 2018). Genç yetişkinlik dönemi ve bu dönemde yaşanan romantik ilişki, romantik ilişkinin anlamına yönelik görüş geliştirmek, ilişkiye yönelik beklenti oluşturmak en belirleyici kimlik özellikleri olarak ifade edilmektedir (Kroger, 2015). Bu çalışma da genç yetişkinlik dönemini ve yakın ilişkileri özellikle bireyin sahip olduğu kaliteli bir romantik ilişkinin önemli görülmesiyle ortaya çıkmıştır.

2.1.1. Romantik İlişki Kalitesi İle İlgili Çalışmalar

Alanyazın incelendiğinde algılanan romantik ilişki kalitesi ile yapılan çalışmalar da mevcuttur. Uzun (2021), romantik bir ilişki içinde olan kadın ve erkeklerin cinsel doyum ve algıladıkları ilişki kalitesinin duygusal yeme davranışına olan etkisini incelemiş ve romantik ilişkisi olan kadın ve erkeklerin cinsel doyum ve algıladıkları ilişki kalitesi arasında anlamlı bir ilişki olduğunu cinsel doyum arttıkça algılanan ilişki kalitesinin arttığını bulmuştur.

Seven (2019), romantik ilişkisi olan veya daha önce romantik ilişki yaşamış olan son sınıf öğrencilerin, algıladıkları romantik ilişki kalitesinin evliliğe olan inançlarına etkisini incelemiştir. İlişki kalitesinde öğrenim gördüğü fakülte, ailenin gelir durumu arasında anlamlı farklılık saptanırken; cinsiyet, aile tipi, anne-baba öğrenim durumu, anne çalışma durumu, kullanılan medya araç süreleri arasında anlamlı farklılık saptanmamıştır. İlişki inançlarında ise cinsiyet, baba öğrenim durumu arasında anlamlı farklılık saptanırken; öğrenim görülen fakülte, aile tipi, anne öğrenim durumu, annenin çalışma durumu, ailenin gelir durumu, kullanılan medya araç süreleri arasında anlamlı farklılık görülmemiştir.

Krill Leiter (2019), ebeveyn yabancılaşması yaşayan çocuklar üzerinde çalışmış ve zihinsel sağlık sorunları, madde bağımlılığı, düşük düzeyde kendine yeterlik algısı, fiziksel sağlığın azalması gibi durumlarla karşılaşmıştır. Bu çalışmada çoklu regresyon analizi sonucunda babaya yabancılaşma evlilik ve flört ilişki kalitesini; anneye yabancılaşma ise ilişki mutluluğu, ilişki doyumu ve ilişki kalitesi için anlamlı bir yordayıcı olmuştur.

Beckmeyer, Coleman ve Proulx (2018), 15 yaşındaki ergenlerin romantik ilişkilerinde olumlu veya olumsuz durum bildirimlerinde depresif dışı vurum davranışlarıyla ilişkisini çalışmıştır. Olumsuz etkileşimler, depresif belirtiler, dışı yönelim davranışı ile pozitif ilişki

bulunmuş ve romantik ilişkisi olan ergenler romantik partnerleriyle olumsuz etkileşim yaşadıklarında depresif belirtiler gösterme ve dışa yönelme davranışı açısından risk altında görülmüştür. Suk (2018), bağlanma stili, sosyo-ekonomik düzey, eğitim düzeyi, mevcut ilişki durumu değişkenleriyle bireysel olarak algılanan ilişki kalitesi arasındaki ilişkiyi çalışmıştır. Çoklu regresyon analizinde varyansın %21' ini açıklamış ve algılanan romantik ilişki kalitesini tahmin etmede anlamlı sonuçlar çıkmıştır. Flört etmenin aksine sağlam bir ilişki içinde olmak veya olmamak bireysel olarak algılanan romantik ilişki kalitesini açıklamakta en önemli faktör olmuştur. Jones Garcia (2017), lisansüstü öğrenci grubuyla yaptığı çalışmasında ilişki kalitesini stres değişkeniyle çalışmıştır. Aile Değerlendirme Ölçeği sonuçları ve Algılanan İlişki Kalitesi Bileşenleri Ölçeği sonuçları negatif ilişkili bulunmuştur.

Ledbetter (2017), romantizm ve romantik ilişki kalitesi arasındaki ilişkinin, ilişkiyi sürdürme davranışının ve romantik partnerle televizyon izlemenin ne ölçüde aracılık ettiğini incelemiştir. Romantik partnerle TV izleme, romantizm ve diğer ilişkisel bakım biçimleri, ilişki kalitesinin pozitif bir yordayıcısı olarak ortaya çıkmıştır. Televizyonizleme bir aracı olarak ortaya çıkmasa da, ilişkiyi sürdürme davranışı hem yakınlığın hem de ilişkisel türbülansın bir yordayıcısı olarak romantizme aracılık etmiştir. Walper ve Wendt (2015), ergenlerin ebeveynleri ile olan ilişkilerini ve partnerleriyle olan ilişkilerini karşılaştırmıştır. Anne ile duygusal güvensizlik, en geniş anlamda ergenlerin romantik ilişkisinin tüm özellikleriyle bağlantılı bulunmuştur. Genel olarak, ergenlerin anne ile ilişkileri baba ile ilişkilerine göre daha etkili olduğu bulunmuştur.

Eşici (2014), üniversite öğrencilerinin bağlanma, erken dönem uyumsuz şemalar, psikolojik ihtiyaçlarının romantik ilişki kalitesi ile ilişkilerini incelemiş ve psikolojik ihtiyaçların romantik ilişki kalitesini açıklayan modelde en güçlü yordayıcı olduğunu bulunmuştur. Çalışmada ayrıca, kaygılı ve kaçınmacı bağlanma ile romantik ilişki kalitesi ilişkisinde de psikolojik ihtiyaçların aracı değişken olduğu görülmüştür. Robertson ve arkadaşları (2014), ergenlik döneminde geriye dönük olarak ölçülen kardeş ilişkisi kalitesi ile romantik ilişki doyumu arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Kardeş ilişki kalitesi ile romantik ilişki kalitesi arasında bir ilişki bulunamamıştır.

Rhoades ve arkadaşları (2012), erken yetişkinlik döneminde romantik ilişki kalitesini evli, boşanmış ve birbirleriyle hiç evlenmemiş ebeveynlere sahip bireyler arasındaki farklılıkları incelemiştir. Evli ebeveynleri olanların, boşanmış veya hiç evlenmemiş ebeveynleri olanlara göre daha yüksek ilişki uyumuna sahip olduğu ve daha az olumsuz iletişim bildirmeleri görülmüştür. Ayrıca, evli ebeveynleri olanlar ilişkilerine daha güçlü bağlılık gösterdiklerini bildirmiştir. Holman ve Busby (2011), yetişkin romantik ilişki kalitesini, köken aile, köken aile geçmişinde olumsuz süreçler ve benliğin farklılaşmasının her bir partnerin ilişki kalitesi üzerindeki etkisini incelemiştir. Araştırma sonucunda her iki partnerden gelen köken aile süreçleri yetişkin ilişki kalitesi ile anlamlı düzeyde ilişkili bulunmuştur.

2.2. Ebeveynleşme

Bireyler doğum ve ölüm arasında geçen süreçte kendilerine ait rol ve sorumlulukları üstlenerek yaşamda var olmaktadır. Ebeveyn rolü de bireyler için yerine getirilen yaşam görevlerinden biri olarak görülmektedir. Ebeveyn rolü yaşa bağlı olarak yetişkinliğe geçişte bireylerden beklenen bir roldür. Bireyler aile olma yolunda ilerlerken birtakım sorumlulukları almaya başlamaktadır. Her bir birey bir ailenin de üyesi olmakla birlikte hem kendi bireysel alanı için hem de aile birliği adına ilgi, istek ve ihtiyaçlarına uygun olarak üzerine düşen rolü üstlenmekte ve sorumluluklarını yerine getirmektedir. Ailenin ihtiyaçları, sosyo-ekonomik durumu ve diğer değişen koşullarına göre annenin rolü, babanın rolü ve çocukların rolü değişmektedir. Her aile üyesinin kendinden beklenen rol ve görevleri yerine getirme niteliği, derecesi önemli olmakla birlikte bu rollerin yerine getirilme şeklinde herhangi bir yönde bir terslik olduğunda, aile sisteminde bir dengesizlik meydana gelmektedir. Ebeveynlerle çocuklar arasındaki bu tür dengesiz ilişkiler, aile sınırları içinde işlevsel olmayan bir sisteme dönüşmektedir (Minuchin, 1974). Kısaca aile sisteminin bütünlüğünü korumak, ailenin varlığını devam ettirmek, aile içi ilişki dinamiklerinde dengeyi sağlamak için aile üyelerine düşen rol ve sorumlulukların yerine getirilmesi önemli görülmektedir (Wampler ve ark., 2009).

Çocuğu yetiştirme, ihtiyaçlarına cevap verme sorumluluğu ebeveyn tarafından karşılanmaktadır. Sosyo-ekonomik durum, ebeveyn kaybı, boşanma, kardeş ya da ebeveynlerde meydana gelebilecek hastalık durumu gibi nedenlerle çocuk ya da ergen, beklenen zamandan daha erken ya da uygun olmayan bir biçimde ebeveyn sorumluluklarını üstlenmek zorunda bırakıldığında ise bu bir sorun olabilmektedir (Minuchinark., 1967). Bu bağlamda, ebeveyn ve çocuk arasında gerçekleşen ve çocuğun ebeveyn sorumlulukları üstlenip yerine getirmesi olarak meydana gelen rol değişimi ebeveynleşme olarak tanımlanmaktadır (Chase, 1999).

Çocuk ebeveynleşmeye maruz kaldığı bir durumda kendi istek ve ihtiyaçlarını göz ardı ederek ebeveynlerinin karşılanmayan ihtiyaçlarını karşılayıp bakım vererek ebeveyn rollerini benimsemektedir (Boszormanyi, Nagy ve Spark, 1973). Bu durumun sonucu olarak çocuğun kendi ihtiyaçlarını, isteklerini yok sayması ve karşılanmasını öncelik olarak görmemesi durumu ortaya çıkmaktadır. Aile sistemini korumak nedeniyle çocuklukta benimsenen roller birbiriyle ilişkili olarak -varlıklarını- gelecek yaşantılarda sürdürme eğilimi ile karşımıza gelmektedir (Yavuz Güler, 2021). Çocuklar aile içinde bir yer edinmek ve bunu korumak için, duygusal yönden beslenme ihtiyacıyla çocuklukta üstlenmiş oldukları roller yetişkin kişiliğine eriştiklerinde de kişiliğin bir parçası olmaktadır (Hecht, 1973). Bireye çocuklukta yerleşen düşünce ve davranış kalıbı bireyin ilerleyen zamanlarda romantik ilişkisinde, arkadaşlık ilişkisinde de ortaya çıkmaktadır. Başkalarının ihtiyaçları, istekleri, ilgi alanları bireyin kendi kişisel alanlarının önüne geçmektedir (Chase, 1999). Başka bir ifadeyle bu bireyler diğer aile üyelerinin sorumluluğunu

alan birer yetişkinlermiş gibi davranmayı öğrenmekte ve bunu ilişki kalıplarına yerleştirmektedir. Bu durumun sonucunda birey ebeveyn rolünü benimseyerek gerçek benliğinde bunun izlerini taşımakta ve benliğinden uzaklaşmaktadır (Minuchin, 1974).

Bireyin kendi benliğini var etmesi kendine özgü gelişecek bir durumdan uzaklaşarak içselleştirmiş olduğu ebeveyn rol ve kalıplarıyla şekillenmektedir. Bireyin içinde doğal olarak bulunan çocuğun bastırılması durumunda olması gereken yaştan çok daha öncesinden ebeveyn özellikleriyle donanmış bir yetişkin ortaya çıkmaktadır. Başkaları odaklı olan birey her zaman uyumlu olması gereken, uzlaştırmacı, bakım veren, ihtiyaçları karşılayan kişinin kendisi olması gerektiğini düşünmektedir. Bu bireylerde, yetersizlik hissetme, kendi özüne yabancılaşma, kendini başkalarına kabul ettirmek için uyumlu davranmayı mecburiyet olarak algılama görülmektedir (Jurkovic, Jessee ve Goglia, 1991). Birey aynı zamanda olması gerekenden çok daha fazla sorumluluk üstlenme sonucunda geleceğe ve dünyaya karşı kaygı, yorgunluk, bıkkınlık, insanların ihtiyaçlarına karşı hassasiyet ve korku hissetmektedir.

Ebeveynleşme olgusuna odaklanan birçok çalışmada ebeveynleşme olgusunun çocuklar için çeşitli olumsuz sonuçlara neden olduğu ifade edilmektedir (Earley ve Cushway, 2002). Kendini olumsuz değerlendirme (Castro, Jones ve Mirsalimi, 2004), depresif belirtiler, duygusal bağımlılık, sosyalleşmedeki sorunlar (WellsveJones, 1998) diğer mevcut sorunlardır. Aşırı fedakârlık gösterme, kendine ait yaşam stili oluşturmada zorlanma, aşırı yorgunluk sebebiyle geleceğe karşı motivasyon kaybı, heyecan ve coşkudan uzaklaşarak kendi varoluşunu gerçekleştirmekten uzaklaşma görülebilecek diğer sonuçlar olabilmektedir. Ayrıca depresyon, kaygı, psikolojik stres, utanç yaşama, yeme bozuklukları, uyum sorunları, madde kullanımı, düşük benlik saygısı, sosyo-ekonomik sorunlar gibi birçok durumun, ebeveynleştirilme ile ilişkisi olduğu ifade edilmektedir (Burnett, Jones, Bliwise ve Ross, 2006; Chase, Deming ve Wells, 1998; Fitzgerald, 2005; Hooper ve Wallace, 2009; Jones ve Wells, 1998). Ebeveynleştirilmiş çocukların, depresyon, kaygı, düşük benlik saygısı, düşük akademik başarı, somatik problemler, sağlık problemleri ve kişilerarası ilişkilerde zorluklar yaşaması gibi durumları da yaşadıkları ifade edilmektedir (Earley ve Cushway, 2002). Benzer şekilde çocukluk, ergenlik ve ilk yetişkinlik dönemlerinde depresyona girme, intihara teşebbüs etme açısından değerlendirildiğinde, çocukluk döneminde ihmale uğramış bireylerin daha yatkın olduğu ifade edilmektedir (Sfoggia, Pacheco ve Grassi-Oliveira, 2008).

Ebeveynleşme olgusunun olumsuz sonuçlarına değinen çalışmalar olduğu gibi olumlu sonuçlarına değinen çalışmalar da vardır. Minuchin (1974), çocukların aile içi işlerde sorumluluk almasının ve geniş ailelerde yaşayan çocukların aile üyelerine yardım etmesinin doğal olduğunu ifade etmektedir. Thirkield (2002), araçsal ebeveynlik ile kişilerarası yetkinlik arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmasında, araçsal ebeveynlik ile kişilerarası yetkinlik arasında pozitif bir ilişki olduğunu bulmuştur. Telzer ve Fuligni(2009), ergenlerle yapılan bir çalışmada aile içinde görev

almanın ve sorumluluk sahibi olmanın psikolojik iyi olma ile ilişkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Diğer bir çalışmada Fitzgerald ve arkadaşları(2008), ebeveynleşme olgusunu cinsiyete göre incelemişler ve ailesel koşulları iyi olmayan kadınların, kardeşlerinin sorumluluğunu üstlenme davranışının gelecek yaşantılarında psikososyal uyumlarına katkı sağladığı görülmüştür. Özetle çocuklara verilen sorumluluklar onların gelişimine, yaşına ve kapasitesine uygun olduğunda biyolojik, psikolojik ve sosyolojik olarak gelişimini destekleyicidir. Verilen görev ya da sorumluluk çocuğa uygun olmadığında, fazla geldiğinde, çocuk için aşırı zorlayıcı olduğunda ise biyolojik, psikolojik ve sosyolojik olarak olumsuz sonuçlara neden olmaktadır (Hooper, 2012).

Sistem kuramına göre, bir organizmanın veya canlı bir sistemin tüm parçaları bir bütünü oluşturmakta ve birbirleriyle ilişkili olduklarında anlam kazanmaktadır. Bir bütün olarak sistemin bütün parçaları birbirini etkilemektedir. Sistem bütün olarak değerlendirilmektedir. Sistem kuramının bakış açısına göre aile ise bir geçmişi paylaşan, aralarında duygusal bağ olan, aile üyelerinin ve ailenin bütününe ihtiyaçlarını karşılamak için stratejiler planlayan bireylerden oluşmuş karmaşık bir yapı olarak tanımlanmaktadır. Ailede her bir üye diğerleriyle etkileşim halindedir ve birbirini etkilemektedir (Sabatelli ve Bartle, 1995). Ebeveynleşme olgusuna dair ilk olarak Minuchin ve arkadaşları (1967) ebeveyn çocuk adıyla ebeveynin görevlerini ve sorumluluklarını yerine getirmeyerek çocuğa fiziksel ve psikolojik olarak görevleri ve sorumlulukları devretmesi olarak ifade etmekte ve araçsal ve duygusal ebeveynleşme kavramlarına değinmektedir (Minuchin, 1974).

Salvador Minuchin' in (1974), Yapısal Aile Sistemleri Kuramına göre her ailenin bir işleyişi vardır ve her aile kendine uygun yapılar geliştirmektedir. Aile sistemlerden oluşarak bir hiyerarşi, işleyiş ve kuralları meydana getirmektedir. Aile üyeleri sistemde alt sistemler ve sınırlar geliştirerek alt sistemlerde ve sınırlarda kendilerine roller oluşturmaktadır (Nazlı, 2013). Minuchin ve Fishman' a göre (1981), ailede her birey alt sistemler oluşturarak işlevlerini yerine getirmektedir. Ebeveyn, ebeveyn – çocuk, kardeşler arasında ikili, üçlü alt sistemler bulunmaktadır. En genel alt sistemler çekirdek ailelerde eşler arasında alt sistemler, eşler ve çocuklar arasında alt sistemler ve kardeşler arasında alt sistemler olmaktadır. Bu alt sistemlerde sınırlar ise üyelerin kendi içinde ve dış dünya ile arasındaki rolleri tanımlamaktadır.

Aile ve üyelerini etkileyen birçok sosyolojik, psikolojik ve ekonomik faktör ebeveynleşmenin olumlu veya olumsuz etkilerini belirlemektedir. Ailenin içinde yaşadığı toplumun kültürü, ekonomik durum, ailede mevcut psikolojik ve fiziksel rahatsızlıklar, madde ve alkol bağımlılığı, ebeveynin durumu, fiziksel ve cinsel istismar aile üyelerini etkilemektedir. Aile üyelerinin rollerini yerine getirmesinde bu sebeplerden birinin veya birkaçının varlığı etkili olmaktadır ve rollerin yer değiştirmesine sebep olmaktadır. Örneğin, tek ebeveyn olması, eşlerin çalışması, eşlerin alkol veya madde bağımlısı olması veya fiziksel ya da psikolojik olarak rahatsız

olması durumunda evde onların yapması gereken görevler çocuklara kalmaktadır (Köyden, 2015).

2.2.1. Ebeveynleşme Türleri

Ebeveynleşme olgusu duygusal (emotional/expressive) ebeveynleşme ve araçsal ebeveynleşme olarak iki alt başlıkta ele alınmaktadır. Araçsal ebeveynleşme çeşitli kaynaklarda enstrümantal (instrumental) ebeveynleşme olarak da ifade edilmektedir (Jurkovic, 1997; Hooper, 2007). Duygusal ebeveynleşmede çocuk, başta ebeveyn olmak üzere ailedeki üyelerin duygusal ihtiyaçlarını karşılamaya çalışmaktadır (Hooper, 2007). Çocuklar doğrudan kendilerini ilgilendiren bir sorun olmadığı durumda ebeveynlerinin duygusal sorunlarıyla uğraşmakta, ebeveynin duygusal sorunlarına ortak olarak sorunu paylaşmakta hatta bu durumu içselleştirmektedir (Champion ve ark., 2009). Çocuk aile bireylerinin sosyal ve duygusal ihtiyaçlarını karşılamak için sorumluluk almakta, anne için arkadaş, sırdaş ya da kardeşler için anne gibi bir rolü yerine getirmektedir (Hooper, 2008). Aile içindeki çatışmaları yatıştıran, huzuru sağlayan, uzlaşma yoluna giden ve sırdaş olabilen bir birey olarak bu rolleri zorunlu olarak üstlenmektedir (Jurkovic, 1997).

Aile ortamında gerçek sevgi alışverişi olmadığı durumlarda çocuk bu durumdan kendini sorumlu hissetmektedir. Anne babayı bir arada tutma görevi, sürekli mutsuz ve hasta bir anne varsa anneyi mutlu etme, kardeşlere annelik etmek, aile birliği ve bütünlüğünü sağlama sorumluluğunu tamamen kendi omuzlarında hissetme duygusal ebeveynleşmeyi örneklemektedir. Burada çocuk bilinçdışında bir anne ya da baba rolüne geçmiştir. Kişiliğinde şekillenen bu rol bakıcı ve kurtarıcı rolü olmaktadır. Bu durum sonucunda ebeveynler tarafından çocuğa yanlış sevmeye ve sevilme kalıpları verilmekte, çocuğun benliğine yerleşmiş olan bu kalıplar ilerleyen dönemlerde yaşanan romantik ilişkideki deneyimleri ve beklentileri etkilemektedir. Çocuğun büyürken üstlenmiş olduğu bu roller yetişkin olduğunda romantik ilişkide partneri için de uygulayacağı roller olabilmektedir. Çocuğun sevmeye ve sevilmeye dair gerçek düşüncesinin belirlenmesi için ebeveynlerin çocuğun temel ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik tutum ve tavırlar içinde olması, destekleyici yaklaşması gerekmektedir (Tezcan, 2019).

Araçsal ebeveynleşmede çocuk özellikle ailenin fiziksel ve maddi ihtiyaçları için sorumluluklar almaktadır (Champion ve ark. 2009; Hooper, 2008; Jurkovic ve ark. 1999). Örneğin çocuk, ev işi yapma, çocuk bakma, yemek hazırlama, para kazanma gibi işlerde görev almakta (Hooper, 2008); kardeşlerinin bakımını üstlenme (Jurkovic, 1997), faturaları ödeme, alışveriş yapma gibi araçsal işler yapmaktadır (Hooper, 2007; Champion ark., 2009). Alanyazın incelendiğinde, duygusal ebeveynleşmenin araçsal ebeveynleşmeye göre daha olumsuz sonuçlar doğurabileceği ve çocuğun kendi yaşamında meydana gelebilecek duygusal zorluklarla

karşılığı daha olası görülmektedir (Jurkovic, Jesse ve Goglia, 1991; Jurkovic, Thirkield ve Morrell, 2001; Hooper, Moratta ve Lanthier, 2008).

Jurkovic (1997), ebeveynleşme olgusunu işlevsel ve işlevsel olmayan özelliklerine göre yapıcı ve yıkıcı ebeveynleşme şeklinde iki başlıkta incelemiştir. Bunlardan yıkıcı ebeveynleşme işlevsel olmayan rolleri ifade ederken yapıcı ebeveynleşme ise işlevsel/uyumsal rolleri ifade etmektedir. Yapıcı ebeveynleşmede çocuk gelişim döneminde beklenen rolleri ve sorumlulukları yerine getirmekte, sosyal çevre ve aile tarafından yaptıkları desteklenmekte, takdir görmektedir. Görev ve sorumluluklar toplumsal açıdan uygundur ve toplumun beklentisine uygun olan yetişkin rolleri öğrenilmektedir. Yıkıcı ebeveynleşmede ise çocuk, gelişiminin çok üstünde araçsal veya duygusal görev ve sorumlulukları yerine getirmektedir.

2.2.2. Ebeveynleşmeyle İlişkili Risk Faktörleri

Bazı ailelerde mevcut olumsuz faktörler ebeveynleşmeye daha fazla sebep olmaktadır. Ebeveynleşmeye neden olabilecek olası durumlar aile yapısında sorun olanlar, aile sisteminin işleyişine zarar verecek ebeveyn eylemleri olarak alanyazında ifade edilmiştir (Burnet ve ark., 2006).

2.2.2.1. Sosyo-ekonomik Durum

Ailenin sosyo-ekonomik durumu belirleyici bir risk faktörü olarak görülmektedir. Ailede ekonomik olarak geçim zorluğu yaşıyorsa aile üyeleri çocuklarda dahil edilerek çalışma, eve maddi kaynakla destek olma durumu söz konusu olmaktadır. Çocuğun yaşı ve yapabileceği işin düzeyi göz ardı edilebilmektedir. Her iki ebeveynin de çalışması gerektiği bir durumda ise çocuk diğer kardeşlerin bakımından sorumlu tutulmaktadır. Bir çocuk ebeveyn gibi maddi kaynak stresini ebeveyni ile eşit düzeyde paylaşıırken kardeşlerinin sorumluluk duygusunu da ebeveyni ile eşit düzeyde yaşamaktadır (Jelastopulu ve Tzoumerka, 2013).

2.2.2.2. Göç

Ailenin ikamet ettiği bir yerden başka bir yere göç etmesi durumunda çocukların ebeveyne göre daha kolay uyum sağladığı ifade edilmektedir. Ebeveyn çocuklara göre daha geç ve zor uyum sağladığında çocuğundan ev işleri ve diğer işlerde yardım istemektedir. Buna örnek olarak Suriye' den Türkiye' ye göç eden ailelerde çocukların Türkçe konuşmaya daha erken ve kolay uyum gösterdikleri bu sebeple toplumsal hayatta ebeveynine rehberlik ettiği gösterilebilir. Market alışverişi, toplu taşıma kullanma, adres tarifi ve buna benzer aktivitelerde çocuklar rehberlik etmektedir (Mirsky, 2001). Kültür farkı, dil farkı, sosyal ve hukuksal alanda farklılıklara

uyum sağlama süreci psikolojik stres kaynağı ve baskı şeklinde hissedilmektedir. Bu stresi ve baskıyı yaşarken çocuk da ebeveyni ile bu duyguyu paylaşmaktadır (Ponizovsky ve ark., 2012).

2.2.2.3. Alkol ve Madde Tüketimi

Alkol bağımlılığı olan ve diğer maddeleri kullanmakta olan ebeveynler, anne baba olarak rol ve sorumluluklarını yerine getirirken yetersiz kalmaktadır. Kendi psikolojik durumuyla baş edebilmek için hem kendini ihmal eden bir ebeveyn hem de çocuğunu ihmal eden bir ebeveyn ortaya çıkmaktadır. Parker (2015), bir çalışmada en az bir ebeveyni kimyasal bağımlılığı olan ve şu anki romantik partneri de benzer bağımlıya sahip kadınlarla ve benzer demografik özelliklere sahip ancak en az bir ebeveyni kimyasal bağımlılığı olan ve şu anki romantik partneri de benzer bağımlıya sahip olmayan kadınlarla çalışmıştır. Bu çalışmanın sonucunda bireylerin aile içinde kazanmış oldukları rolleri ile yetişkinlik dönemindeki ilişkilerinde sahip oldukları rolleri arasında benzerlikler bulmuştur.

Bir araştırmada ebeveyni alkol kullanan ergenlerle çalışılmıştır. Ebeveynin alkol kullanımı ile ergenin ebeveynleşme düzeyi arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Buna göre, ebeveyn alkol kullanımı arttıkça ergen ebeveynleşmeye daha fazla maruz kalmaktadır (Hooper ve ark., 2012). Ebeveynin alkol kullanması evdeki rollerini aksatmasına neden olmaktadır ve bu durum evde diğer aile üyelerini de yakından ilgilendirmektedir. Ebeveyn ile ilgilenme, kardeşlerin bakımıyla ilgilenme, evde gündelik işler gibi sorumlulukları yerine getirmek çocuklara kalmaktadır. Bu çocuklar yetişkin rollerini model alarak ve benimseyerek kendi yetişkinlik dönemlerinde de çocuklarına benzer durumları yaşatmaktadır (Bekir ve ark., 1993). Yine uyuşturucu bağımlılığında ergenlerle yapılmış bir çalışmada madde bağımlılığı olan bir ebeveyne sahip ergenin ebeveynleşme düzeyi daha fazla olmakta ve ergenin stres, depresyon ve kaygı düzeyi yüksek olmaktadır (Stein ve ark., 1999).

2.2.2.4. Ailede Kronik/Fiziksel/Psikolojik Rahatsızlıklar

Aile üyelerinin birinde ya da özellikle ebeveynlerde kronik, psikolojik ya da fiziksel rahatsızlık varsa bu durum ailede işleyişi ve dinamiği önemli ölçüde etkilemektedir. Kronik hastalık, bedensel yetersizlik veya süregelen psikolojik rahatsızlık mevcut olarak varsa ya da sonradan meydana gelmişse çocuklar ebeveyn, yetişkin sisteminin bir parçası olarak dünyaya gelmekte veya sonradan yetişkin sistemine eklenerek, ebeveyn rollerini üstlenmektedir (Rolland, 1999). Arıkan Çolak (2019), sağlıklı kardeşe sahip olmanın ve özel gereksinimli kardeşe sahip olma durumunu ve ebeveynleşme ve diğer değişkenlerle çalışmış ve özel gereksinimli kardeşe sahip olan bireylerin sağlıklı kardeşe sahip olan bireylere göre ebeveynleşme düzeylerinin daha fazla olduğunu ve ebeveynleşmeden daha az yarar sağladıkları sonucuna ulaşmıştır.

Çelik (2021), gençlerin anne depresyonundan kaynaklı ebeveynleşme düzeyleri ile kişilerarası ilişkiler boyutunda baba katılımının rolünü incelemiştir. Annenin depresif belirtilerinin gençlerin psikolojik semptomları ve kişilerarası ilişki nitelikleri üzerindeki zararlı etkilerini anlamamıza katkıda bulunmuştur. Otizm spektrum bozukluğu olan kardeşe sahip bireylerle yapılan bir çalışmada katılımcıların daha yüksek düzeyde ebeveyn odaklı ebeveynleşme ve sıkıntı bildirmediği daha yüksek bulunmuştur (Tomeny ve ark., 2017).

2.2.2.5. Boşanma/Ayrılık/Tek Ebeveyn

Boşanmanın çocuklar üzerindeki etkisi çok fazla olmaktadır. Boşanma durumu olduğunda çocuklar evde olmayan ebeveyni özlemektedir. Anne ile yaşıyorsa babaya özlem duymakta baba ile yaşıyorsa anneye özlem duymaktadır. Ebeveyni olmayan çocuklar derin bir hüznün ve yalnızlık hissetmektedir. Sosyal hayatında başarı gösteren, akademik başarısı yüksek olan çocuklar için de hüznün ve yalnızlık duygularını taşımak söz konusu olmaktadır. Çocuklar bir anne bir de babanın evinde olmak üzere iki tane gidecek evinin olması düşüncesi sabit ev olmaması sebebiyle güvensizlik duygusu oluşturmaktadır. Boşanmış ailede çocuklar daha fazla yalnız kalmaktadır. Anne ya da baba kiminle yaşıyorsa ikisinin de aktif çalışma hayatı bulunması gerekmekte ve bu zaman diliminde çocuklar yalnızlığı daha çok yaşamaktadır. Zamanla anne ya da babanın yeni bir ilişki geliştirmesiyle çocuklar üvey ebeveyn ya da üvey kardeş ile tanışarak yabancılaşma duygusu yaşamakta ve aidiyet problemi yaşamaktadır. Boşanmış ailede çocuklar benlik bölünmesi yaşamaktadır. İki ebeveynin beklenti ve isteklerine göre benlikleri ayrılmaktadır. Anne baba arasındaki çatışmada kalan çocuk ailede arabulucu konumunda ya da bir ebeveyni seçerek onunla koalisyon oluşturmaktadır. Yaşanan çatışmalar arasında kalan çocukların ebeveynleşme düzeyleri daha fazla olmaktadır (Fortin ve ark., 2011). Boşanmış ailedeki çocuklar küçük yetişkinler olarak adlandırılmaktadır. Ebeveyn evde olmadığı zaman yetişkin rollerini üstlenmektedir. Yine boşanmış ailelerde çocuk ebeveynin ebeveyni olmakta, duygusal anlamda ebeveyn destek olma görevi çocuğa kalmaktadır. Ailede çocuk ebeveyn rollerinin tersine çevrilmesi durumunda ebeveynleşme kavramı ortaya çıkmaktadır ve boşanma ebeveynleşme için bu sebeplerle riskli bir faktör olarak görülmektedir (Marquardt, 2005).

2.2.3. Ebeveynleşme İle İlgili Yapılan Çalışmalar

Alanyazında ebeveynleşme olgusu ile ilgili yapılan araştırmalarda farklı değişkenlerle birlikte ele alındığı görülmektedir. Arıkan Çolak (2019), ebeveynleşme ile psikolojik belirtiler ve obsesif-kompulsif belirtiler arasındaki ilişki; bu ilişkide, öfke ve sorumluluğun aracı, özel gereksinimli ya da sağlıklı kardeşe sahip olmanın ve sosyal desteğin düzenleyici rolünü; cinsiyet, doğum sırası ve ailenin sosyo ekonomik durumu için ebeveynleşme olgusunun farklılaşp

farklılaşmadığını incelemiştir. Araştırma sonucunda özel gereksinimli kardeşi olanların olmayanlara göre kardeşe yönelik ebeveynleşmelerinin daha yüksek olduğunu ve ebeveynleşmeyi daha az yararlı algıladığı, ebeveynleşmenin algılanan yarar/uyum değişkeni azaldıkça ve öfke aracı değişkeni artıkça psikolojik belirtilerin arttığını bulmuştur. Son olarak aracı ve düzenleyici değişkenlerin rolü birlikte ele alındığında özel gereksinime sahip kardeşi olmayan grupta sosyal desteğin çok düşük olmasının kardeşe yönelik ebeveynleşme ile öfke-sorumluluk arasındaki ilişkiyi düzenlediği görülmüştür. Bu ortak etkileşim sonucunda öfkenin-sorumluluğun kardeşe yönelik ebeveynleşme ile obsesif-kompulsif belirtiler ve psikolojik belirtiler arasındaki ilişkiye aracılık etkisi olduğu belirlenmiştir.

Zencir (2018), 705 yetişkin bireyle yaptığı çalışmasında evli bireylerin çocuklukta ebeveynleştirilme düzeyleri ile evlilik doyumları, depresyon düzeyleri, ailesel ve kişisel nitelikleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çocuklukta ebeveynleştirilme düzeyleri düşük ve yüksek grupların evlilik doyumu düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmazken, depresyon düzeyleri arasında anlamlı farkın olduğu görülmüştür. Çocuklukta ebeveynleşme düzeylerinde, anne ve baba eğitim düzeyine, ailede kalıcı rahatsızlık durumuna, ebeveynler ile vakit geçirmeye, ebeveynlerin madde bağımlılığı durumuna, babanın çalışma durumuna, ebeveynlerinden birinin il dışında çalışması durumuna, kardeş sayısına ve kişinin çalışma durumuna göre anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Buna karşın, anne çalışma durumunun, cinsiyetin ve katılımcıların yerleşim biriminin çocuklukta ebeveynleştirilme üzerinde temel bir etkisi gözlenmemiştir. Akün (2017), çocuklukta ebeveynleşme yaşantılarının özellikleri ve bireye etkilerini incelemiştir ve çocuk ve ergenlerle çalışan ruh sağlığı uzmanları için öneriler sunmuştur.

Yıldırım (2016), aile öngörülemezliği ve ebeveynleşme ile depresyon, öfke ve obsesif inanişların ilişkisini incelemiştir. Araştırma sonucunda kadınlarda aile öngörülemezliği ve ebeveynleşmenin bahsi geçen tüm bozukluklar üzerinde etkili olduğu, erkek grubunda ise aile öngörülemezliği ve ebeveynleşmenin depresyon, obsesif inanişlar ve obsesif-kompulsif belirtiler üzerinde etkili olduğu; öfke üzerinde ise yalnızca ebeveynleşmenin etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Algılanan Yarar/Uyum boyutunun kadınlarda hiçbir bozukluk üzerinde etkili olmadığı; erkeklerde ise depresyon üzerinde koruyucu etki yaptığı sonucuna ulaşmıştır.

Benzer şekilde Köyden (2015), ebeveynleşme ile depresyon, kaygı, öfke ve obsesif inanişların ilişkisini incelemiştir. Ebeveynleşmenin üç alt boyutunun psikolojik sorunları ne biçim ve ölçüde yordadığı çoklu regresyon analizleri aracılığıyla değerlendirmiştir. Araştırma sonucunda kadınlar için Ebeveyn Odaklı Ebeveynleşmenin daha etkili olduğu ve obsesif inanişları arttırdığı; erkekler için Kardeş Odaklı Ebeveynleşmenin etkili olduğu ve öfke duygusunun düzenlenmesini güçleştirdiği ve son olarak Algılanan Yarar/Uyum yabancı alanyazın ile tutarlı olarak duygu durum güçlükleri olan depresyon, kaygı ve öfke boyutları için koruyucu olabileceğini ifade etmiştir.

Wingsiong (2015), Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu olan 30 kardeşin ile engeli olmayan 179 kardeşin ebeveynlik deneyimlerini, baş etme stratejilerini ve sosyal ve davranışsal uyumu karşılaştırmaktır. Beklenilen aksine DEHB ve kontrol grupları arasında ebeveynleştirmede anlamlı bir fark bulunmamıştır. Ebeveynleştirme değişkenlerinde daha yüksek puanlar, kontrol grubu için sıkıntı ile ilişkilendirilirken, DEHB grubunda sadece algılanan adaletsizlik daha yüksek düzeyde sıkıntı ile ilişkilendirilmiştir.

Karagöbek (2014), annenin çocukluğundaki ebeveynleşme davranışı tecrübeleri, eşiyile ilişkisindeki bağlanması, ailenin sosyo-ekonomik düzeyi ve çocuğun benlik kurgusunun onun ebeveynleşme davranışları üzerindeki etkisini incelenmiş ve anksiyetesi yüksek annelerin çocukları, annelerine daha çok fiziksel bakım verdiği görülmüştür. Diğer taraftan sonuçlara göre kızlar erkeklere kıyasla ebeveynlerinin daha çok duygusal ihtiyaçlarını karşılamıştır. Çocukların ebeveynleşme davranışları incelendiğinde, anksiyetesi düşük annelerin çocuklarının daha çok duygusal ebeveynleşme davranışı gösterdiği ifade edilmiştir. Ayrıca, ilişkisel benliğe sahip olma eğilimindeki çocuklar, daha çok duygusal ebeveynleşme davranışı gösterdikleri ve kızların erkeklere göre aile üyelerine daha çok fiziksel bakım sağladıkları; bağımsız benliğe sahip olma eğilimindeki çocukların daha az fiziksel bakım verdikleri görülmüştür.

Jones ve Wells (1996), ebeveynleştirme olgusunu üç kişilik özelliği (mazoşist veya kendi kendini yenen, açık narsist ve zorlayıcı) ile incelemiştir. Erkekler ve kadınlar için ayrı regresyon analizleri yapılmıştır. Sonuçlar, her iki cinsiyet için de ebeveynleşmenin mazoşist ve narsist kişiliğin önemli bir yordayıcısı olduğunu, ancak kompulsif özelliklerin olmadığını göstermiştir.

2.3. Otantiklik

Otantiklik ve özgünlük kavramları alanyazın incelendiğinde zaman zaman birbirinin yerine kullanıldığı görülmektedir. Bu çalışmada terminolojiyi en iyi açıklayacağı düşünüldükçe otantiklik kavramı kullanılmıştır. Tarihsel akışta otantiklik kavramı incelendiğinde ortaya çıkış tarihinin Antik Yunan' a kadar dayandığı söylenebilir. Krallık, imparatorluk gibi totaliter yönetimlerin varlığında insanlar bireycilikten ziyade topluluk olarak değer görmüştür. Krallık, imparatorluk gibi totaliter yönetimlerin çöküşüyle insanlara büyük bir topluluk olarak bakmaktan vazgeçilmiş, her bir insan birey olarak kendilerine anlam yüklemeye başlamıştır. Otantiklik kavramının insan hayatında anlam kazanmasında da bu değişimlerin ve gelişimlerin etkisi olduğu düşünülmektedir (Fletcher, 2013).

Sanayi Devrimi öncesinde insana kendi başına bir değer yüklenmemiştir. İnsan toplum, topluluk olarak ele alınmış, değerlendirilmiştir. Ben, kendilik, bireysellik, kendine has olma durumu, sahiçilik kavramlarının modern dönem ile birlikte ele alındığı görülmektedir. Bu çerçevede, bireycilik, kendilik anlayışının tarihsel akışı sanayi öncesi, modern dönem ve

günümüze gelmesi genel-toplumsal olandan özel-derin-bireysel olana doğru değişerek gelmesi mümkündür (Çifteci, 2018).

Kartezyen felsefede insan benliği biricik olmasıyla dünyanın merkezine konumlanmaktadır. Hume felsefesine göre benlik algı ve yanılama olarak açıklanmaktadır. Kant, benliği tam olarak evrenin merkezinde görmekte, benlik ve özgür eylemi çok fazla önemsemektedir. Bergson, benliğin topluma dönük ve dışsal boyutu ile öze dönük içsel boyutu olduğunu ifade etmektedir. Önemli olan ise sahici, öze dönük ve içsel boyuttur. Heidegger ise Bergson gibi iki boyutu olan bir öneri sunmaktadır: benliğin özel tarzı olan gerçek, sahici benlik ve gerçek olmayan, yüzeysel benlik. Gerçek benlik sahici ve kendine has bir varoluşu temsil ederken gerçek olmayan benlik Bergson' un dışsal, topluma dönük boyutu gibi yüzeyseldir (Çifteci, 2018).

Otantiklik kavramını ifadelerinde ilk olarak Heidegger (1968)' in kullandığı görülür (Akt. Kernis ve Goldman, 2006). Ayrıca otantiklik kavramının sıklıkla felsefe ve psikoloji yaklaşımlarında ve kuramlarında değerli bulunup kullanıldığı görülmektedir. Hümanist psikoloji, varoluşçuluk, pozitif psikoloji gibi yaklaşım ve kuramlarda otantiklik kavramına rastlanmaktadır (Öksüz ve Karalar, 2019). Otantiklik bireyin temel ihtiyaçlarının karşılandıktan sonra özerk olduğu anda sağlanmaktadır (Deci ve Ryan, 2000). Rogers (1951), otantiklik bireyin gerçek benliği ile davranışları tutarlı olduğunda, uyumlu hale geldiğinde sağlanabileceğini ifade etmektedir.

İnsancıl kuramlarda insan davranışlarının temel güdüsü olarak kendini gerçekleştirme güdüsü önemli görülmektedir. Birey beslenme, barınma, korunma, neslinin devamı gibi temel ihtiyaçlarını karşıladıktan sonra üst düzey ihtiyaçlara yönelmektedir. Saygı görmek, bilgi edinmek, estetik ve sanatsal zevk duymak bireylerin yöneldiği üst düzey ihtiyaçlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunların ortaya çıkma şartı ise temel ihtiyaçların giderilmesi bireylerin beslenme, barınma, korunma gibi kaygılarının olmamasıdır. Birey üst düzey ihtiyaçlara yöneldiğinde gelişme, ilerleme, kendini aşma güdüsü ortaya çıkmaktadır. Üst düzey ihtiyaçların, güdülerin ortaya çıkması bireyin kendini gerçekleştirme eğilimini de göstermektedir(Kuzgun, 1972). Goldstein (1994), bireyin doğasındaki yaratıcı eğilimi kendini gerçekleştirme olarak ifade etmektedir. Fromm (1941), biyolojik ihtiyaçların üstünde bir yer vermiş olduğu toplumsal ihtiyaçlarda yaratıcı bireye ve biricik, değerli bireye vurgu yapmakta; Rogers (1951)' e göre bireyin tek hayat gayesi kendini gerçekleştirme olarak görülmekte; Adler (1929)' e göre bireyde yaratıcı benin ortaya çıkması ve bireyi mükemmelliğe, kendini gerçekleştirmeye ulaştırmaktadır (Kuzgun, 1972). Kendini gerçekleştirme güdüsü hakkında farklı yaklaşımlar ve kuramcılar görüşlerini ifade etmektedir ve ortak noktalara bakıldığında bireyin biricikliği, yaratıcılığı üzerine odaklanılmıştır.

Kendine gerçekleştirmiş bireyin özelliklerine bakıldığında dış faktörleri çarpıtmadan algılama ve duyguları bastırmadan farkında olarak yaşama, hayatın her anını farkında ve tadında yaşama, organizmaya güvenme, ve organizmayı tam olarak işlevsel kullanma olarak ifade edilmektedir. Maslow (1970), kendini gerçekleştiren bireylerin gerçeği olduğu gibi algıladığını, içinden geldiği gibi davrandığını, kendine yetebilen ve demokratik bir yapıya sahip olduğunu, yaratıcı ve nüktedan, sosyal kalıplaşmaya direnç gösteren bir birey olduğunu ifade etmektedir. Kendini gerçekleştirme kavramı ve otantiklik kavramı arasında bireyin kendine ve çevresine yönelik farkındalığı, tutarlılığı, nüktedanlığı, objektif algısı, yaratıcılığı gibi özelliklerin benzediği görülmektedir. Bireylerin otantik yaşamları ile kendini gerçekleştirme yolunda göstermiş oldukları yaşamları örtüşmekte ve otantiklik bireyin kendini gerçekleştirme güdüsünü olumlu yönde desteklemektedir.

Bir çalışmada bireyler otantik bir yaşam stilini kimlik ve özgürlük kavramlarıyla ilişkili görmektedir. Otantiklik bireylerin kendini özgür hissetmesi ve kimlik gelişimini etkileyen bir kavram olarak önemli görülmektedir. Yine otantik yaşam kavramının oluşumunda deneyimler, alınan eğitim ve eğitim verilen ortam, kültür, bireyin yaşayabildiği özgürlük düzeyi ile kimlik oluşumunu ve otantik yaşam stilini etkilemektedir (Temiz, 2020).

Tekin (2021), üniversite öğrencilerinin otantiklik düzeyleri ile problem çözme becerilerinin arasındaki ilişkiyi incelemiş ve üniversite öğrencilerinin otantiklikleri ile problem çözme becerileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulmuştur. Ayrıca üniversite öğrencilerinin otantiklik düzeyleri ve kültürel ve sanatsal faaliyetler aktif olma, gündelik işlerden keyif alabilme, sosyal topluluklara üye olma durumu algılanan ebeveyn tutumlarına göre anlamlı farklar ortaya koymuştur. Çeltekliligil (2021), üniversite öğrencilerinin otantiklik düzeyleri ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkide bilişsel esnekliğin aracı rolünü incelemiştir. Bilişsel esneklik düzeyi yüksek olan bireylerin zorlu yaşam koşullarında etkili başa çıkma becerilerini daha sık kullandığı, bireyin kendi içerisinde daha tutarlı ve otantik davranışlar sergilediği sonucuna ulaşmıştır. Bu bağlamda, otantik bireylerin kendini gerçekleştirme potansiyelleri, problemlerle baş etme becerileri, çözüm odaklı yaklaşma ve alternatif çözümler üretmeye daha yatkın olduğu söylenebilir. Sarıçam (2021), yaşlı yetişkinler, genç yetişkinlere göre daha otantik, mutlu ve affedici ayrıca yaşlı yetişkinlerin mevcut yaşamda anlam puan ortalamaları genç yetişkinlere göre daha yüksek olduğunu ifade etmektedir. Karakuş (2020), bireylerin aleksitimi, psikolojik esneklik, otantiklik ve yaşam doyumları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Psikolojik esneklik ile otantiklik ve yaşam doyumu arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiye ulaşmıştır. Bireylerin alternatif seçenekler üretme, otantiklik düzeyleri arttıkça yaşam doyumları artmaktadır.

2.3.1. İlişkide Otantiklik

Psikoloji dalında otantiklik özellikle bireyin benliğini oluşturması, ifade etmesi, sunmasında ilişkili ve önemli bulunmaktadır (Dönmezoğulları, 2014). Otantiklik kavramı bireylerin davranışlarının gerçek içsel güçler tarafından desteklenmesi olarak ifade edilerek sosyal bilimcilerin ve felsefecilerin ilgisini çeken, üzerine kafa yorulan bir kavram olmuştur (Wickham, 2013). Otantikliğe artan ilgi ile birlikte Kernis ve Goldman (2006), otantikliğin birbiriyle ilgili dört bileşenini önermektedir. Bireyin kendi içsel durumunu fark etmesi, kendisi hakkındaki öz bilgisi, bireyin kendini ve çevresini fark etmesi, kendini bütün yönleriyle tanıması *farkındalık* bileşenidir. Bireyin olumlu ve olumsuz nitelikleri birlikte ele alıp önyargısız değerlendirmesi, tarafsız işlemesi, algısının objektif olması *yansız değerlendirme* kapasitesidir. Bireyin kendisiyle ilgili tutarlı ve uyumlu olan davranışları *davranışsal uyum* bileşenidir. Bireyin başkalarına yönelik zorlanmayan, aldatma ve istismara girmeyen arzuları, davranışlarını kendi iradesiyle yönetebilmesi, ilişkisel yönelimi *ilişkisel uyum* gösterebilme bileşenidir. Davranışsal ve ilişkisel uyum bireyin hem kendisiyle hem çevresiyle uyum içinde olması anlamına gelmektedir (Kernis ve Goldman, 2006).

Kısaca otantiklik, bireyin kendini objektif bir şekilde tanıması farkında olması, çevresini objektif bir şekilde tanıması farkında olması, kurduğu ilişkilerinde kendini sunumun şeffaf, olduğu gibi dürüstçe yansıtması olarak tanımlanmaktadır (Kernis ve Goldman, 2006). Wood ve arkadaşlarına göre (2008), birey tam olarak kendisi olabildiğinde otantikliği yakalamaktadır. Kendine yabancılaşmadan bireyin gerçek benliğine dokunması, tutarlı ve yüksek farkındalık düzeyine sahip olması, yaşam tarzını dürüstçe oluşturması, diğer bireylerle etkileşimlerinin özgün bir benliğe sahip olmayı olumsuz etkilememesi otantiklik olarak tanımlanmaktadır. Bireyin yaşadığı romantik ilişkide karşılıklı olarak özgün benlikleri ile ilişkiye dahil olmaları önemlidir. İki tarafta ilişki de gerçekleri çarpıtmadan yansıtmalı, birbirlerine dürüst ve açık ifadelerde bulunmalıdır, birbirlerinin özgünlüğünü rahatlıkla, olduğu gibi kabul edebilmelidir. Kernis'e göre (2003), birey romantik ilişki sürecinde kendini olduğu gibi özgürce sunabilmeli, rahatlıkla baskı altında hissetmeden ifade edebilmeli, ilişki içindeki benliğini özgün bir şekilde tanımlayabilmelidir.

Bireylerin romantik ilişkideki otantikliği ilişki algılarını şekillendirir. Otantikliğin kişilerarası ilişkisini inceleyen önceki dönem çalışmalarda sadece bireyin kendini ne ölçüde ifade ettiğine odaklanılmıştır. Araştırmacılar bireylerin kendi özgünlüğü kadar romantik ilişkideki partnerin özgünlüğüne ilk çalışmalarda odaklanmamışlardır. Yakın zamanlı çalışmalarda ise partnerlerin karşılıklı otantikliği değerli bulunarak incelenmiştir (Wickham, 2013). Kişilerarası otantikliğin bileşenleri aldatmadan kaçınma ve yakınlık olarak görülmekle birlikte partnerin de

ilişkiye otantik bir şekilde dahil olması, karşılıklı otantik benliklerin ilişkisel yorumuna gösterilen değer artmaktadır (Lopez ve Rice, 2006).

Romantik ilişkide partnerlerin ilişkilerine otantikliği dahil ederek sürdürmesi davranışın altında yatan belirsiz dinamikleri çözer. Romantik ilişkide partnerlerin otantikliği ilişkideki güvenilirliği destekler. İlişkide aldatma varsa ilişki daha az tatmin edici olmakta, partnerlerin duyguları ile birlikte ilişkideki güven ve istikrar baltalanmaktadır (Cole, 2021). Kernis ve Goldman (2006), kişinin eşine olan güveni arttıkça ve duygusal olarak daha fazla kendini açtıkça ilişkisel uyumun ve otantikliğin arttığını; Brunell arkadaşları (2010), eşlerine karşı açık ve paylaşımcı olan bireylerin ilişkide daha fazla doyum yaşadıklarını ifade etmektedir.

Otantik bireyler olumsuz durumlarla karşılaştıklarında daha az savunmacı davranmaktadır. Otantik bireyler kişilerarası ilişkide dürüstlüğü önem verirler ve dürüst davranırlar. Bireyin kişiliği otantiklik ile özdeşleştikçe daha olumlu ilişki süreci yaşamaktadır. Kendini açarken daha samimi olmakta ve sorun olduğu zamanlarda daha az olumsuz cevap vermektedir. Dolayısıyla ilişkide yaşanan çatışma düzeyi de azalmaktadır (Brunell ve ark., 2010). Başka bir ifadeyle, otantik özelliklere sahip olma düzeyi ve ilişkilerde bunu yansıtırma düzeyi arttıkça çatışma ve güvensizlik azalmaktadır denilebilir.

2.3.2. İlişkide Otantiklik İle İlgili Yapılan Çalışmalar

Akbaş (2021), göç yaşantısının psikolojik rahatsızlık ile olan ilişkisinde otantikliğin aracılık etkisini incelemiştir ve sonuçlara göre göç yaşantısının depresyon, anksiyete ve stres ile ilişkisinde otantik benlik ile ideal ve gerçek benlik aracılık etmiştir. Tekin (2021), 18-25 yaş üniversite öğrencilerinin otantiklik düzeyleri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın sonucunda üniversite öğrencilerinin otantiklikleri ve problem çözme becerileri arasında anlamlı düzeyde ilişki bulmuştur. Bununla birlikte otantiklik ile kültürel ve sanatsal faaliyete emek verme günlük işlerden keyif alma, bir topluluğa üye olma, algılanan ebeveyn tutumlarına göre anlamlı sonuçlar elde etmiştir. Bağdiken (2021), otantik benlik ve öznel iyi oluş arasındaki ilişkide duygusal zekanın aracılık etkisini incelemiştir. Analiz sonuçlarına göre, otantik benlik ile öznel iyi oluş düzeyine duygusal zeka kısmi aracılık etmiştir. Tüfekçibaşı (2021), Üniversite öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları, bilişsel esneklik düzeyleri ve otantiklik düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonucunda toplumsal cinsiyet rolleri, bilişsel esneklik düzeyleri ve otantiklik düzeyleri arasında anlamlı ilişki bulmuştur.

Sarıçalı ve Türküm (2021), olumlu mizah kullanımı ve otantiklik arasındaki ilişkide bilişsel esneklik ve kırılganlığın aracı etkisini incelemiştir. Bilişsel esneklik ve kırılganlık hem doğrudan hem dolaylı olarak otantikliğe ve olumlu mizah kullanımına aracılık etmiştir. Umuç

(2021), bağlanma stillerinin romantik ilişkilerde ilişki istikrarı ile ilişkisinde otantikliğin aracılık etkisini incelemiştir ve bağlanma stilleri ve ilişki istikrarı alt boyutlarına otantiklik aracılık etmiştir. Taşçı (2021), psikososyal gelişim dönemleri, otantiklik ve kişilik bozuklukları arasındaki ilişkileri incelemiştir ve psikososyal gelişim dönemleri temel patolojileri ve otantikliğin kişilik bozukluğunu ne derece yordadığını incelemiştir. Otantiklik ile tüm psikososyal dönem patolojileri arasında anlamlı ilişkilere ulaşmıştır. Ayrıca psikososyal dönem temel patolojileri ve otantiklik kişilik bozukluğunu anlamlı derecede yordamıştır. Yılmaz (2020), beliren yetişkinlikte ilişki doyumunun yordayıcısı olarak benlik ayrımlaşması ve otantiklik arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmasında ilişki doyumunu yordamada en büyük katkıyı otantikliğin sağladığı sonucuna ulaşmıştır. Sipahi (2020), çalışmasında kişilerarası bilinçli farkındalık, ilişkisel otantiklik ve evlilik doyumu arasındaki ilişkileri incelemiş ve ilişkisel otantiklik evlilik yaşam doyumunu ve bilinçli farkındalığı anlamlı şekilde yordamamıştır. Evlilik yaşam doyumu ve bilinçli farkındalık arasında anlamlı pozitif yönde ilişki bulmuştur. Chen ve Murphy (2019), farkındalık, otantiklik ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonuçlarına göre farkındalık özgünlük ve psikolojik iyi oluş ile pozitif ilişkili bulunmuştur. Ayrıca otantikliğin bilinçli farkındalık ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkide kısmi bir aracı görevi gördüğünü göstermiştir.

Aydoğan ve Özbay (2018), evlilik ilişkisinde fedakârlık doyumunu, ilişkisel otantiklik ve evlilik doyumu bağlamında incelemiştir ve fedakârlık doyumu ile ilişkisel otantiklik ve evlilik doyumu arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler bulmuştur. Rasco ve Warner (2017), ilişkide otantikliğinin kendini açma ve kendini gizleme ile ilişkisini incelemiştir. Araştırma sonuçlarına göre ilişkide otantiklik kendini açma ve kendini gizleme ile karşılaştırıldığında bir arabuluculuk etmiştir. Bu sonuçlar, ilişkide otantikliğin kendini açma ve kendini gizlemeden ayırt edilebileceğini ve kendini açma ve kendini gizleme ile birlikte ilişki doyumunda önemli bir rol oynayabileceğini göstermiştir.

Togay (2016), evli bireylerin kendini saklama, öfke ifade stilleri ve otantiklikleri arasındaki ilişkileri incelediği betimsel çalışmasında kendini saklama, yaygın kızgınlık ifade stili, bütünüleyici kızgınlık ifade stili ve kaçınmacı davranış ifade stilinin, otantikliğin kendine yabancılaşma, dış etkiyi kabullenme, otantik davranış alt boyutu üzerinde anlamlı bir yordayıcı olduğu sonucuna ulaşmıştır. Akbay (2015), ana-babaya bağlanma ile romantik yakınlık ve otantik benlik arasındaki ilişkilerde bağlanma stillerinin aracı rolünü incelemiştir. Araştırmanın sonucunda anneye bağlanmanın bağlanma stilleri üzerinde etkisi olmakla birlikte, babaya bağlanmanın bağlanma stilleri üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı görülmüştür. Ayrıca romantik yakınlık üzerinde babaya bağlanmanın ve kaygılı bağlanma stilinin etkisi görülürken; otantik benlik üzerinde babaya bağlanma ve her iki bağlanma stilinin de doğrudan etkisinin olduğu ifade edilmiştir. Anneye bağlanma ise romantik yakınlığa kaygılı bağlanma stili aracılığı

ile etki ederken; otantik benliğe hem kaçınan hem de kaygılı bağlanma stilleri aracılığı ile etki etmiştir.

Harter ve Neff (2002), çalışmasında erkeklerin ve kadınların ilişki içinde partnerleriyle olan çatışmalarını nasıl çözdüklerini (kendi ihtiyacını karşılayarak, diğerinin ihtiyacını karşılayarak veya uzlaşma yoluyla) ve çözümlerin gerçekliğini, bunların psikolojik sağlıkla ilişkisini incelemiştir. Otantik olmama ve ortak doğrulama eksikliği, daha kötü psikolojik sağlıkla bağlantılı; kadınların öteki odaklı ilişki davranışlarının ise otantik benlikten kaynaklanmadığı sonucuna ulaşmıştır. Çatışmaları çözümleyen kadınların çoğunun bunun partnerlerinin olumsuz yansımalarından kaçınmak için benimsedikleri gerçek bir davranış olduğunu düşünmemekle birlikte partnerlerinin ihtiyaçlarını karşılayarak çatışmayı çözdükleri ortaya çıkmıştır.

2.4. İlişkisel Benlik Değişimi

Benlik kavramı bireyin kendini nasıl gördüğü ve kendini nasıl tanımladığına karşılık gelmektedir. Bireyin kendini tanımlayan özelliklerini keşfetmesine yardımcı olan bir kimliktir (Emery ve ark., 2017). Benlik, bireyin kendisi, çevresive dünya hakkında hedefler belirlemesinde belirleyici bir faktördür. Bireyin kendini nasıl tanımladığı, nasıl gördüğü kadar çevresinden nasıl ayrıldığını belirlemeye de yardımcı olur. Benlik, bireyin başkalarıyla ilişki kurmasında yardımcı olan bir faktördür. Çünkü birey benliği ile benzer olan insanlarla ilişki başlatmakta ve kurmakta, ortak deneyimler yaşamaktadır. Bireyin benliği yaşam deneyimlerinden etkilenmekte ve yaşam deneyimleri ile değişim ve dönüşüm yaşamaktadır (Bajet, 2020).

Bireyin bir diğeri ile etkileşim kurması çevresini, dünyayı algılama biçimine yardımcı olmakta ve şekillendirmektedir. Carl Gustav Jung iki kişinin buluşmasını iki kimyasal maddenin temas etmesine benzetmektedir. Tepkime sonucu iki kimyasal madde başka bir özellik taşıyan dönüşüm gerçekleştiriyorsa iki benlik buluşunca da değişim ve dönüşüm yaşanmaktadır (Akt. Brunson ve ark., 2019). Birey için birincil mutluluk ve doyum kaynağı olarak görülen yaşadığı romantik ilişki büyük bir kimyasal tepkimedir ve sonucunda iki ayrı benlik birlikte dönüşüm yaşamaktadır (Berscheid ve Reis, 1998).

Yakın ilişki içinde olmak bireylerin benlik kavramını etkileyebileceği sosyal psikoloji içerisinde sıklıkla ele alınmaktadır. Romantik ilişki bireylerin benliklerini değiştirir, bireyler ilişki sürecinde örtüşen benlik kavramları geliştirir. Benliklerin iç içe geçmesi durumunda bireylerin benlik kavramlarını değişime karşı savunmasız kalmaktadır (Slotter ve ark., 2010). Bireyin yaşadığı yakın ilişkiler, romantik deneyimler de bireyin benliğini süreç içinde etkilemekte ve değişimine sebep olmaktadır. Romantik ilişki süreci bir yakın ilişki türüdür ve bireyin benliği ilişki içinde dönüşüm yaşamaktadır. Yakın zamanlarda yapılan çalışmalarda romantik ilişkide bireylerin kendi benlik kavramlarını yeniden yapılandırdıkları vurgulanmaktadır. Romantik ilişki

süresinde birbirine bağlılığı giderek artan partnerlerin kendilerini ayrı bireyler olarak değerlendirmek yerine ortak bir birim (birey) olarak görme olasılıkları artmaktadır.

Benlik kavramı yakın ilişkiler ve yaşanan değişiklikler sonucunda değişmektedir ve Mattingly, Lewandowski ve McIntyre (2014), bireylerin ilişkisel benlik değişiminin nasıl olduğunu, hangi yönde olabileceğini anlamak ve teorik bir çerçeve sağlamak için iki boyutlu ilişkisel benlik değişim modelini geliştirmiştir. İki boyutlu benlik değişimi modeline göre bireylerin benlikleri romantik ilişki sürecinde belirli yönde ve değerde olumlu veya olumsuz olarak değişim yaşamaktadır. Romantik ilişkilerinden memnun olan bireyler, genellikle ilişki sürecinin bir sonucu olarak kendi benliklerinde olumlu değişiklikler yaşadıklarını belirtmektedir. Örnek olarak, “İlişkim beni daha iyi bir insana dönüştürdü, ilişki sürecinde yeni olumlu özelliklerimi keşfettim, daha verimli zaman geçirmeye başladım.” veya “İlişki sürecindeyken olduğum kişiyi-beni seviyorum, ilişki sürecinde kendimle ilgili sevdiğim özelliklerim arttı.” diyerek yaşadığı değişimin bireyi olumlu etkilediği görülebilir. Ancak, romantik ilişki süreci tüm bireyleri olumlu yönde etkilememektedir. Örneğin, “Bu ilişkide olduğum kişiyi –beni- sevmiyorum, kendimle ilgili sevmediğim özellikler arttı, kendime verdiğim değer azaldı.” veya “Artık eskiden olduğum kişi değilim, ilişki sürecinde olmak istemediğim birine dönüştüm.” gibi ifadeler bireylerin kendi olumsuz görüşlerini belirtmektedir (Mattingly ve ark., 2014).

Bireylerin yaşadığı romantik ilişki deneyimleri benlik kurgularını da etkilemektedir. Olumlu romantik ilişki yaşayan ergenlerle yapılan bir çalışmada olumlu deneyimi olan ergenler kendilerini daha çekici bulmuştur. Olumsuz romantik ilişki deneyimi içinde ergenlerin özgüvenleri daha düşük bulunmuştur. Romantik ilişkinin niteliği bireyin kendisine yönelik algısını etkilemektedir (Furman ve Shaffer, 2003). Romantik ilişkiler bireylerin benliklerini olumlu yönde etkilediği gibi olumsuz yönde de etkilemektedir. İlişkisel benlik değişimi modeli bu konuya açıklık getirmektedir.

2.4.1. İlişkisel Benlik Değişimi Boyutları

İki boyutlu benlik değişimi modelinde yön ve değerlik boyutları dört benlik değişimi sürecini oluşturmaktadır. Benlikte olumlu özelliklerin artmasını “benlik genişlemesi”; olumlu özelliklerin azalmasını “benlik daralması”; olumsuz özelliklerin azalmasını “benlik budanması” ve olumsuz özelliklerin artması “benlik kirlenmesi” olarak açıklanmaktadır (Mattingly ve ark., 2014). İki boyutlu benlik değişimi modeline göre benlik değişiminin yönü benlik değişiminde içeriğin artması veya azalmasını ifade etmektedir. Yani birey romantik ilişkisinin bir getirisi olarak eskisinden daha iyi bir aşçı haline gelmesi veya yalnızken spora daha az zaman ayıran bireyin birlikte olduğu kişinin etkisiyle birlikte spora daha çok zaman ayırması spor yapmaktan daha çok zevk alması bireyin benlik kavramında bir artış veya genişleme olduğu anlamına

gelmektedir. Aynı zamanda birey romantik ilişki sürecinde spordan hoşlanmayan biri ile birlikteyse bu etkinliğe hayatında eskisi kadar yer veremeyebilir veya birey romantik ilişki sürecinde içedönük biri ile birlikteyse bireyin girişkenlik özelliği sönebilir, bu durumda benlik kavramında bir azalma olduğu ifade edilmektedir. Kısaca benlik değişiminin yön boyutu benlikte niceliksel olarak artma veya azalma olarak bir değişim olduğunu ifade etmektedir. İki boyutlu benlik değişimi modeline göre benlik değişiminin değerlik boyutu ise benlikte değişen içeriğin pozitif/olumlu veya negatif/olumsuz olması durumunu ifade etmektedir. Romantik partnerlerin benlik kavramı değişimlerinin olumlu veya olumsuz olarak algılanması durumunu yansıtmaktadır (Mattingly ve ark., 2014).

2.4.1.1. Benlik Genişlemesi

Bireyler yakın bir ilişkide benliklerine diğerini dahil etme yoluyla benliklerini genişletmektedir. Aron ve Aron'a (1995) göre benlikteki algılanan içerik değişerek genişlemektedir. İki boyutlu benlik değişimi modeline göre ise benlik genişlemesinde bireyler ilişkileri sonucunda benliklerine, mevcut özelliklerine ek olarak yeni özellikler katmaktadır ve bu özellikler olumlu özelliklerdir (McIntyre ve ark, 2015). Romanti ilişkide partnerler eşlerinin benliğini kendi hedefleri doğrultusunda yönlendirebilmektedir ya da kendi hedefleri doğrultusunda benliklerini öz benliklerinden uzaklaştırabilmektedir. Akça Koca (2021), romantik ilişki devam ettiği sürece benlik genişlemesinin bireylerde görülme şeklini şu şekilde açıklamaktadır:

- Bireyin benliğine yeni tutum -davranış- beceri eklenmekte,
- Bireyin yeni kazandığı özellikler varoluşunu zenginleştirmekte,
- Benliğe eklenmiş yeni özellikler bireyin diğer özelliklerini tetikleyici faktörler olmakta,
- Bireylerin benlikleri romantik ilişki sürecinde diğer bireyin özellikleri benzeşmektedir.

Benlik genişlemesi alt boyutunda partnerler birbirine olumlu özellikler kazandırarak bunu yaşantıya dökmektedir. Örneğin, birey romantik ilişki öncesinde sporla çok ilgilenmiyordur. Romantik partneri düzenli sporla uğraşan biridir ve onun etkisiyle spora başlayabilir. Spor yaptıkça bunu kendi hayatına uyarlar, bedenine, sağlığına olumlu etkisini fark ederek hayatının bir parçası haline getirir. Gündüz ve Karataş (2020), benlik genişlemesi ve ilişki doyumu arasında pozitif yönde anlamlı ilişkilere ulaşmıştır.

2.4.1.2. Benlik Daralması

Benlik daralması ise romantik partnerlerin benliğinde olumlu özelliklerinin azalmasıdır. Daha önce bireyin benliğinde kazanılmış, var olan olumlu özellikler zamanla sönmekte ve benlik daralmaktadır. Birey romantik ilişkiye başlamadan önce benliğinde sahip olduğu olumlu olarak

tanımlayabileceğimiz özellikleri vardır. Romantik ilişkisinin başlaması ve devam etmesi sürecinde bireylerin bazı olumlu özelliklerinde azalmalar olmaktadır. Bireyler bu olumlu özellikleri romantik partnerlerinin etkisiyle zaman içinde bırakmaktadır. Bireyler sevdiği, güzel vakit geçirmekten hoşlandığı etkinliklere artık daha az zaman ayırmaya başlarlar. Birey bu durumu fark ettiğinde ve bunu olumsuz olarak algılamaya başladığında ilişki kalitesi bundan olumsuz olarak etkilenmektedir (Tuncer, 2019). Örneğin, birey romantik ilişki öncesinde doğa sporlarına ilgili olup düzenli olarak belirli zamanlarda kamp yapmaktadır. Romantik partneri bundan hoşlanmamakta ve iki birey birlikte daha çok zaman geçirebilmek için diğer partner kamp yapma aktivitesinden feragat etmektedir. Zamanla bu aktiviteye zaman ayırma süresi azalmaktadır. Birey bu aktiviteye özlem duyması ve partnerinin olumsuz etkisini hissetmesiyle ilişki kalitesi olumsuz yönde etkilenmektedir.

2.4.1.3. Benlik Budanması

Benlik budanması romantik partnerlerin benliğinde negatif içerikte bir azalmanın olduğu benlik değişimidir. Bireyin sahip olduğu negatif yönlü kazanımlarını zamanla terk etmesidir. Birey romantik ilişki sürecinde partnerinin etkisiyle sahip olduğu ve olumsuz olarak değerlendirilecek özelliklerini törpüler. Olumsuz özelliklerin azalması ilişki kalitesi adına ve bireye etkisi açısından olumlu görülebilmektedir. Örneğin, birey sıklıkla sigara kullanmaktadır. Romantik ilişki sürecinde partnerin etkisiyle bu özelliğini terk etmektedir. Bu durum ilişki kalitesini ve bireyin benliğini olumlu olarak etkilemektedir. Bireyin bu özelliğinden vazgeçmesinde sahip olduğu romantik ilişkisi destekleyici bir faktör olmaktadır. Gündüz ve Karataş'a göre (2020), benlik budanması ve ilişki doyumu arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler yer almaktadır.

2.4.1.4. Benlik Kirlenmesi

Benlik kirlenmesi yakın ilişkilerde romantik partnerlerin birbirlerini olumsuz etkilediği durumu ifade etmektedir ve romantik partnerlerin benliğinde negatif özelliklerin artmasıyla oluşmaktadır (Mattingly ve ark, 2014). Bireyler romantik ilişkide birbirlerini olumlu ya da olumsuz yönde etkileyerek ilişki sürecini yürütmektedir. Benlik kirlenmesi bireyin romantik ilişki öncesinde hayatında sahip olmadığı olumsuz özellikleri ilişkide partnerin etkisiyle benliğine işlemesidir. Örneğin alkol kullanmayan bir birey romantik ilişkide partnerin etkisiyle alkole hayatında ciddi boyutta yer vermektedir. Sağlık açısından ve diğer boyutlarda bireyin hayatı ciddi derecede etkilenmekte ve hayat kalitesi düşebilmektedir. Bu durum, benliğin kirlenme kavramıyla ifade edilmektedir (McIntyre ve ark., 2015).

Özetle ilişkisel benlik değişimi ve alt boyutları ilişki sürecinde ilişki kalitesinde etkili olduğu gibi ilişkinin yönüne, devam edip etmemeye de etkisi olmaktadır. Benlik genişlemesi bireyin ilişki kalitesini, hayat kalitesini, ilişkiyi devam ettirme motivasyonunu arttırmaktadır. Benlik genişlemesinde birey yoğun duygularla ilişkiyi yürütebilmekte, aşk duygusunun hissetmektedir (Mattingly ve ark, 2014). Birey yüksek ilişki kalitesi ve yüksek benlik genişlemesi düzeyine sahipken ilişkinin sona ermesi durumunda ilişki sonrası yaşam süreci olumsuz etkilenmektedir (Slotter ve ark., 2010).

Düşük ilişki kalitesine sahip bir birlikteliğin ayrılıkla sonuçlanmasıyla bireyler ayrılık sonrası süreçte daha az benlik daralması yaşamaktadır. Birey romantik ilişki sürecinde benliğine olumsuz kazanımları eklediğini fark ettiğinde ilişki sonlanabilmektedir. Bu durumda birey benliğinde eksik bıraktığı noktaları fark ederek kendini geliştirme yoluna gidebilmekte ve yaşadığı benlik budanması veya benlik kirlenmesi bireye ilişki sonrasında farkındalık kazandırmaktadır. (Lewandowski ve Bizzoco, 2007). Çalışmalar göz önüne alındığında ilişkisel benlik değişimi ve alt boyutunun benlik ve ilişki kalitesine önemli ölçüde etkileri ortaya çıkmaktadır.

2.4.2. İlişkisel Benlik Değişimi İle İlgili Yapılan Çalışmalar

Romantik ilişkide benlik değişimi üzerine alanyazın incelendiğinde yakın zamanlarda yapılan çalışmalar mevcuttur. Ma ve Clark (2021), iki boyutlu benlik değişimini kendini değiştirme, olumlu yansımalar, ilişki tatmini ve bağlılık ile incelemiştir. Bireylerin gerçek kendini değiştirmeleri ve ilişkideki benlik değişimi puanları karşılaştırılmıştır. Bireylerin benlik genişlemesi ve benlik budanması puanları kendini değiştirme puanlarından yüksek bulunmuştur. Ayrıca beklenen ilişkisel benlik değişiminin gerçek kendilik değişiklikleriyle ilişkili olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Dinçer (2017)' in çalışmaları dikkat çekmektedir. Mattingly ve diğerlerinin (2014) "İki Boyutlu İlişkisel Benlik Değişimi Modeli"ni Türk kültüründe test etmeye yönelik çalışmasında iki ayrı araştırma yapmıştır. Benlik değişimi süreçleri ve benlik değişimi aracılığıyla ilişki doyumu ve yaşam doyumu üzerindeki etkilerinin incelendiği araştırma aşka ilişkin tutumlar, bağlanma tarzları, ben tasavvuruna ötekini katma ile benlik yönelimlerinin benlik değişimi süreçleri üzerindeki etkisini araştırmıştır. Ben tasavvuruna ötekini katma, aşka ilişkin tutumlardan Eros ve Pragma ile benlik yönelimlerinden biri olan öz-gelişim/kendileşme yöneliminin benlik genişlemesi üzerinde pozitif yönde; aşka ilişkin tutumlardan Ludus'un ise negatif yönde etkili olduğunu bulmuştur. Ben tasavvuruna ötekini katma, Eros ve benlik yönelimlerinin türleri olan ilişki yönelimi ve kendileşme/öz-gelişim yönelimi benlik daralması üzerinde negatif yönde etkili olduğu, eros, benlik budanması üzerinde pozitif yönde etkili olduğu görülmüştür. Ayrıca benlik

genişlemesi, benlik budanması, benlik kirlenmesi ve ilişki yönelimi yaşam doyumu üzerinde pozitif yönde etkiliyken benlik daralmasının yaşam doyumu üzerinde negatif yönde etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca temel kişilik özellikleri, çelişik duygulu cinsiyetçilik, benlik düzenleme odakları ve bilişsel esnekliğin benlik değişimi ve benlik değişimi aracılığıyla ilişki doyumu üzerindeki etkilerini incelemiştir. Araştırma sonucunda korunma odağı ve heteroseksüel yakınlığın benlik genişlemesi üzerinde pozitif yönde ilişki, düşmanca cinsiyetçiliğin benlik genişlemesi üzerinde negatif yönde ilişki bulmuştur. Sonuçlara göre, benlik daralması üzerinde pozitif yönde etkisi olan değişkenler gelişme odağı ve düşmanca cinsiyetçilik olurken; negatif yönde ilişkili olan değişkenler korunma odağı ve sorumluluk kişilik özelliği olmuştur.

Tuncer (2019), romantik ilişkisi olan üniversite öğrencilerinin ilişkilerine dair inançları ile ilişkilerinde yaşadıkları benlik değişiminin romantik ilişkilerinin niteliğini yordama gücünü incelemiştir. Araştırmanın sonucuna göre yakın ilişki inançlarının alt boyutları üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinin niteliğinin sosyal destek alt boyutunu, çatışma alt boyutunu, derinlik alt boyutunu anlamlı olarak yordadığı bulunmuştur. Benlik değişiminin alt boyutlarından benlik genişlemesi ve benlik daralması, üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinin niteliğinin sosyal destek alt boyutunu; benlik genişlemesi, benlik daralması ve benlik kirlenmesi ise çatışma ve derinlik alt boyutlarını anlamlı olarak yordadığı bulunmuştur. Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinin niteliği, romantik ilişkinin süresine ve cinsiyete göre anlamlı olarak farklılık gösterirken yakın ilişki inançları ve benlik değişimleri cinsiyete göre anlamlı olarak farklılık gösterdiği bulunmuştur.

Mattingly ve arkadaşları (2014), İlişkisel benlik değişimi alt boyutları benlik genişlemesi benlik daralması benlik budanması ve benlik kirlenmesi ile ilişki tatmini ve bağlılığı incelemiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre zaman içinde dört benlik değişiminin ilişki tatmini ve bağlılığı anlamlı düzeyde yordamıştır. Ayrıca benlik budanmasının ilişki kalitesinin yükselmesinde önemli bir faktör olduğu ifade edilirken; kendini kasma ve benlik kirlenmesi düzeyi arttıkça ilişki kalitesinin düştüğü görülmüştür.

Slotter ve arkadaşları (2010) ise romantik ilişkilerin bitmesinin ardından benlik kavramının içeriği ve netliğinde meydana gelen değişimlerle bu değişimlerin duygusal sıkıntıyı yordayıp yordamadığını araştırmıştır. Araştırma sonucunda bireylerin ayrılık sonrası benlik kavramlarının içeriğinde değişimler gözlemledikleri ve benlik kavramı netliklerinin azaldığını ortaya koymuştur. Tuzgöl Dost ve Aras (2021), üniversite öğrencilerinin işlevsel olmayan ilişki inançlarını ilişkisel benlik değişimi ve ilişki niteliği ile incelemiştir. Benlik genişlemesi alt boyutu ile olumlu yönde anlamlı ilişki bulunmuş, benlik daralması olumsuz yönde anlamlı ilişki bulunmuştur.

3. YÖNTEM

Bu bölümde problem durumuna araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları ve veri analizine ait bilgilere verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Genç yetişkinlerin ebeveynleşme, ilişkide otantiklik ve ilişkisel benlik değişimi düzeylerinin algılanan romantik ilişki kalitesini yordama derecesinin ölçüldüğü bu araştırma nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel desen ile analiz edilmiştir. İlişkisel tarama modeli iki veya daha fazla sayıdaki değişkenin birlikte değişip değişmediğini, değiştiyse değişmenin nasıl olduğunu bulmak için kullanılır (Karasar, 2011). Bu araştırmanın bağımlı değişkeni algılanan romantik ilişki kalitesi; bağımsız değişkenleri ise ebeveynleşme olgusu, ilişkide otantiklik ve ilişkisel benlik değişimidir.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmaya katılan toplam gönüllü katılımcı sayısı 946' dır. Katılımcılar 718' i (%75,9) kadın, 228' i (%24,1) erkek bireydir. Çalışma grubu seçkisiz küme örnekleme yöntemi kullanılarak oluşturulmuştur. Yaşa göre bakıldığında ise 18 yaşında 8 (%8), 19 yaşında 30 (%3,2), 20 yaşında 118 (%12,5), 21 yaşında 147 (%15,5), 22 yaşında 173 (%18,3), 23 yaşında 144 (%15,2), 24 yaşında 107 (%11,3), 25 yaşında 89 (%9,4), 26 yaşında 66 (%7,0), 27 yaşında 64 (%6,8) birey bulunmaktadır. İlişki durumuna göre ilişkisi olan birey sayısı 800 (%84,6), nişanlı olan birey sayısı 55 (%5,5), evli olan birey sayısı 91 (%9,6)' dir. İlişki süresi 0-1 yıl olan birey sayısı 296 (%31,3), 1-3 yıl olan birey sayısı 341 (%36,0), 3-5 yıl olan birey sayısı 189 (%20,0), 5 ve üzeri yıla sahip birey sayısı 120 (%12,7)' dir. Geçmiş yıllarda da ilişkisi yaşantısı olan bireylerde ilişkisi olan 774 (%81,8), ilişkisi olmayan 165 (%17,4), nişanlı olan 5 (%5), evli olan 2 (%2)' dir. Katılımcıların demografik değişkenlere göre frekans ve yüzde değerleri Tablo 3.1.' de verilmiştir.

Tablo3.1.
Katılımcıların Demografik Değişkenlere Göre Frekans ve Yüzde Değerleri

Cinsiyet	Kadın	718	75.9
	Erkek	228	24.1
	Toplam	946	100.0
Yaş	18	8	.8
	19	30	3.2
	20	118	12.5
	21	147	15.5
	22	173	18.3
	23	144	15.2
	24	107	11.3
	25	89	9.4

	26	66	7.0
	27	64	6.8
	Toplam	946	100.0
İlişki Durumu	İlişkisi Var	800	84.6
	Nişanlı	55	5.8
	Evli	91	9.6
	Toplam	946	100.0
İlişki Süresi	0-1 Yıl	296	31.3
	1-3 Yıl	341	36.0
	3-5 Yıl	189	20.0
	5 Ve Üzeri	120	12.7
	Toplam	946	100.0
Eski İlişki Durumu	İlişkim Oldu	774	81.8
	İlişkim Olmadı	165	17.4
	Nişanlıydım	5	.5
	Evliydim	2	.2
	Toplam	946	100.0

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak; "Kişisel Bilgi Formu (KBF)", "Ebeveynleşme Envanteri (EE)", "Türkçe Romantik İlişkilerde Benlik Değişimi Ölçeği (TRİBDÖ)", "Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği (ARİKÖ)" ve "İlişkilerde Otantiklik (Otantiklik) Ölçeği (The Authenticity in Relationships Scale-AIRS)" kullanılmıştır. Aşağıda veri toplama araçlarına ilişkin özet bilgiler sunulmuştur.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanan "Kişisel Bilgi Formu"nda katılımcıların cinsiyet, yaş, eğitim durumu, ilişki durumu, anne ve babaya dair bilgiler, aylık gelir, ailenin fiziksel ve psikolojik sağlık durumuna ilişkin bilgiler yer almıştır.

3.3.2. Ebeveynleşme Envanteri

Parentification Inventory ismiyle geliştirilenebeveynleşme olgusunu değerlendirmede yaygın olarak kullanılan ölçek Hooper (2009) tarafından geliştirilmiştir. Bireylerden maddeleri, çocukluk dönemlerini düşünerek 5 dereceli likert tip (1: Hiçbir zaman, 5: Her zaman) üzerinden puanlamaları istenmektedir. Ölçek ebeveyn odaklı ebeveynleşme 12 madde, kardeş odaklı ebeveynleşme 7 madde ve ebeveynleşmenin algılanan yararları 3 madde olarak üç alt boyuttan oluşmaktadır ve toplam 22 madde bulunmaktadır. Köyden (2015) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Ölçeğin Cronbach alfa güvenirliği .84 bulunmuştur. Yapı geçerliği için EE, Parentification Questionnaire (PQ) ile birlikte değerlendirilmiş ve alt ölçekler arasındaki puanlar istatistiksel olarak ilişkili bulunmuştur.

3.3.3. Türkçe Romantik İlişkilerde Benlik Değişimi Ölçeği (TRİBDÖ)

Ölçek; Dinçer, Ekşi ve Aron (2017) tarafından romantik ilişkilerde benlik değişimini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. İlişkisel Benlik Değişimi Ölçeği'nde olduğu gibi dört alt boyuttan oluşmaktadır (benlik genişlemesi, benlik daralması, benlik budanması, benlik kirlenmesi). Ölçeğin kuramsal temelleri Mattingly ve diğerlerinin "İki Boyutlu İlişkisel Benlik Değişimi Modeli" ve Aron'un "Benlik Genişlemesi Modeli"ne dayanmaktadır. TRİBDÖ; benlik genişlemesi alt boyutu 5 madde, benlik daralması 5 madde, benlik budanması 3 madde ve benlik kirlenmesi 3 madde olmak üzere toplam 16 maddeden oluşan 7'li likert tipi bir ölçektir. Alt boyutlar bazında puanlanan ölçekten elde edilen yüksek puanlar o alt boyutun ölçtüğü benlik değişimi türünde yüksek bir benlik değişimi olarak yorumlanmaktadır (Dinçer, 2017). Cronbach alfa değerleri benlik genişlemesi için .80, benlik daralması için .85, benlik budanması için .74 ve benlik kirlenmesi için .61 olarak tespit edilmiştir. Maddelerle ilgili olarak tanımlanan dört faktörün ortak varyanslarının ise .24 ile .66 arasında değiştiği görülmektedir (Dinçer, 2017).

3.3.4. İlişkilerde Otantiklik Ölçeği (AIRS)

Lopez ve Rice (2006) tarafından geliştirilen İlişkilerde Otantiklik Ölçeği (TheAuthenticity in RelationshipScale- AIRS) Akbay (2015) tarafından Türkçe' ye uyarlanmıştır. İlgili ölçek, dürüstlüğü ölçen 11 madde (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 16, 19 ve 23) ve yansızlığı ölçen 13 madde (8,10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 20, 21, 22 ve 24) olmak üzere toplam 24 madde ve iki alt faktörden oluşmaktadır. Ölçeğin tepki kategorileri "beni hiç tanımlamıyor"dan (1 puan), "beni çok tanımlıyor"a (9 puan) doğru sıralanan 9 derecelmeli bir değerlendirme ölçeği üzerinde işaretlenmektedir. Ölçekte yer alan; 8., 10., 11., 12., 13., 14., 15., 17., 18., 20., 21, 22. ve 24. maddeler ise ters puanlanmaktadır. Dürüstlük alt ölçeğinden alınabilecek puanlar 11 ile 99 arasında değişirken, yansızlık alt ölçeğinden alınabilecek puanlar 13 ile 117 arasında değişmektedir. Ölçeğin tamamı için Cronbach alfa değeri .90 iken alt ölçekler olan; dürüstlük alt ölçeğinin Cronbach alfa değeri .86 ve yansızlık alt ölçeğinin Cronbach alfa değerleri .87'dir.

3.3.5. Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği (ARİKÖ)

Fletcher ve arkadaşları (2000) algılanan genel romantik ilişki kalitesini ölçmek için Algılanan İlişki Kalitesi Yapıları Envanteri'nin (The Perceived Relationship Quality Components Inventory) bütünü kullanmak yerine bu envanterde yer alan *Doyum*, *Adanmışlık*, *Yakınlık*, *Güven*, *Tutku* ve *Aşk* alt boyutlarını en iyi temsil eden 1, 4, 7, 10, 13 ve 16 nolu maddelerin kullanımını önermektedirler. Fletcher ve diğerleri (2000), Algılanan İlişki Kalitesi Yapıları Envanteri'nin 6 maddeli formu için düzeltilmiş madde toplam korelasyonlarını .45 ve üzerinde ve Cronbach alfa katsayılarını .85 ve üzerinde bulunmuştur (Sağkal ve Özdemir, 2018).

3.4. Verilerin Toplanması

Kişisel Bilgi Formu, Ebeveynleşme Envanteri, Türkçe Romantik İlişkilerde Benlik Değişimi Ölçeği, Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği ve İlişkilerde Otantiklik Ölçeği kullanmak için ölçek sahiplerinden gerekli izinler alındı. Uygulama yapabilmek için Kişisel Bilgi Formu hazırlandı. Ölçeklerin düzenlemesi yapıldı, ölçek yerleri değiştirilerek Form-A ve Form-B oluşturuldu. Mersin Üniversitesi uygulama yapılacak fakültelerden ve akademisyenlerden izinler alındı. Aynı zamanda ölçeklerin online form şekli oluşturuldu. İnternet üzerinden gönüllü katılımcılara ulaştırıldı. Katılımcılar gönüllülük esasına uygun olarak ve çalışmanın amacından haberdar olarak ölçeklere yanıt vermiştir. Araştırmaya romantik ilişkisi bulunan bireyler katılmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Çalışmaya katılan mevcut romantik ilişkisi bulunan gönüllü katılımcılardan, online form ile birlikte toplamda 958 veri elde edilmiştir. Hatalı girilmiş veriler veri setinden çıkarılmış ve geriye 946 veri kalmıştır. SPSS-20 paket programı ile normallik testi yapılmıştır. Kayıp veriler seri ortalamaya göre atanmıştır. Ölçeklerden toplam puanlar elde edilmiştir. Ölçeklere ilişkin iç tutarlık katsayısı testi, korelasyon analizi ve regresyon analizi yapılmıştır. Korelasyon analizinde anlamlı çıkmayan Ebeveynleşme Envanteri alt boyutlarından Kardeş Odaklı Ebeveynleşme ve Ebeveyn Odaklı Ebeveynleşme regresyon analizine dahil edilmemiştir. Bağımlı ve bağımsız değişkenlerin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını anlamak için iki örneklem bağımsız t testi; bağımlı ve bağımsız değişkenlerin ilişki sürelerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını anlamak için tek yön anova analizi yapılmıştır. Farkın kaynağını tespit etmek için verilere post-hoc testlerden Scheffe uygulanmıştır. Bu araştırmada kullanılan ölçeklere ilişkin Cronbach Alpha Katsayıları Tablo 3.2.' de verilmiştir.

Tablo 3.2.
Ölçme Araçlarının Cronbach's Alpha Katsayıları

	Cronbach Alpha Katsayısı	Bu araştırma Kapsamında Elde Edilen Cronbach Alpha Katsayısı
Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği	.85	.85
Ebeveynleşme Envanteri	.84	.84
İlişkide Otantiklik Ölçeği	.90	.76
İlişkisel Benlik Değişimi Ölçeği- Benlik Genişlemesi	.79	.80
İlişkisel Benlik Değişimi Ölçeği- Benlik Daralması	.77	.85

İlişkisel Benlik Değişimi Ölçeği- Benlik Budanması	.44	.74
İlişkisel Benlik Değişimi Ölçeği- Benlik Kirlenmesi	.64	.61

4. BULGULAR

Bu bölümde problem durumuna uygun bulgulara ve bu bulgulara ait analiz sonuçlarına yer verilmiştir.

4.1. Bağımlı Değişken ve Bağımsız Değişkenlerin Alt Boyutları Arasındaki Korelasyon Analizine İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında ele alınan algılanan romantik ilişki kalitesi, ebeveynleşme düzeyi, ilişkide otantiklik ve ilişkisel benlik değişimi alt boyutlar arasındaki ilişkiyi belirlemek için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı bulunmuştur. Değişkenlerin alt boyutlara ilişkin korelasyon katsayısı Tablo 4.1.' de verilmiştir.

Tablo 4.1.

Toplam Örneklem Grubu İçin Algılanan Romantik İlişki Kalitesi, Ebeveynleşme Olgusu, İlişkide Otantiklik ve İlişkisel Benlik Değişimi Alt Boyutlar Arasındaki Korelasyon Katsayıları ve Betimsel Puanlar

	Değişkenler	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
1.	Algılanan romantik ilişki kalitesi	1									
2.	Ebeveyn odaklı ebeveynleşme	.043	1								
3.	Ebeveynleşmeden algılanan yarar	.152**	.208**	1							
4.	Kardeş odaklı ebeveynleşme	.025	.541**	-.002	1						
5.	Dürüstlük	.538**	.051	.164**	.022	1					
6.	Yansızlık	.166**	-.033	.164**	-.141**	.158**	1				
7.	Benlik genişlemesi	.519**	.110**	.131**	.109**	.367**	.047	1			
8.	Benlik daralması	-.123**	.094**	-.110**	.088**	-.137**	-.443**	-.074*	1		
9.	Benlik budanması	.174**	.100**	.021	.063	.178**	-.080*	.371**	.159**	1	
10.	Benlik kirlenmesi	.081*	.152**	-.017	.139**	.034	-.325**	.145**	.454**	.274**	1
	Ortalama	36,09	24,77	21,74	10,16	80,98	79,67	22,87	14,11	11,37	11,27
	Standart sapma	5,97	7,69	4,46	3,81	14,2	18,3	6,77	6,81	4,41	4,78

p<0.01** p<0.05*

Tablo 4.1. incelendiğinde bağımlı değişken algılanan romantik ilişki kalitesinin bağımsız değişkenlerin alt boyutları ile Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayıları görülmektedir. Algılanan romantik ilişki kalitesinin toplam puanı ile ebeveynleşme olgusunun alt boyutlarından ebeveyn odaklı ebeveynleşme ve kardeş odaklı ebeveynleşme arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır, algılanan romantik ilişki kalitesi toplam puanı ile ebeveynleşmeden algılanan yarar alt boyutu arasında .152 düzeyinde (p<0.01) anlamlı ilişki vardır.

İlişkide otantiklik alt boyutları dürüstlük ve yansızlık, bağımlı değişken algılanan romantik kalitesi toplam puanı arasında p<0.01 düzeyinde anlamlı ilişki vardır. Algılanan

romantik kalitesi toplam puanı ile dürüstlük alt boyutu arasında .538 düzeyinde anlamlı ilişki, algılanan romantik kalitesi toplam puanı ile yansızlık alt boyutu arasında .166 düzeyinde anlamlı ilişki vardır.

İlişkisel benlik değişimi alt boyutları benlik genişlemesi, benlik daralması, benlik budanması ile bağımlı değişken algılanan romantik kalitesi toplam puanı arasında $p<0.01$ düzeyinde anlamlı ilişki vardır. İlişkisel benlik değişimi alt boyutu benlik kirlenmesi ile bağımlı değişken algılanan romantik kalitesi toplam puanı arasında $p<0.05$ düzeyinde anlamlı ilişki vardır. Algılanan romantik kalitesi toplam puanı ile benlik genişlemesi alt boyutu arasında .519 düzeyinde anlamlı ilişki, benlik daralması alt boyutu arasında -.123 düzeyinde anlamlı ilişki, benlik budanması alt boyutu arasında .174 düzeyinde anlamlı ilişki, benlik kirlenmesi alt boyutu arasında .081 düzeyinde anlamlı ilişki vardır.

Ebeveyn odaklı ebeveynleşme alt boyutu ile ilişkide otantiklik alt boyutları dürüstlük ve yansızlık arasında anlamlı ilişki yoktur. Ebeveyn odaklı ebeveynleşme alt boyutu ile ilişkisel benlik değişimi alt boyutları arasında $p<0.01$ düzeyinde anlamlı ilişki vardır. Ebeveyn odaklı ebeveynleşme alt boyutuyla benlik genişlemesi alt boyutu arasında .110 düzeyinde, ebeveyn odaklı ebeveynleşme alt boyutuyla benlik daralması alt boyutu arasında .094 düzeyinde, ebeveyn odaklı ebeveynleşme alt boyutuyla benlik budanması alt boyutu arasında .100 düzeyinde, ebeveyn odaklı ebeveynleşme alt boyutuyla benlik kirlenmesi alt boyutu arasında .152 düzeyinde anlamlı ilişki vardır.

Ebeveynleşmeden algılanan yarar alt boyutu ilişkide otantiklik alt boyutları dürüstlük ve yansızlık ile $p<0.01$ düzeyinde anlamlı olarak ilişkilidir. Ebeveynleşmeden algılanan yarar alt boyutu ilişkisel benlik değişimi alt boyutlarından benlik genişlemesi ve benlik daralması ile $p<0.01$ düzeyinde anlamlı olarak ilişkilidir. Ebeveynleşmeden algılanan yarar alt boyutu dürüstlük ve yansızlık alt boyutuyla .164 düzeyinde, ebeveynleşmeden algılanan yarar alt boyutu benlik genişlemesi alt boyutuyla .131 düzeyinde, ebeveynleşmeden algılanan yarar alt boyutu benlik daralması alt boyutuyla -.110 düzeyinde anlamlı ilişkilidir.

Kardeş odaklı ebeveynleşme alt boyutu ilişkide otantiklik alt boyutu yansızlık ile ilişkisel benlik değişimi alt boyutlarından benlik genişlemesi, benlik daralması ve benlik kirlenmesi alt boyutlarıyla $p<0.01$ düzeyinde anlamlı olarak ilişkilidir. Kardeş odaklı ebeveynleşme alt boyutu yansızlık alt boyutuyla -.141 düzeyinde, kardeş odaklı ebeveynleşme alt boyutu benlik genişlemesi alt boyutuyla .109 düzeyinde, kardeş odaklı ebeveynleşme alt boyutu benlik daralması alt boyutuyla .088 düzeyinde, kardeş odaklı ebeveynleşme alt boyutu benlik kirlenmesi alt boyutuyla .139 düzeyinde anlamlı olarak ilişkilidir.

Dürüstlük alt boyutuyla ilişkisel benlik değişimi alt boyutlarından benlik genişlemesi, benlik daralması ve benlik budanması alt boyutlarıyla $p<0.01$ düzeyinde anlamlı olarak ilişkilidir. Dürüstlük alt boyutuyla benlik genişlemesi alt boyutu .367 düzeyinde, dürüstlük alt boyutuyla

benlik daralması alt boyutu -.137 düzeyinde, dürüstlük alt boyutuyla benlik budanması alt boyutu .178 düzeyinde anlamlı ilişkilidir.

Yansızlık alt boyutuyla ilişkisel benlik değişimi alt boyutlarından benlik daralması ve benlik kirlenmesi alt boyutlarıyla $p<0.01$ düzeyinde, yansızlık alt boyutuyla ilişkisel benlik değişimi alt boyutlarından benlik budanması alt boyutuyla $p<0.05$ düzeyinde anlamlı olarak ilişkilidir.

4.2. Bağımlı ve Bağımsız Değişken Arasındaki Regresyon Analizine İlişkin Bulgular

Bağımsız değişkenler ebeveynleşme, ilişkide otantiklik ve ilişkisel benlik değişimi bağımlı değişken algılanan romantik ilişki kalitesini yordamadaki katkılarını inceleyen regresyon analizi bulguları Tablo 4.2.' de verilmiştir.

Tablo 4.2.
Toplam Örneklem Grubu İçin Algılanan Romantik İlişki Kalitesini Yordayıcı Değişkenlere Yönelik Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

	B	Std. H.	β	t	p
Sabit	12.411	1.386		8.958	.000
Dürüstlük	.161	.011	.384	14.036	.000
Yansızlık	.030	.009	.092	3.228	.001
Ebeveynleşmeden algılanan yarar	.032	.034	.024	.943	.346
Benlik genişlemesi	.330	.025	.374	13.024	.000
Benlik daralması	-.019	.027	-.022	-.728	.467
Benlik budanması	-.055	.038	-.041	-1.466	.143
Benlik kirlenmesi	.082	.037	.065	2.232	.026

$R=.648$, $R^2=.42$, $p<0.05$

Doğrusal regresyon analizine göre ilişkide otantikliğin alt boyutları olan yansızlık ve dürüstlük ile ilişkisel benlik değişiminin alt boyutları olan benlik genişlemesi ve benlik kirlenmesi algılanan romantik ilişki kalitesini anlamlı bir şekilde yordamaktadır ($p<0.05$). Ayrıca ilişkide otantikliğin alt boyutları olan yalnızlık ve dürüstlük ile ilişkisel benlik değişiminin alt boyutları olan benlik genişlemesi ve benlik kirlenmesi toplam varyansın %42' sini açıklamaktadır ($R^2=.42$). Bununla birlikte en büyük katkırı ilişkide otantikliğin alt boyutu olan dürüstlük vermiştir ($t=14.03$). Ebeveynleşme olgusunun alt boyutu olan ebeveynleşmeden algılanan yarar, ilişkisel benlik değişiminin alt boyutları olan benlik daralması ve budanması ise varyansı anlamlı bir şekilde açıklayamamıştır ($p>0.05$).

4.3. Bağımlı ve Bağımsız Değişkenlerin Cinsiyete ve İlişki Süresine Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Bağımlı ve bağımsız değişkenlerin cinsiyete ve ilişki süresine göre farklılaşım farklılaşmadığı T-testi ve Tek Yönlü Anova testleriyle analiz edilmiş ve sonuçlar Tablo 4.3. ve Tablo 4.4.' te verilmiştir. Bağımsız iki örneklem t – testine ilişkin bulgular Tablo 4.3.' te yer almaktadır.

Tablo 4.3.

Bağımlı ve Bağımsız Değişkenlerin Cinsiyete Göre Bağımsız İki Örneklem T – Testine İlişkin Bulgular

	Gruplar	N	$\bar{x}$	s.d.	t	p
Ebeveynleşme	Kadın	718	60.5696	12.51788	-1.993	.047
	Erkek	228	62.4693	12.60179		
İlişkisel Benlik Değişimi	Kadın	718	58.7967	14.05510	-3.184	.001
	Erkek	228	62.2895	15.55534		
İlişkide Otantiklik	Kadın	718	163.5947	23.87400	6.567	.000
	Erkek	228	151.4167	25.96536		
Algılanan Romantik İlişki Kalitesi	Kadın	718	36.1685	5.80081	.670	.503
	Erkek	228	35.8640	6.50408		

p<0.05

Tablo 4.3.' te görüldüğü gibi toplam örneklem grubunda bağımlı ve bağımsız değişkenler cinsiyete göre anlamlı fark olup olmadığını anlamak için bağımsız iki örneklem t testi yapılmıştır ve sonuçlarına göre ebeveynleşme olgusu, ilişkisel benlik değişimi, ilişkide otantiklik cinsiyet değişkenine göre anlamlı fark görülmektedir (p<0.05). Algılanan romantik ilişki kalitesi ve cinsiyet arasında anlamlı fark bulunamamıştır (p>0.05). Erkek katılımcıların ebeveynleşme düzeyleri ve ilişkisel benlik değişimi düzeyleri kadın katılımcılara göre daha yüksektir. Kadın katılımcıların ilişkide otantiklik düzeyleri erkek katılımcılara göre daha yüksektir.

Bağımlı ve bağımsız değişkenlerin ilişki süresine göre tekyön anavo ilişkin bulgular Tablo 4.4.'te verilmiştir.

Tablo 4.4.

Bağımlı ve Bağımsız Değişkenlerin İlişkin İlişki Süresine Göre TekYön Anavo Bulgular

	İlişki süresi	N	$\bar{x}$	s.d.	f	p
Ebeveynleşme	bir yıl	296	60.3041	12.90653	1.897	.128
	bir-üç yıl	341	61.2141	12.18984		
	üç-beş yıl	189	60.3545	12.77157		
	beş-üstü	120	63.3417	12.23131		
İlişkisel Benlik Değişimi	bir yıl	296	57.7770	15.67869	2.550	.055
	bir-üç yıl	341	60.1584	14.46593		
	üç-beş yıl	189	60.5979	13.64470		
	beş-üstü	120	61.2417	12.43808		
İlişkide Otantiklik	bir yıl	296	156.7568	24.28800	4.931	.002 (0/1 yıl-5+)
	bir-üç yıl	341	160.9619	25.52649		
	üç-beş yıl	189	162.6614	23.77357		

	beş-üstü	120	166.2750	25.34997		
Algılanan	bir yıl	296	34.5507	7.29180	10.183	.000
Romantik	bir-üç yıl	341	36.7654	5.15901		(0/1 -1/3)
İlişki Kalitesi	üç-beş yıl	189	37.0899	4.65483		(0/1-3/5)
	beş-üstü	120	36.4333	5.70822		(0/1-5+)

Tablo 4.4. incelendiğinde, ilişkide otantiklik ve algılanan romantik ilişki kalitesi ilişki süresine göre incelendiğinde anlamlı fark bulunmuştur ($p<0.05$). Ebeveynleşme düzeyi ve ilişki benlik değişimi ilişki süresine göre incelendiğinde anlamlı fark yoktur ($p>0.05$). İlişki süresi ve ilişkide otantiklik düzeyi arasında en yüksek puan beş yıl ve üstü (166.2) gelmektedir. İlişki süresi ve ilişkide otantiklik düzeyi arasında en düşük puan bir yıl ve üstü (156.7) gelmektedir. İlişki süresi ve algılanan romantik ilişki kalitesi en yüksek puan üç ve beş yıl arasındır (37.08). İlişki süresi ve algılanan romantik ilişki kalitesi en düşük puan sıfır ve bir yıl arasındır (34.55).

Gruplar arasındaki farkın kaynağını belirlemek üzere verilere Scheffe test uygulanmış ve ilişkide otantikliğe göre farkın ilişki süresi 5 yıl ve üzeri olanlar ile 0-1 yıllık ilişkisi olanlar arasında olduğu görülmüştür. Algılanan romantik ilişki kalitesine göre ise fark 0-1 yıl ile 1-3 ve 3-5 ve 5 yıl ve üzerinde ilişki süresi olanlar arasında çıkmıştır.

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde çalışmaya ilişkin bulgulardan yola çıkılarak sonuç ortaya konmuş ve tartışılmıştır. Bulgulara dair yorumlardan hareketle gelecek çalışmalar için öneriler sunulmuştur.

5.1. Tartışma ve Yorum

Bu bölümde problem ve alt problemlere ait bulgulara ilişkin analiz sonuçları tartışılmıştır. Bağımlı ve bağımsız değişkene ilişkin sonuçlar yorumlanmıştır.

5.1.1. Bağımlı Değişken ile Bağımsız Değişkenlerin Alt Boyutu Arasındaki İlişkiye Yönelik Tartışma ve Yorum

Yapılan veri analizine göre bağımlı değişken algılanan romantik ilişki kalitesi ile ilişkide otantiklik alt boyutları dürüstlük ve yansızlık; ilişkisel benlik değişimi alt boyutları benlik genişlemesi, benlik daralması, benlik budanması, benlik kirlenmesi; ebeveynleşme olgusu alt boyutlarından ebeveynleşmeden algılanan yarar anlamı ilişkilidir. Algılanan romantik ilişki kalitesi ile en yüksek ilişkinin ilişkide otantiklik alt boyutları olan dürüstlük ve yansızlık arasında olduğu görülmektedir. İlişkide otantiklik alt boyutları dürüstlük ve yansızlık alt boyutları ile algılanan romantik ilişki kalitesi arasında pozitif yönde anlamlı ilişki mevcuttur. Bunun yanı sıra, dürüstlük boyutuyla orta düzeyde, yansızlık boyutuyla düşük düzeyde anlamlı ilişki mevcuttur. İlişkide dürüstlük boyutu ve yansızlık boyutu düzeyi arttıkça algılanan romantik ilişki kalitesi de yükselmektedir.

Otantiklik kavramı farkındalık, yansız değerlendirme kapasitesi, özgün bir şekilde davranışsal ve ilişkisel uyum gösterebilme özelliklerini içermektedir (Kernis ve Goldman, 2006). Bireyin kendini ve çevresini fark etmesi, kendini bütün yönleriyle tanıması, kişinin kendine ve çevresine karşı algısının objektif olması, davranışsal uyumu, bireyin davranışlarını kendi iradesiyle yönetebilmesi ve ilişkisel uyumu, bireyin diğerleriyle ilişkilerinde şeffaf olması romantik ilişki içinde ilişkisel otantiklik ve alt boyutlarıyla doğrudan ilişkilidir. Yansızlık ve dürüstlük alt boyutunda bireyin ilişkilerinde kendini sunumun şeffaf olması ve benliğini dürüstçe yansıtması önemli bulunmaktadır (Kernis ve Goldman, 2006). Özellikle dürüstlük alt boyutu ile orta düzeyde ve pozitif olarak ilişki bulunması ilişki içinde şeffaf olmayı önemli kılmaktadır. Bireylerin duygularını doğru bir şekilde değerlendirmesi ve partnerine duygularını çarpıtmadan yansıtması ilişkinin kalitesini yükseltmektedir.

İlişkisel benlik değişimi alt boyutları benlik genişlemesi, benlik budanması, benlik kirlenmesi ile algılanan romantik ilişki kalitesi arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler mevcuttur. Algılanan romantik ilişki ile benlik kirlenmesi arasında orta düzeyde anlamlı ilişki; benlik budanması ve benlik kirlenmesi arasında düşük düzeyde anlamlı ilişki mevcuttur. Algılanan romantik ilişki ile benlik daralması arasında negatif yönde düşük düzeyde anlamlı ilişki

mevcuttur. Bireyin ilişki içinde benlik genişlemesi, benlik budanması, benlik kirlenmesi düzeyi artıkça algılanan romantik ilişki kalitesi düzeyi artmaktadır. Bireyin ilişki içinde benlik daralması düzeyi artıkça algılanan romantik ilişki kalitesi düşmektedir.

Romantik ilişki süreci de bir yakın ilişki türüdür ve bireyin benliği ilişki içinde değişim ve dönüşüm geçirmektedir. Benlikte olumlu özelliklerin artmasını “benlik genişlemesi”; olumlu özelliklerin azalmasını “benlik daralması”; olumsuz özelliklerin azalmasını “benlik budanması” ve olumsuz özelliklerin artması “benlik kirlenmesi” olarak açıklanmaktadır (Mattingly ve ark., 2014). Araştırma sonuçlarına göre algılanan romantik ilişki kalitesi ile benlik genişlemesi arasında orta düzeyde pozitif yönde anlamlı ilişki vardır. Bireyin benliğinde ilişki süreci ile birlikte yaşadığı etkileşim sonucunda olumlu özelliklerin artması algılanan romantik ilişki kalitesi düzeyini artırmaktadır. Sağlıklı bir ilişkide bireylerin birbirlerine olumlu yaşantılarla birlikte kaliteli nitelikler kazandırması beklenen ve istenilen bir sonuçtur.

Araştırma sonuçlarına göre algılanan romantik ilişki kalitesi ile benlik budanması arasında düşük düzeyde pozitif yönde anlamlı ilişki vardır. Olumsuz özelliklerin azalması olan benlik budanmasında birey sahip olduğu olumlu kazanımlarda herhangi bir değişiklik yaşamadan sahip olduğu olumsuz özellikleri törpülemiş olmaktadır. Örneğin kötü bir alışkanlığa sahip birey ilişki sürecinde bu kötü alışkanlığı kendi de farkında olarak terk etmektedir ve fiziksel, biyolojik vb. alanlarda kendine faydalı olmaktadır. Anlam olarak ilk okunduğunda olumsuz anlam çağırırsa da benlik budanması olumsuz özellikleri bırakabilmek adına faydalı olarak ifade edilmektedir. Araştırma sonuçlarında göre de benlik budanması alt boyutunda alınan toplam puan yükseldikçe algılanan romantik ilişki kalitesinin yükselmesi istenilen ve beklenen bir sonuçtur.

Araştırma sonuçlarına göre algılanan romantik ilişki kalitesi ile benlik daralması arasında düşük düzeyde negatif yönde anlamlı ilişki vardır. Olumlu özelliklerin azalmasını ifade eden benlik daralması ile algılanan romantik ilişki kalitesinin araştırma sonuçlarında negatif yönde anlamlı çıkması beklenen bir sonuçtur. Bireyin halihazırda sahip olduğu olumlu özelliklerin korunması ve üstüne yeni olumlu durumların eklenmesi işlevsel olarak kabul edilmektedir. Birey ilişki sürecinde sahip olduğu olumlu kazanımlardan vazgeçmesi onun algılanan romantik ilişki kalitesini düşürmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre algılanan romantik ilişki kalitesi ile benlik kirlenmesi arasında düşük düzeyde pozitif yönde anlamlı ilişki vardır. İşlevsel olan bireyin olumsuz özellikler kazanması değil, olumlu olan özellikler kazanmasıdır. Beklenen hipotez benlik kirlenmesi düzeyi yükseldikçe algılanan romantik ilişki kalitesinin azalmasıdır. Araştırma sonucu bunun tersini desteklemektedir. Bireyin ilişki sürecinde olumsuz özelliklerin artmasını ilişki kalitesini arttıran bir faktör olarak görmesi ilişkiyi devam ettirmek, partneri kaybetmemek için olumsuz özellikleri kabul edici yaklaşım sergilemesi olarak düşünülmüştür. Diğer bir anlatımla

romantik birliktelik yaşayan bireyler, ilişkinin çeşitli kazanımlarından mahrum kalmamak adına birbirlerinin olumsuz özelliklerini özümseyici bir yaklaşım geliştirmiş olabilirler.

Algılanan romantik ilişki kalitesi ile ebeveynleşme alt boyutları arasındaki ilişkide ebeveynleşmeden algılanan yarar arasında pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı ilişki mevcuttur. Ebeveynleşme alt boyutlarından ebeveyn odaklı ebeveynleşme ve kardeş odaklı ebeveynleşme ile algılanan romantik ilişki kalitesi arasında anlamlı ilişki bulunamamıştır. Ebeveynleşmeden algılanan yarar düzeyi artıkça algılanan romantik ilişki kalitesi düzeyi yükselmektedir.

Ebeveynleşme olgusuna odaklanan çalışmalarda ebeveynleşmenin çocuklar için çeşitli olumsuz sonuçlara neden olduğu gibi (Earley ve Cushway, 2002), olumlu sonuçlarının da olduğu (Minuchin, 1974) ifade edilmektedir. Kendini olumsuz değerlendirme (Castro, Jones ve Mirsalimi, 2004), depresif belirtiler, duygusal bağımlılık, sosyalleşmedeki sorunlar (Wells ve Jones, 1998), aşırı fedakarlık gösterme, kendine ait yaşam stili oluşturmada zorlanma, aşırı yorgunluk sebebiyle geleceğe karşı motivasyon kaybı, heyecan ve coşkudan uzaklaşarak kendi varoluşunu gerçekleştirmekten uzaklaşma görülebilecek olumsuz sonuçlar; çocukların aile içi işlerde sorumluluk almasının ve geniş ailelerde yaşayan çocukların aile üyelerine yardım etmesinin doğal ve faydalı olması (Minuchin, 1974), görülebilecek olumlu etkiler olarak ifade edilmektedir. Çocukların aile içi işlerde sorumluluk almasının ve geniş ailelerde yaşayan çocukların aile üyelerine yardım etmesinin doğal ve faydalı olması durumunda ebeveynleşmeden algılanan yarar ile algılanan romantik ilişki kalitesi ile ilişkili olduğunu desteklemektedir.

Ebeveynleşmenin yapıcı-işlevsel etkisine odaklanan ebeveynleşmeden algılanan yarar (Büyük, 2020), aile ilişkilerinde ve olaylarında aniden meydana gelen stres durumlarında bu stresi yönetmeye ve uyum sağlamaya odaklanmaktadır. Bu türde krizler ve stresler oluştuğunda durumu yönetmek için çocuk, ailedeki rollerin tersine çevrilmesinin haklı bir neden sebebiyle olduğunu düşünüyorsa üstlendiği ebeveyn rollerini kimliğinin bir parçası haline getirmemekte ve kimlik gelişimine olumlu yarar sağlamaktadır (Jurkovic, 1998). Bunun sonucu olarak çocukta artan özgüven, yeterlilik duygusu, baş edebilmeye becerisine duyduğu güven artmaktadır (Borchet, Lewandowska-Walter ve Teresa Rostowska, 2016). Buradan yola çıkılarak ebeveynleşmeden algılanan yarar puanları yüksek olan bireylerin romantik ilişkilerinde de ortaya çıkabilecek zorlu durumları daha kolay yönetebildikleri ve bu durumun da ilişki kalitesine olumlu katkı sunduğu söylenebilir.

5.1.2. Bağımlı Değişken ile Bağımsız Değişkenlerin Alt Boyutları Arasındaki Regresyon Analizine Yönelik Bulgulara İlişkin Tartışma ve Yorum

Regresyon analizi sonuçlarına göre bağımsız değişkenlerden ilişkide otantiklik alt boyutu dürüstlük ve yansızlık ile ilişkisel benlik değişimi alt boyutu benlik genişlemesi ve benlik kirlenmesi algılanan romantik ilişki kalitesini anlamlı düzeyde yordadığı görülmektedir.

Dürüstlük ve yalnızlık, benlik genişlemesi ve benlik kirlenmesi toplam varyansın %42' sini açıklamaktadır. Algılanan romantik ilişki kalitesini yordamada en büyük katkı sağlayan bağımsız değişken ilişkide otantikliğin alt boyutu olan dürüstlüktür. Bunu sırasıyla; benlik genişlemesi, yansızlık ve benlik kirlenmesi izlemiştir.

İlişkide otantiklik kavramı kişinin ötekilerle kurduğu ilişkilerde kendi benliğini olduğu gibi yansıtabilmesi olarak tanımlanmaktadır (Kernis ve Goldman, 2006). Bireyin ilişkisinde kendini olduğu gibi yansıtabilmesi algılanan romantik ilişki kalitesinin de yüksek olmasını sağlamaktadır. Wood ve arkadaşlarına göre (2008), bireyin ilişki içindeyken tam olarak kendisi olabilmesi ilişkide otantik benliğini ortaya koymasındandır. Birey ilişki içinde kendine yabancılaşmadan gerçek benliğine dokunması, tutarlı olması, yüksek farkındalık düzeyine sahip olması, ilişkisini dürüstçe sürdürebilmesi, diğer bireylerle etkileşimlerinin özgün benliği için bir tehdit oluşturmaması otantiklik için gerekmektedir. Çalışmada özellikle dürüstlük alt boyutunun algılanan romantik ilişkide önemli yordayıcı olması bunu desteklemektedir. İlişkiyi otantik bir şekilde yönetmek bireyin kendine yabancılaşmasını önlemekte, baskı altında hissetmemesini sağlamaktadır. Romantik ilişkide bireyler dürüst ve yansız olarak ilişkiyi sürdürdüklerinde iyi oluş düzeyleri ve algıladıkları ilişki kalitesi artmaktadır (Didonato ve Krueger, 2010). Otantiklik kavramı birey için yüksekdüzeyde içselleştirilmiş bir özellik olduğunda bireyin benlik saygısı, iyi oluşu, kendini gerçekleştirme isteği, canlılığı, enerjisi, olumsuz durumla karşılaştığında başa çıkma becerisi yüksek olmaktadır. Ayrıca düşük düzeyde otantiklik benliğe dahil edildiğinde bireyin daha fazla savunmacı tepki gösterme eğilim gösterdiği ifade edilmektedir (Kernis ve Goldman, 2006).

Bireyler işlevsel bir ilişkide benliklerine yabancılaşmadan var olmalı, benliklerine olumlu özellikler katarak ilerlemeli, kendi otantikliklerini yaşayabilmelidir. İlişkide işlevsel, açık ve net sınırların olması ve bireylerin ilişki dışında da var olabilecekleri alanlar yaratmaları kaliteli bir ilişki için gereklidir. Bireyin yaşadığı romantik ilişki deneyimi onu aile kurmaya hazırlar. Romantik ilişkide işlevsel kalıpları yakalamış bir bireyin eş-ebeveyn rolünde olduğunda da hem ailenin birliğine ve bütünlüğüne karşı hem çocuk yetiştirmeye karşı olumlu tutum ve tavır içinde olacağı düşünülmektedir. Farklı bir araştırmada Kalkan (2018), evlilik ilişki kalitesini benliğin farklılaşması ve ilişkide otantiklik değişkenleriyle incelemiş ve benliğin farklılaşması alt boyutlarından ben pozisyonu alma ve duygusal kesme ile ilişkide otantiklik alt boyutlarından dürüstlük ve yansızlığın evlilik ilişki kalitesini anlamlı biçimde yordadığı sonucuna ulaşmıştır.

Didonato ve Krueger (2010), Rogers'ın kişilerarası ilişkileri onaylayanın psikolojik sağlık ve esenliğin temel bir bileşeni olan öz-gerçekliği desteklediğine dair hipotezine yönelik gerçekleştirmiş oldukları çalışma iki temel modelle karşımıza çıkmaktadır. Bunlar Michelangelo olgusu ile ilişkilerin olumlu sonuçlarını tanımlama ve tam olarak işleyen otantik bir benliğin olumlu etkilerine odaklanma olmuştur. Kişinin benliğinin ilişki içinde partneri tarafından algısal

ve davranışsal onaylaması, (Taluy ve Sunal, 2012) bireyin otantikliğini desteklemektedir. İlişki dinamiklerinin işlevsel olmasını sağlamakta ve algılanan romantik ilişki kalitesini arttırmaktadır. İlişki sürecinde bireylerin otantik benliklerini sunabilmesinin partneri tarafından desteklenmesi algılanan romantik ilişki kalitesini arttırdığı söylenebilir.

Maslow (1970), kendini gerçekleştiren bireylerin gerçeği olduğu gibi algıladığını, içinden geldiği gibi davrandığını, kendine yetebilen ve demokratik bir yapıya sahip olduğunu, yaratıcı ve nüktedan, sosyal kalıplaşmaya direnç gösteren bir birey olduğunu ifade etmektedir. Kendini gerçekleştirme kavramı ve otantiklik kavramı arasında bireyin kendine ve çevresine yönelik farkındalığı, tutarlılığı, nüktedanlılığı, objektif algısı, yaratıcılığı gibi özelliklerin benzediği görülmektedir. Bireylerin otantik yaşamları ile kendini gerçekleştirme yolunda göstermiş oldukları yaşamlarının örtüşmesi nedeniyle kendini gerçekleştiren bireylerin algılanan romantik ilişki kalitesinin yüksek olacağı söylenebilir.

İki boyutlu benlik değişimi modelinde yön ve değerlik boyutları kapsamında dört benlik değişimi süreci olan benlikte olumlu özelliklerin artmasını benlik genişlemesi, olumlu özelliklerin azalmasını benlik daralması, olumsuz özelliklerin azalmasını benlik budanması ve olumsuz özelliklerin artması benlik kirlenmesi olarak açıklanmaktadır (Mattingly ve ark., 2014). Bu modele göre romantik ilişkide benlik genişlemesi ve benlik budanması işlevseldir, benlik daralması ve benlik kirlenmesi işlevsel olmayandır. Bireylerin romantik ilişkide birbirlerinin sınırlarına ve bireysel alanlarına saygı göstererek birbirlerine olumlu nitelikler kazandırması ve olumsuz nitelikleri törpülemesi ilişkinin kalitesini olumlu yönde etkileyen faktörler olarak düşünülmektedir. Bireyin romantik ilişkide daha önce sahip olmadığı olumsuz özellikleri kazanması ve sahip olduğu olumlu özellikleri ilişki sürecinde terk etmesi sonucunda kendini baskılanmış hissetmesi ise ilişki kalitesini olumsuz etkileyen faktörler olarak düşünülmektedir. Bu çalışmada benlik genişlemesi ve benlik kirlenmesinin algılanan romantik ilişki kalitesini anlamlı düzeyde yordadığı görülmektedir. Benlik genişlemesinin olumlu bir faktör olarak algılanan romantik ilişki kalitesini anlamlı düzeyde yordaması istenilen bir sonuçtur. Benlik kirlenmesi ise bireylerin ilişkide olumsuz özellikler kazanması sebebiyle algılanan romantik ilişki kalitesini yordaması istenmeyen bir sonuçtur. Bireyler romantik ilişkide partneri kaybetmemek için ve partnere karşı duygu yoğunluğunun fazla olması sebebiyle kazandığı olumsuz özellikleri görmezden gelebileceği düşünülmektedir.

5.1.3. Bağımlı ve Bağımsız Değişkenlerin Cinsiyete ve İlişki Süresine Göre Farklılaşmasına İlişkin Tartışma ve Yorum

Cinsiyet

Toplam örneklem grubunda bağımlı ve bağımsız değişkenler cinsiyete göre anlamlı fark olup olmadığını anlamak için iki örneklem t testi yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre

ebeveynleşme olgusu, ilişkisel benlik değişimi, ilişkide otantiklik cinsiyet değişkenine göre anlamlı fark görülmektedir. Algılanan romantik ilişki kalitesi ve cinsiyet arasında anlamlı fark bulunamamıştır. Buna göre, erkek katılımcıların ebeveynleşme düzeyleri ve ilişkisel benlik değişimi düzeyleri kadın katılımcılara göre daha yüksek bulunmuştur. Diğer taraftan, kadın katılımcıların ilişkide otantiklik düzeyleri erkek katılımcılara göre daha yüksek bulunmuştur. Erkeklerin geleneksel bakış açısı düzeylerinin daha yüksek olması sebebiyle ebeveynleşme düzeylerinin de daha yüksek olduğu ve ilişkide kadınlara göre daha fazla benlik daralması yaşadıkları düşünülmektedir. Ayrıca yine ilişkide otantiklik düzeyi puanlarında kadınların daha yüksek puan almaları bu düşüncüyü desteklemektedir. Erkekler ilişki sürecinde kendi öz benliklerini daha az yansıtarak, yüksek ebeveynleşme düzeyi ile ilişki sürecinde daha fazla benlik daralması yaşamaktadır denilebilir.

Erkek katılımcıların ebeveynleşme düzeylerinin kadın katılımcılara göre yüksek çıkması toplumsal normlar, toplumsal cinsiyet rolleri kapsamında kültürel etmenlerden kaynaklı olması farklı araştırmalarda da desteklenen bir ifadedir. Türk (2019), toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları cinsiyete göre incelediği araştırmasında kadınların erkeklere göre daha eşitlikçi bir tutuma sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır. Erkeklerin kadınlara göre daha geleneksel bir tutuma sahip olması ebeveynleşme düzeylerini arttırdığını gösterebilmektedir. Yine araştırma sonuçlarına göre erkek bireyler ilişki sürecinde kadın bireylere göre daha yüksek düzeyde benlik değişimi yaşamaktadır. İlişkisel benlik değişimi bireylerin ilişki sürecinde benliklerine olumlu veya olumsuz içerik kazandırmalarıdır (Mattingly ve ark., 2014). Tuncer (2019), kadınların ilişkide benlik genişlemesi boyutunda erkeklere göredaha yüksek puanlar aldığını ve erkeklerin de benlik daralmasında kadınlara göre daha yüksek puan aldıklarını ortaya koymuştur. Kadınların otantiklik düzeylerine göre sonuçlarına bakıldığında erkeklerden daha yüksek puan aldıkları görülmektedir. Kadınlar ilişki sürecinde erkeklere göre kendi gerçek benliklerini daha yansız ve dürüst bir şekilde ortaya koymaktadır. Farklı bir çalışmada Kalkan (2018), evlilik ilişki kalitesini benliğin farklılaşması ve ilişkide otantiklik değişkenleriyle incelemiş ve benliğin farklılaşması, ilişkide otantiklik ve evlilik ilişki kalitesi cinsiyete göre anlamlı farklılıklar gösterdiği sonucuna ulaşmıştır.

Özetle erkeklerin geleneksel bakış açısı düzeylerinin daha yüksek olması sebebiyle ebeveynleşme düzeylerinin de daha yüksek olduğu ve ilişkide kadınlara göre daha fazla benlik daralması yaşadıkları düşünülmektedir. Ayrıca yine ilişkide otantiklik düzeyi puanlarında kadınların daha yüksek puan almaları bu düşüncüyü desteklemektedir. Erkekler ilişki sürecinde kendi öz benliklerini daha az yansıtarak, yüksek ebeveynleşme düzeyi ile ilişki sürecinde daha fazla benlik daralması yaşamaktadır denilebilir.

İlişki Süresi

Araştırmanın ilişki süresi değişkeni açısından sonuçları incelendiğinde katılımcıların ilişkide otantiklik ve algılanan romantik ilişki kalitesi düzeylerinde anlamlı farklılaşma görülürken, ebeveynleşme düzeyi ve ilişkisel benlik değişimi puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma çıkmamıştır. Sonuçlara göre ilişkide otantiklik ve ilişki süresi arttıkça ilişkide otantiklik düzeyi ve romantik ilişki kalitesi artmaktadır. Romantik ilişkinin başları sayılan ilk yıl partnerlerin birbirini ve ilişkiyi tattıkları bir süreç olarak değerlendirildiğinde bu durum otantik olmaları konusunda tereddüt yaşadıkları düşünülebilir. İlişki süresi ve partnerler arasında etkileşim arttıkça taraflar kendileri olma konusunda daha cesur davranışlar geliştirebilirler. Bu bağlamda elde edilen bulgu beklendik bir sonuç olarak değerlendirebilir. Aynı şekilde ilişkinin yaşına bağlı olarak ilişki kalitesini de arttırdığı bulgusu önemli ve beklendik bir sonuç olarak değerlendirilebilir. Son tahlilde ilişkiler de yaşantısal yatırımlar olarak düşünülebilir. Yatırım miktarı (emek) ve süre fazlaştıkça bireylerin ilişkiye tutunmaları ve ondan doyum sağlamaları olası görülebilmektedir.

Evli bireylerde ilişki süresi ve ilişki istikrarı algılanan eş desteği, ilişki yükleme biçimi ve seçeneklerin niteliğini değerlendirme ile ilişkisi çalışılmıştır. İlişki süresi uzadıkça bireylerin seçeneklerin niteliğini daha olumsuz değerlendirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Romantik ilişkilerinde bireyler seçenekler için karşılaştırma düzeyini kullanarak ilişkilerini değerlendirdiklerinde mevcut ilişkilerinden elde ettikleri kazançlar muhtemel ilişkilerin getireceği kazançlardan daha fazlaysa mevcut ilişkilerini tercih etmekte ve ilişkiyi sürdürme eğilimi göstermektedir (Aktaş Akbayrak, 2019).

İlişki süresi ve ilişki doyumu arasındaki ilişkiye odaklanan çalışmalarda ilişki süresinin romantik ilişkiyi etkilediğini ifade eden çalışmalar olduğu gibi ilişki süresi ve ilişki doyumu arasında anlamlı fark olmadığını rapor eden çalışmalar da mevcuttur. Baylan (2018), romantik ilişki doyumu ve ilişki süresi arasında anlamlı fark olmadığını ifade ederken, Toksöz ve Kolburan (2018), evlilik süresinin arttıkça ilişki doyumunun azaldığını ifade etmektedir. Bu çalışmada ise ilişki süresi arttıkça bireyler birbirini yakından tanımakta ve ilişkide kendilerini daha yansız ve dürüst ortaya koymaktadır. Bireyler ilişkinin ilk 0-1 yıl arasında birbirini tanımaya, ilişki normlarını oluşturmaya daha fazla zaman ayırdıkları düşünülmektedir. 1-3 ve 3-5 yıl arasında ilişki süresinde bireyler birbirini daha fazla tanımış ve ilişki normunu oluşturmuş olarak daha kaliteli ve otantik bir ilişki yaşamaktadır. İlişki süresi 5 ve üstüne ulaştığında ise bireylerin ilişki kalitesi puanlarının neye göre değişebileceği farklı değişkenlerle yeniden ele alınarak orataya koyulabileceği önerilmektedir. Evlilik ve çocuk dünyaya getirme ya da yaşa bağlı olgunlaşma değişkenleri bu çerçevede düşünülmektedir.

5.2. Sonuç ve Öneriler

Bu bölümde araştırma sonuçlarına ilişkin genel bir değerlendirme yapılmış ve sonrasında hem araştırmacılara hem uygulayıcılara öneriler sunulmuştur.

5.2.1. Sonuç

Bireylerin algılanan romantik ilişki kalitesinde ilişkide olumlu özelliklerin artması olan benlik genişlemesi, ilişkide olumsuz özelliklerin azalması olan benlik budanması (Dinçer, 2017), ilişkide benliğin olduğu gibi sunulabilmesi olan ilişkide otantiklik alt boyutları olan dürüstlük ve yansızlık (Kernis, 2003) oldukça önemlidir. Ebeveynleşme olgusu bu çalışmada sadece ebeveynleşmeden algılanan yarar alt boyutu ile düşük düzeyde etkili bulunmuştur. Algılanan romantik ilişki kalitesinin toplam puanı ile ebeveynleşme olgusunun alt boyutlarından ebeveyn odaklı ebeveynleşme ve kardeş odaklı ebeveynleşme arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır, Ebeveynleşmeden algılanan yarar düşük düzeyde ve pozitif yönde algılanan romantik ilişki kalitesini etkilemektedir.

Dürüstlük alt boyutu orta düzeyde ve pozitif yönde algılanan romantik ilişki kalitesini etkilemektedir. Yansızlık alt boyutu düşük düzeyde ve pozitif yönde algılanan romantik ilişki kalitesini etkilemektedir. Algılanan romantik kalitesi toplam puanı ile benlik genişlemesi alt boyutu arasında orta düzeyde pozitif yönde, benlik daralması alt boyutu arasında düşük düzeyde negatif yönde, benlik budanması alt boyutu arasında düşük düzeyde pozitif yönde, benlik kirlenmesi alt boyutu ile düşük düzeyde pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur.

Doğrusal regresyon analizine göre ilişkide otantikliğin alt boyutları olan yansızlık ve dürüstlük ile ilişkisel benlik değişiminin alt boyutları olan benlik genişlemesi ve benlik kirlenmesi algılanan romantik ilişki kalitesini anlamlı bir şekilde yordamıştır. İlişkide otantikliğin alt boyutları olan yalnızlık ve dürüstlük ile ilişkisel benlik değişiminin alt boyutları olan benlik genişlemesi ve benlik kirlenmesi toplam varyansın %42' sini açıklamıştır. Bununla birlikte en büyük katkıyı ilişkide otantikliğin alt boyutu olan dürüstlük vermiştir. Ebeveynleşme olgusunun alt boyutu olan ebeveynleşmeden algılanan yarar, ilişkisel benlik değişiminin alt boyutları olan benlik daralması ve budanması ise varyansı anlamlı bir şekilde açıklayamamıştır.

Ebeveynleşme olgusu, ilişkisel benlik değişimi, ilişkide otantiklik cinsiyet değişkenine göre anlamlı fark bulunurken; algılanan romantik ilişki kalitesi ve cinsiyet arasında anlamlı fark bulunamamıştır. Erkek katılımcıların ebeveynleşme düzeyleri ve ilişkisel benlik değişimi düzeyleri kadın katılımcılara göre daha yüksek bulunurken kadın katılımcıların ilişkide otantiklik düzeyleri erkek katılımcılara göre daha yüksek bulunmuştur. İlişkide otantiklik ve algılanan romantik ilişki kalitesi ilişki süresine göre incelendiğinde anlamlı fark bulunurken; ebeveynleşme düzeyi ve ilişkisel benlik değişimi ilişki süresine göre incelendiğinde anlamlı fark bulunamamıştır.

5.2.2. Araştırmacılara Öneriler

1. Bu çalışmada ele alınan algılanan romantik ilişki kalitesi değişkeni farklı bağımsız değişkenlerle (toplumsal cinsiyet rolleri, müdahaleci ebeveyn tutumu, benliğe ötekini dahil etme, özgecilik, öz yeterlik, kıskançlık ve fedakarlık, çatışma çözme stilleri) ele alınabilir.
2. İlişkide otantiklik romantik ilişkide önemli bir belirleyicidir. İlişkide otantiklik değişkeni evli bireylerle ve ilişki süresine göre değişimi farklı çalışmalarda ele alınabilir. Özellikle erkek bireylerin geleneksel bakış açısına sahip olması ve toplumsal cinsiyet rollerinde kadınlara oranla daha az eşitlikçi tutuma sahip olmaları ve otantiklik kavramı farklı değişkenlerle yeniden ele alınabilir.
3. İlişkisel benlik değişimi kavramı literatürde yeni karşımıza çıkmakta olan bir kavram olarak romantik ilişkide benliğin gelişimi açısından önemli görülmektedir. İlişkisel benlik değişimi Türk kültüründe farklı değişkenlerle incelenebilir. Özellikle evli bireylerde ilişki süresine göre değişimi ele alınabilir.
4. Ebeveynleşme olgusu bu çalışmada algılanan romantik ilişki kalitesi ile çalışılmıştır ve düşük düzeyde ilişkili bulunmuştur. Türk kültüründe ebeveynleşme olgusu farklı değişkenlerle (benlik kurguları, cinsiyet rolleri, ebeveyn tutumları) tekrar ele alınabilir. Köken aileden getirilen bazı roller ve kalıpların romantik ilişkiye olan etkisi incelenebilir.
5. Sonuçlara göre ilişki süresi arttıkça otantiklik ve ilişki kalitesi de artmaktadır. Özellikle ilişki yaşı büyüdükçe evlilik, çocuk sahibi olma, kariyer değişimleri, edinilen yeni yaşam rolleri çerçevesinde çalışmalar tekrarlanabilir.
6. Araştırma yalnızca genç yetişkin ve romantik ilişkisi olan bireylerle sınırlıdır. Evli bireylerde ya da ergenlik döneminde romantik ilişkisi olan bireyle çalışılabilir.
7. Bu çalışma örneklemini Mersin Üniversitesi belirli fakültelerdeki öğrencilerden oluşmaktadır. Farklı gruplarla ele alındığında farklı sonuçlar verebilir.

5.2.3. Uygulayıcılara Öneriler

1. Psikolojik danışmanlar ve aile danışmanları ebeveynleşme, ilişkisel benlik değişimi ve ilişkisel benlik değişimi kapsamında müdahale yöntemleri geliştirebilirler. Özellikle grupla psikolojik danışma psiko-eğitim gurubu planı oluşturabilirler. İlişki kalitesini arttırmak adına bireylerle grupla psikolojik danışma oturumlarında benlik genişlemesi ve benliğin otantik sunumu çalışılabilir.
2. Bu çalışmada genç yetişkinlerde benlik kirlenmesi ve algılanan romantik ilişki kalitesi arasında negatif yönde ilişki beklenirken pozitif yönde ilişkinin olması dikkat çekmiştir. Özellikle romantik ilişki geliştirme aile kurmanın başlangıcı olarak görülen üniversite

öğrencileri ile işlevsel romantik ilişki kalıpları ve işlevsel olmayan romantik ilişki kalıpları çalışılabilir.

3. Ebeveynleşmeden elde edilen yarar ve ilişki kalitesi olumlu ebevyenlik tutumları ile geliştirilerek çalışılabilir.
4. Romantik partnerlerle çalışan aile psikolojik danışmanları evli bireylerde ilişki kalitesini arttırmak amacıyla özellikle ilişkide otantiklik, ilişkisel benlik değişimi ve ebeveynleşme olgusu değişkenlerini rehber alarak müdahale planı oluşturabilirler.

KAYNAKLAR

- [1]. Adams, J. M. ve Jones, W. H. (1997). The conceptualization of marital commitment: An integrative analysis. *Journal of Personality and Social Psychology*, 72(5), 1177-1196.
- [2]. Adler, A. (1929). *The practice and theory of individual psychology*. London: Routledge and Kegan Paul.
- [3]. Akbaş, F. N. (2021). *Göç yaşantısının psikolojik rahatsızlık üzerindeki etkisinde otantik kişiliğin aracılık rolü: bir yapısal eşitlik modellemesi çalışması*, (Yüksek lisans tezi). İstanbul Rumeli Üniversitesi, İstanbul.
- [4]. Akbay, S. E. (2015). *Ana-babaya bağlanma ile romantik yakınlık ve otantik benlik arasındaki ilişkilerde bağlanma stillerinin aracı rolünün incelenmesi*, (Doktora tezi). Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- [5]. Akça Koca, D. (2021). *Evlilikte benlik genişlemesinin karma yöntemle incelenmesi*, (Doktora tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- [6]. Akçınar, B. (2015). *The micro and macro interactional factors associated with socio-behavioral development in early childhood years*, (Yüksek lisans tezi). Koç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- [7]. Akün, E. (2017). Çocukluktaki ebeveynleşme yaşantılarının özellikleri ve birey üzerindeki etkileri. *Nesne*, 5(10), 219-246.
- [8]. Aktaş Akbayrak, S. (2019). *Evli bireylerin ilişki istikrarının algıladıkları eş desteği ve ilişki yükleme biçimleri ile ilişkisi*, (Yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- [9]. Alacahan, O. (2010). Aile birliğini oluşturan faktörler ve işlevleri. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 11(1), 289-298.
- [10]. Allen, J. P., Narr, R., Kansky, J. ve Szewedo, D. (2020). Adolescent peer relationship qualities as predictors of long-term romantic life satisfaction. *Child Development*, 1(91), 327-340.
- [11]. Arıkan Çolak, D. (2019). *Özel gereksinimli ve sağlıklı kardeşe sahip bireylerde Ebeveynleşme Olgusu ile ilişkili değişkenlerin incelenmesi*, (Yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- [12]. Aron, A. ve Westbay, L. (1996). Dimensions of the prototype of love. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70(3), 535-551.
- [13]. Aron, A., Aron, E. ve Smollan, D. (1992). Inclusion of other in the self scale and the structure of interpersonal closeness. *Journal of Personality and Social Psychology*, 63(4), 596-612.
- [14]. Aron, A., Paris, M. ve Aron, E. N. (1995). Falling in love: Prospective studies of self-concept change. *Journal of Personality and Social Psychology*, 69(6), 1102-1112.
- [15]. Aydoğan, D. ve Özbay, Y. (2018). Evlilikte fedakârlık doyumunun ilişkisel Otantiklik ve evlilik doyumunu bağlamında değerlendirilmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 7(2), 1276-1290.
- [16]. Aydoğdu, İ. (2010). *Romantik ilişkilerin kişilik özellikleri açısından incelenmesi*, (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- [17]. Bağdiken, E. (2021). *Otantik kişilik ve öznel iyi oluş arasındaki ilişkide duygusal zekânın aracı rolü*, (Yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- [18]. Baylan, B. (2018). *Çiftlerin algıladıkları ebeveynlik biçimleri ve erken dönem uyum bozucu şemaların romantik ilişki bileşenleri ile etkisi*, (Yüksek lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.
- [19]. Beckmeyer, JJ, Coleman, M. ve Proulx, CM (2018). Algılanan romantik ilişki kalitesi: Ergenlerin depresif belirtileri ve dışsallaştırma davranışları ile ilişkiler. *Aile İlişkileri: Disiplinlerarası Uygulamalı Aile Çalışmaları Dergisi*, 67(4), 539-551.
- [20]. Bekir P., Mclellan T., Childress A. R. ve Gariti P., (1993). Role reversals in families of substance abusers: A transgenerational phenomenon. *The International Journal of the Addictions*, 28(6), 613- 630.
- [21]. Berscheid, E. (1999). The greening of relationship science. *American Psychologist*, 54(4), 260-266.
- [22]. Berscheid, E. ve Reis, H. T. (1998). *Attraction and close relationships*. New York: Addison-Wesley.

- [23]. Boon, S. D. ve Holmes, J. G. (1991). The dynamics of interpersonal trust: Resolving uncertainty in the face of risk. *Cambridge University Press*. 190-211.
- [24]. Borchet, J., Lewandowska-Walter, A. ve Rostowska, T. (2016). Parentification in late adolescence and selected features of the family system. *Health Psychology Report*,4(2).
- [25]. Boszormenyi, Nagy, I. ve Spark, G. (1973). *Invisible loyalties: Reciprocity in intergenerational family therapy*. Hagerstown, MD: HarperveRow.
- [26]. Brehm, S. S. (1992). *Intimate relationships*. (2. bs.). [Adobe Digital Editions sürümü]. Erişim adresi: https://books.google.com.tr/books/about/Intimate_Relationships.html?id=yB5FAAAAYAAJver_esc=y
- [27]. Brown, J. (2005). The compelling nature of romantic love: A psychosocial perspective. *Psychoanalysis, Culture ve Society*, 10(1), 23-43.
- [28]. Brunell A. B., Kernis M. H., Goldman B. M., Heppner W., Davis P., Cascio E. V. ve Webster G. D. (2010). Dispositional authenticity and romantic relationship functioning. *Personality And Individual Differences*, 48, 900-905.
- [29]. Brunson, J.A., Øverup, C.S. ve Acitelli, L.K. (2019). Lover and learner: Exploring relational schema change following relationship dissolution, *The Journal of Social Psychology*, 159(3), 270-283.
- [30]. Burnett, G., Jones, R. A., Bliwise, N. G. ve Ross, L. T. (2006). Family unpredictability, parental alcoholism, and the development of parentification. *American Journal of Family Therapy*,34, 181-189.
- [31]. Büyük, E. (2020). *Eşbağımlılık ile ebeveynleşme arasındaki ilişkinin çeşitli sosyodemografik veriler açısından incelenmesi*, (Yüksek lisans tezi). Gelişim üniversitesi, İstanbul.
- [32]. Büyüksahin, A. ve Hovardaoğlu, S. (2004). Çiftlerin aşka ilişkin tutumlarının Lee'nin çok boyutlu aşk biçimleri kapsamında incelenmesi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 19(54), 59-72.
- [33]. Canary, D. J., Stafford, L., Hause, K. S. ve Wallace, L. A. (1993). An inductive analysis of relational maintenance strategies: Comparison among lovers, relatives, friends, and others. *Communication Research Reports*,10, 5-14.
- [34]. Castro, D.M., Jones, R.A. ve Mirsalimi, H. (2004). Parentification and the impostor phenomenon: An empirical investigation. *The American Journal of Family Therapy*, 32, 205-216.
- [35]. Champion, J.E., Jaser, S.S., Reeslund, K.L., Simmons, L., Potts, J.E., Shears, A.R. ve Compas, B.E. (2009). Caretaking behaviors by adolescent children of mothers with and without a history of depression. *Journal of Family Psychology*, 23(2), 156-175.
- [36]. Chase, N. (1999). *Burdened children: Theory, research, and treatment parentification*. Thousand Oaks: Sage Publications.
- [37]. Chase, N. D., Deming, M. P., ve Wells, M. C. (1998). Parentification, parental alcoholism, an academic status among young adults. *American Journal of Family Therapy*, 26(2), 105-114.
- [38]. Chen, S. and Murphy, D. (2019). The mediating role of authenticity on mindfulness and wellbeing: a cross cultural analysis. *Asia Pacific Journal of Counselling and Psychotherapy*, 10(1), 40-55.
- [39]. Clark, M. S. ve Reis, H. T. (1988). Interpersonal processes in close relationships. *Annual Review of Psychology*,39, 609-672.
- [40]. Cole, T. (2001). Lying to the one you love: The use of deception in romantic relationship. *Journal of Social and Personal Relationships*, 18, 107-129.
- [41]. Collins, N. L. ve Read, S. J. (1990). Adult attachment, working models, and relationship quality in daiting couples. *Journal of Personality and Social Psychology*, 58(4).
- [42]. Collins, W. A. (2003). More than myth: The developmental significance of romantic relationships during adolescence. *Journal of Research on Adolescence*, 13(1), 1-24.
- [43]. Connolly, J. A. ve Johnson, A. M. (1996). Adolescents' romantic relationships and the structure and quality of their close interpersonal ties. *Personal Relationships*, 3, 185-195.
- [44]. Çelik, S. (2021). *Impacts of parentification due to maternal depressive symptoms on the psychological symptomatology and interpersonal relationship quality of their young children: protective role of father involvement*, (Yüksek lisans tezi). TED Üniversitesi, İstanbul.

- [45]. Çeltekligil, Z. (2021). *Üniversite öğrencilerinin otantiklik düzeyleri ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi, bilişsel esnekliğin olası aracı rolünün değerlendirilmesi*, (Yüksek lisans tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- [46]. Çetinkaya Yıldız, E., Derin, S. ve Selçuklu, A. (2018). Üniversite öğrencilerinin romantik ilişki metaforları: Aşk, evin denize bakan terası mıdır? *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 9(33), 1560-1604.
- [47]. Çiftçi, D. (1991). Çocuğun sosyalleşmesinde ailenin rolü. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 1(2). Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/spcd/issue/21110/227360>
- [48]. Çiftçi, V. (2018). Geçmişten geleceğe kendiliğe bir bakış: Özgünlük, zaman ve özgürlük. *Metazihin Yapay Zekâ ve Zihin Felsefesi Dergisi*, 1(2), 195-210.
- [49]. Dainton, M. (2013). Relationship maintenance on facebook: development of a measure, relationship to general maintenance, and relationship satisfaction. *College Student Journal*, 113-121.
- [50]. Deci, E. L. ve Ryan, R. M. (2000). The “what” and “why” of goal pursuits: Human needs and the determination of behavior. *Psychological Inquiry*, 1, 227-268.
- [51]. Derman, O. (2008). Ergenlerde psikososyal gelişim. *Adolesan Sağlığı II Sempozyum Dizisi*, 63(1), 19-21.
- [52]. Didonato, T. E. ve Krueger, J. I. (2010). Interpersonal affirmation and self authenticity: A test of Rogers's self-growth hypothesis. *Self and Identity*, 9(3), 322-336.
- [53]. Dinçer, D. (2017). *Romantik ilişkilerde ilişki doyumunu ve yaşam doyumunu yordayan etmenler: İki boyutlu ilişkisel benlik değişimi modeli*, (Doktora tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- [54]. Dindia, K. ve Canary, D. J. (1993). Definitions and theoretical perspectives on maintaining relationships. *Journal of Social and Personal Relationships*, 10, 163-173.
- [55]. Dönmezoğulları, C. (2014). *Benlik kurguları ile iyi oluş arasındaki ilişkide özgünlüğün aracı rolü*, (Yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- [56]. Earley, L. ve Cushway, D. (2002). The parentified child. *Clinical Child Psychology and Psychiatry*, 7(2), 163-178.
- [57]. Emery, L. F., Gardner, W. L., Finkel, E. J. ve Carswell, K. L. (2017). “You’ve changed”: Low self-concept clarity predicts lack of support for partner change. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 44(3), 318-331.
- [58]. Eryılmaz, A. ve Ercan, L. (2010). Beliren yetişkinlikte romantik yakınlığı başlatma ve başa çıkma. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(2), 381-397.
- [59]. Eşici, H. (2014). *Romantik ilişki kalitesinin erken dönem uyumsuz şemalar, bağlanma ve psikolojik ihtiyaçlar açısından incelenmesi*, (Doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- [60]. Fehr, B. ve Russell, J. A. (1991). The concept of love viewed from a prototype perspective. *Journal of Personality and Social Psychology*, 60(3), 425-438.
- [61]. Fitzgerald, M. M. (2005). *The impact of parentification on children's psychological adjustment: emotional management skills as potential underlying process*, (Doktora tezi). University of Georgia, Athens.
- [62]. Fitzgerald, M. M., Schneider, R. A., Salstrom, S., Zinzow, H. M., Jackson, J. ve Fossel, R. V. (2008). Child sexual abuse, early family risk, and childhood parentification: Pathways to current psychosocial adjustment. *Journal of Family Psychology*, 22(2), 320.
- [63]. Fletcher, N. (2013). Ethical selves: A sketch for a theory of relational authenticity. *Journal of Philosophy of Life*, 3(1), 83-96.
- [64]. Fletcher, G. J. O., Simpson, J. A., ve Thomas, G. (2000). The measurement of perceived relationship quality components: A confirmatory factor analytic approach. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 26(3), 340-354.
- [65]. Fortin A., Doucet M. ve Damant D., (2011). Children's appraisals as mediators of the relationship between domestic violence and child adjustment. *Violence and Victims*, 26(3), 377-392.
- [66]. Fraley, R. C. ve Davis, K. E. (1997). Attachment formation and transfer in young adults' close friendships and romantic relationships. *Personal Relationships*, 4(2), 131-144.

- [67]. Freedman, J. L., Sears, D. O. ve Carlsmith J. M. (2003). *Sosyal psikoloji*. İstanbul: İmge Kitabevi.
- [68]. Fromm, E. (1941). Die furcht vor der freiheit. Erişim adresi: <https://www.thalia.at/shop/home/artikeldetails/A1035145794>
- [69]. Furman, W. (2002). The emerging field of adolescent romantic relationships. *Current Directions in Psychological Science*, 11, 117-180.
- [70]. Furman, W. and Shaffer, L. (2003). The role of romantic relationships in adolescent development. *Adolescent romantic relations and sexual behavior: Theory, research, and practical implications*, 3-22.
- [71]. Galliher, R. V., Welsh, D. P., Rostosky, S.S. ve Kawagucci M.C. (1998), Discrepancies in adolescent romantic couples' and observers' perceptions of couple interaction and their relationship to depressive symptoms. *Journal of Youth and Adolescence*, 28(6), 646-666.
- [72]. Goldstein, K. (1994). *Human nature in the light of psychology*. Cambridge Mass: Harward University Pres.
- [73]. Gomez Lopez, M., Viejo, C. ve Ortega Ruiz, R. (2019). Well being and romantic relationships: A systematic review in adolescence and emerging adulthood. *International Journal Of Environmental Research And Public Health*, 16(13), 2415.
- [74]. Gottman, J. M. (1998). Psychology and the study of marital processes. *Annual Review of Psychology* 49(1), 169-197.
- [75]. Gottman, J. M., Coan, J., Carrere, S. ve Swanson, C. (1998). Predicting marital happiness and stability from newlywed interactions. *Journal of Marriage and the Family*, 60(1), 5-22.
- [76]. Gunsberg, L. (2019). Ayrılık ve boşanma: Yaşam boyu boyunca yansımalar. *Çocuğun Psikanalitik Çalışması*, 72(1), 40-50.
- [77]. Günar Eren, F. (2019). *Y kuşağı evli erkeklerin duygusal zekâ düzeyleri ile evlilik uyumu arasındaki ilişkide otantikliğin aracı rolü*, (Yüksek lisans tezi). Toros Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- [78]. Gündüz, B. ve Karataş, A. (2020). *İlişki doyumunun yordayıcıları: İlişkisel benlik değişimi ve romantik ilişkilerde öz yeterlik*. Erişim adresi: <https://www.researchgate.net/>
- [79]. Hatfield, E. (1988). Passionate and companionate love. *The Pscyhology Of Love*. 191-213.
- [80]. Hecht, M. (1973). Children of alcoholics. *AJN The American Journal of Nursing*, 73(10), 1764-1767.
- [81]. Hendrick, C. ve Hendrick, S.S. (2000). *Close relationships: A sourcebook*. Thousand Oaks, Calif: Sage Publications.
- [82]. Hendrick, S. S. (1988). A generic measure of relationship satisfaction. *Journal of Marriage and Family*, 50(1), 93-98.
- [83]. Holman, T. B. ve Busby, D. M. (2011) Family-of-origin, differentiation of self and partner, and adult romantic relationship quality. *Journal of Couple and Relationship Therapy*. 10(1), 3-19.
- [84]. Hooper L. M., Doehler K., Jankowski P. J. ve Tomek S. E., (2012). Patterns of selfreported alcohol use, depressive symptoms, and body mass index in a family sample: The buffering effects of parentification. *The Family Journal*, 20(2), 164-178.
- [85]. Hooper, L. M. (2012). Parentification. *Encyclopedia of Adolescence*, 4, 2023-2031.
- [86]. Hooper, L. M. ve Wallace, S. A. (2009). Evaluating the parentification questionnaire: Psychometric properties and psychopathology correlates. *Contemporary Family Therapy: An International Journal*, 32, 52-68.
- [87]. Hooper, L. M. (2007). The application of attachment theory and family systems theory to the phenomena of parentification. *The Family Journal: Counseling and Therapy for Couples and Families*, 15(3), 217-223.
- [88]. Hooper, L.M. (2008). Defining and understanding parentification: Implications for all counselors. *The Alabama Counseling Association Journal*, 34(1), 35-43.
- [89]. Hooper, L. M., Marotta, S. A. ve Lanthier, R. P. (2008). Predictors of growth and distress following childhood parentification: A retrospective exploratory study. *Journal of Child and Family Studies*, 17(5), 693-705.
- [90]. İmamoğlu, S. E. ve Aydın, B. (2009). Kişilerarası ilişki boyutları ölçeği'nin geliştirilmesi. *Psikoloji Çalışmaları*, 29, 39-64.

- [91]. Jelastopulu, E. ve Tzoumerka, K. A. (2013). The effects of economic crisis on the phenomenon of parentification. *Universal Journal of Psychology*, 1(3), 145-151.
- [92]. Jones, R. A. ve Wells, M. (1996) An empirical study of parentification and personality. *The American Journal of Family Therapy*, 24(2), 145-152.
- [93]. Jurkovic, G. J. (1997). *Lost childhoods: The plight of the parentified child*. New York, NY: Brunner/Mazel, Inc.
- [94]. Jurkovic, G. J., Jessee, E. H. ve Goglia, L. R. (1991). Treatment of parental children and their families: Conceptual and technical issues. *American Journal of Family Therapy*, 19(4), 302-314.
- [95]. Jurkovic, G. J. (1997). *Lost childhoods: the plight of the parentified child*. New York: Brunner-Routledge Published.
- [96]. Jurkovic, G. J., Thirkield, A. ve Morrell, R. (2001). Parentification of adult children of divorce: A multidimensional analysis. *Journal of Youth and Adolescence*, 30(2), 245-257.
- [97]. Kalkan, E. (2018). *Evlilik ilişki kalitesinin benliğin farklılaşması ve ilişkisel özgünlük bağlamında incelenmesi*, (Yüksek lisans tezi). Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- [98]. Kansky, J. (2018). What's love got to do with it? Romantic relationships and well-being. *Handbook of well-being*. Erişim adresi: nobascholar.com
- [99]. Karagöbek, A. B. (2014). *Annenin ebeveynleşme geçmişi, annenin bağlanma tipi, sosyo-ekonomik statü ve çocukların benlik kurgusunun çocuklarının ebeveynleşme davranışları ve algılanan ebeveyn bakımına etkisi*, (Yüksek lisans tezi). Middle East Technical University, Ankara.
- [100]. Karakuş, S. (2020). Otantiklik ve yaşam doyumunun aleksitimi ile açıklanmasında psikolojik esnekliğin aracı rolü, (Yüksek lisans tezi). Mersin Üniversitesi, Mersin.
- [101]. Karasar, N. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel yayınları.
- [102]. Kernis, M. H. (2003). Optimal self-esteem and authenticity: Separating fantasy from reality. *Psychological Inquiry*, 14(1), 83-89.
- [103]. Kernis, M. H. ve Goldman, B. M. (2006). A multicomponent conceptualization of authenticity: Research and theory. *Advances in Experimental Social Psychology*, 38, 284-357.
- [104]. Kılıç, Ş. H. (2017). *Bipolar bozukluk sahibi ebeveynle büyümüş olan bireylerin bağlanma stilleri ile evlilik doyumunu arasındaki ilişki*, (Yüksek lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- [105]. Koyuncu, G. Ş. (2017). *Erken çocukluk döneminde bipolar bozukluğu olan ebeveynlere sahip bireylerdeki bağlanma ilişkileri ile erken çocukluk döneminde bipolar bozukluğu olmayan ebeveynlere sahip bireylerdeki bağlanma ilişkilerinin karşılaştırılması*, (Yüksek lisans tezi). Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- [106]. Kuzgun, Y. (1972). Kendini gerçekleştirme. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Felsefe Dergisi*, 10, 162-172.
- [107]. Köyden, D. (2015). *Ebeveynleşme olgusunun depresyon, kaygı, öfke ve obsesif inanış biçimleriyle ilişkisinin incelenmesi*, (Yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- [108]. Kroger, J. (2015). Identity development through adulthood: The move toward "wholeness". *The Oxford handbook of identity development*. 65-80.
- [109]. Kunce, L. J. ve Shaver, P. R. (1994). An attachment-theoretical approach to caregiving in romantic relationships. *In Advances in Personal Relationships*, 5, 205-237.
- [110]. Kuzgun, S. (2021). *The role of maternal mentalization in mothers' emotional availability and toddlers' attachment security*, (Yüksek lisans tezi). Özyeğin University Graduate School of Social Sciences, İstanbul.
- [111]. Ledbetter, A. M. (2017). Relational maintenance behavior and shared tv viewing as mediators of the association between romanticism and romantic relationship quality. *Communication Studies*, 68(1), 95-114.
- [112]. Lewandowski, G. W., ve Bizzoco, N. M. (2007). Addition through subtraction: Growth following the dissolution of a low quality relationship. *The Journal of Positive Psychology*, 2(1), 40-54.
- [113]. Lopez, F. G. ve Rice, K. G. (2006). Preliminary development and validation of a measure of relationship authenticity. *Journal of Counseling Psychology*, 53(3), 362-371.

- [114]. Ma, L. ve Clark, E. M. (2021). I hope my partner can make me change: Expected relational self-changes and relational outcomes. *The Journal of Social Psychology*.
- [115]. Markus, H. ve Wurf, E. (1987). The dynamic self-concept: A social psychological perspective. *Annual Review of Psychology*, 38(1), 299-337.
- [116]. Marquardt, E. (2005). *Between two worlds: the inner lives of divorced children*. New York: Three Rivers Basını. [\[Google Akademik\]](#)
- [117]. Martens, W. H. D. (2005). A theoretical model of fragile authenticity structure. *International Journal of Philosophical Practice*, 2(3), 1-18.
- [118]. Maslow, A. H. (1981). *Motivation and personality*. Prabhat Prakashan.
- [119]. Mattingly, B. A. ve Lewandowski G. W. (2013). The power of one: Benefits of individual self-expansion. *The Journal of Positive Psychology*, 8(1), 12-22.
- [120]. Mattingly, B. A., Lewandowski, Jr., G. W. ve McIntyre, K. P. (2014). You make me a better/worse person: A two-dimensional model of relationship self change. *Personal Relationships*, 21(1), 176- 190.
- [121]. McIntyre, K. P., Mattingly, B. A. ve Lewandowski Jr., G. W. (2015). When “we” changes “me”: The two dimensional model of relational self-change and relationships outcomes. *Journal of Social and Personal Relationships*, 32(7), 857-878.
- [122]. Miller, L. J. (1994). The transformation of intimacy: Sexuality, love and eroticism in modern societies anthony giddens. *The Canadian Journal of Sociology/Cahiers Canadiens de Sociologie*, 19(4), 550.
- [123]. Miller, P. H. (2008). *Gelişim psikolojisi kuramları*. Ankara: İmge Kitabevi.
- [124]. Minuchin, S. (1974). *Families and family therapy*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- [125]. Minuchin, S., Montalvo, B., Guerney, B. G., Rosman, B. ve Schumer, F. (1967). *Families of the slums: An exploration of their structure and treatment*. New York, NY: Basic Books.
- [126]. Minuchin, S. ve Fishman H.C. (1981). *Family therapy techniques*. London: Harvard University Press Cambridge.
- [127]. Mirsky, J. (2001). Psychological independence among immigrant adolescents from the former Soviet Union. *Transcultural Psychiatry*, 38(3), 363-373.
- [128]. Nardi, P. M. (1981). Children of alcoholics: a role-theoretical perspective. *The Journal of Social Psychology*, 115(2), 237-245.
- [129]. Nazlı, S. (2013). Evli kadınların aile sistemlerini algılayışları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 46(1), 417-437.
- [130]. Neff K. D. ve Harter, S. (2002). The authenticity of conflict resolutions among adult couples: Does women’s other-oriented behavior reflect their true selves? *Sex Roles*, 47(9-10), 403-417.
- [131]. Nichols, P. M. ve Schwartz, C. R. (1998). *Family therapy: Concepts and methods*. USA: Allyn and Bacon.
- [132]. Onur, B. (2014). *Gelişim psikolojisi: Yetişkinlik, yaşlılık, ölüm*. Ankara: İmge Kitabevi.
- [133]. Orlofsky, J. L. (1981). Relationship between sex role attitudes and personality traits and the SexRole Behavior Scale-1: A new measure of masculine and feminine role behaviors and interests. *Journal of Personality and Social Psychology*, 40, 927-940.
- [134]. Öksüz, Y. ve Karalar, M. (2019). Üniversite öğrencilerinin huzur ve otantiklik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 5(3), 321-336.
- [135]. Özabacı, N. (2015). Evlilik Öncesi İlişkiler. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- [136]. Özdoğan, A. Ç. (2020). Ebeveyn duygusal erişilebilirliği, romantik ilişki kalitesi ve sosyal bağlılık ile iyi oluş arasındaki ilişkide yalnızlığın aracılık rolü. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 52, 59-85. doi:10.9779.pauefd.770592
- [137]. Parise, M., Manzi, C., Donato, S. ve Iafrate, R. (2017). Free to love? The role of intrusive parenting for young adult children’s romantic relationship quality. *Journal of Prevention and Intervention in the Community*, 45(3), 187-201. doi:[10.1080/10852352.2016.1198127](https://doi.org/10.1080/10852352.2016.1198127)
- [138]. Parker, J. D. (2015). A quantitative and qualitative exploration of the dream content of women exposed to addictions. *The International Journal of Dream Research*, 8(2), 77-98.
- [139]. Pascuzzi, E. (2021). *Adolescent and adult personality and relationship factors as predictors of adult romantic relationship quality*, (Master Of Science Thesis). University Of Rhode Island, New England.

- [140]. Ponizovsky, Y., Kurman J. ve Roer-Strier D., (2012). When role reversal and brokering meet: Filial responsibility among young immigrants to Israel from the Former Soviet Union. *Journal of Family Psychology*, 26, 987-997.
- [141]. Rasco, D. and Warner, R. M. (2017). Relationship authenticity partially mediates the effects of attachment on relationship satisfaction. *The Journal of Social Psychology*, 157(4), 445-457.
- [142]. Robertson, R., Shepherd, D. ve Goedeke, S. (2014). Fighting like brother and sister: sibling relationships and future adult romantic relationship quality. *Australian Psychologist*, 49(1), 37-43.
- [143]. Rogers, C. (1951). *Client-centered therapy: Its current practice, implications, and theory*. Oxford, England: Houghton Mifflin.
- [144]. Rogers, C. R. (1961). *On becoming a person*. Boston: Houghton Mifflin.
- [145]. Rolland, J. S. (1999). Parental illness and disability: A family systems framework. *Journal of Family Therapy*, 21, 242-266.
- [146]. Rubenstein, C. M., Shaver, P. (1982). The experience of loneliness. *Loneliness: A sourcebook of current theory, research and therapy*. 206-223.
- [147]. Rhoades, G. K., Stanley, S. M., Markman, H. J. and Ragan, E.P. (2012). Parents' marital status, conflict, and role modeling: links with adult romantic relationship quality. *Journal of Divorce & Remarriage*, 53(5), 348-367.
- [148]. Sabatelli, R. M. ve Bartle, S. (1995). Survey approaches to the assessment of family functioning: Conceptual, operational and analytical issues. *Journal Marriage and Family*, 57(4), 1025-1039.
- [149]. Sağkal, A. S. ve Özdemir, Y. (2018). Algılanan romantik ilişki kalitesi ölçeği'nin (arıkö) türkçe'ye uyarlanması: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 46, 22-40.
- [150]. Sarıçalı, M. ve Türküm, A. S. (2021). Olumlu mizah kullanımı ile özgünlük arasındaki ilişki: Bilişsel esneklik ve psikolojik kırılganlık. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 11(62), 313-331.
- [151]. Senn, C. (2015). *Predicting perceived relationship quality in long-term romantic relationships*, (Doktora tezi). Capella University. Minnesota.
- [152]. Sarıçam, H. (2021) *Genç yetişkinler ile yaşlıların otantiklik, yaşamda anlam, mutluluk, affedicilik ve yalnızlık düzeylerinin karşılaştırılması*, (Doktora tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- [153]. Seven, N. (2019). *Üniversite öğrencilerinde romantik ilişki kalitesinin evlilik inançlarına etkisi*, (Yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- [154]. Sfoggia, A. Pacheco, M. A. ve Grassi-Oliveira, R. (2008). History of childhood abuse and neglect and suicidal behavior at hospital admission. *Crisis*, 29, 154-158.
- [155]. Shulman, S. ve Scharf, M. (2010). Adolescent romantic behaviors and behavior: Age- and gender- related differences, and links with family and peers. *Journal of Research on Adolescence*, 10, 99-118.
- [156]. Simpson, J. A. (1990). Influence of attachment styles on romantic relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 59(5).
- [157]. Sipahi, T. (2020). *Kişilerarası bilinçli farkındalık ve ilişkisel otantiklik ile evlilik yaşam doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi*, (Yüksek lisans tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- [158]. Slotter, E. B., Gardner, W. L. ve Finkel, E. J. (2010). Who am i without you? The influence of romantic breakup on the self-concept. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 36(2), 147-160.
- [159]. Stein J. A., Riedel M. ve Rotheram-Borus M. J., (1999). Parentification and its impact on adolescent children of parents with AIDS. *Family Process*, 38(2), 193-208.
- [160]. Sternberg, R. J. (1986). A triangular theory of love. *Psychological Review*, 93(2), 119-135.
- [161]. Şen, S. (2015). *Erik Erikson' un birey ve din anlayışı*, (Yüksek lisans tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- [162]. Taluy, N. ve Büyükşahin Sunal, A. (2012). Yakın ilişkilerde michelangelo olgusu: İdeal benliğin heykeltıraşı olarak partner onaylaması. *Türk Psikoloji Yazıları*, 15(29), 57-65.

- [163]. Taşçı, F. (2021). *DSM-5'te yer alan kişilik bozukluklarının psikososyal gelişim dönemleri ve varoluşsal otantiklik açısından incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.
- [164]. Tekin, S. (2021). *Üniversite öğrencilerinin otantiklik düzeyleri ve problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*, (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- [165]. Telzer, E. H. ve Fuligni, A. J. (2009). Daily family assistance and the psychological well-being of adolescents from Latin American, Asian, and European backgrounds. *Developmental Psychology*, 45, 1177-1189.
- [166]. Temiz, R. (2020). *Beliren yetişkinlerin yaşam görüşünün varoluşçu bakış açısıyla incelenmesi*, (Yüksek lisans tezi). Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- [167]. Tezcan, B. (2019). *İmkânsız ilişkilerden mümkün ilişkilere*. İstanbul: Kusura Yayınları.
- [168]. Thirkield, A. (2002). *The role of fairness in emotional and social outcomes of childhood filial responsibility*, (Unpublished doctoral dissertation). Georgia State University, Atlanta, GA.
- [169]. Togay, A. (2016). *Evli bireylerin kendini saklama eğilimi, öfke ifade tarzı ve otantiklikleri arasındaki ilişkiler*, (Yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- [170]. Toksöz, İ., Kolburan, Ş.G. (2018). Evli bireylerde bağlanma stiller ve bilişsel esnekliğin ilişki doyumu etkisi. *Aydın Toplum ve İnsan Dergisi*, 4(2), 17- 34.
- [171]. Tolan, B. (1985). *Ben ve toplum*. Ankara: Teori Yayınları.
- [172]. Tomeny, T. S. Barry, T. D. Ve Fair, E. C. (2017). Parenting adult siblings of individuals with autism spectrum disorder: Distress, sibling relationship attitudes, and the role of social support. *Journal of Intellectual and Developmental Disability*, 42(4), 320-331.
- [173]. Topal, K., Güngör, R., Çoban, H., Şahintürk, S., Kırmızıyaka, E. ve Şendil, T. G. (2021). Üniversite öğrencilerinde partner sosyotelizmi, bağlanma ve algılanan romantik ilişki kalitesi arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 58, 462-475. doi: 10.7816/ulakbilge-09-58-09.
- [174]. Tuncer, S. (2019). *Üniversite öğrencilerinin yakın ilişki inançları ve benlik değişimlerinin romantik ilişkilerinin niteliğini yordama gücü*, (Yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- [175]. Tuzgöl Dost, M. ve Aras, S. (2021). Üniversite öğrencilerinde romantik ilişki kalitesinin yordayıcıları olarak yakın ilişki inancı ve kendini değiştirme. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 11(1), 135-162.
- [176]. Tüfekçibaşı, S. (2021). *Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile bilişsel esneklik ve otantiklik arasındaki ilişkiler*, (Yüksek lisans tezi). Trabzon Üniversitesi, Trabzon.
- [177]. Türk, E. (2019). *Beliren yetişkinlerde toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumun, benlik kurgusunun ve benliğin ayrımlaşmasının eş seçme stratejilerini yordamadaki rolü*, (Yüksek lisans tezi). Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Muğla.
- [178]. Uçar, S. (2018). *Beliren yetişkinlikte romantik ilişki deneyimleri*, (Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- [179]. Umuç, S. (2021). *Bağlanma ve ilişki istikrarı ilişkisinde otantikliğin aracı rolü*, (Yüksek lisans tezi). İstanbul Rumeli Üniversitesi, İstanbul.
- [180]. Uzun, I. (2021). *Romantik ilişkisi olan kişilerin duygusal yeme düzeylerinin cinsel doyum ve algılanan ilişki kalitesi üzerinden incelenmesi*, (Yüksek lisans tezi). İstanbul Kent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- [181]. Walper, S. ve Wendt, E. V. (2015). Adolescents' relationships with mother and father and their links to the quality of romantic relationships: A classification approach. *European Journal of Developmental Psychology*, 12(5), 516-532.
- [182]. Wampler, R. S., Downs, A. B. ve Fischer, J. L. (2009). Development of a brief version of the children's roles inventory (CRI-20). *The American Journal of Family Therapy*, 37(4), 287-298.
- [183]. Wangqvist, M., Carlsson, J., Lee, M. ve Frisen, A. (2016). Identity Development and Romantic Relationships in the Late Twenties, *Identity*, 16(1), 24-44.
- [184]. Wells, M. ve Jones, R. (1998). Relationship among childhood parentification, splitting, and dissociation: Preliminary findings. *The American Journal of Family Therapy*, 26(4), 331-339.

- [185]. Wells, M., Glickauf-Hughes, C. ve Jones, R. (1999). Interdependence: The relationship between shame tendencies, low self-esteem, and childhood parenting and a baseline structure. *The American Journal of Family Therapy*, 27(1), 63-71.
- [186]. Wickham R. E. (2013). Perceived authenticity in romantic partners. *Journal Of Experimental Social Psychology*, 49(5), 878-887.
- [187]. Williams, S. ve Connolly, J. (1997). *Revisiting intimacy and autonomy: A lifespan approach*. Paper presented at the biannual meeting of the Society for Research in Child Development, Washington, D.C.
- [188]. Wingsiong, A. C. (2015). *Parentification, coping, and distress in siblings of individuals with and without attention-deficit/hyperactivity disorder*, (Master's thesis). University of Windsor.
- [189]. Winnicott, D. W. (1960). Ego distortion in terms of true and false self. (Ed.), Masud, M. and Khan, R. (1996): *The maturational process and the facilitating environment*, 140-152. New York: Karnac Books.
- [190]. Wood, AM, Linley, PA, Maltby, J., Baliousis, M. ve Joseph, S. (2008). Authentic personality: A theoretical and empirical conceptualization and development of the Authenticity Scale. *Journal of Counseling Psychology*, 55(3), 385-399.
- [191]. Yavaşoğlu, E. (2019). *Evli bireylerin mutluluk düzeyleri ile özgünlük ve değerler arasındaki yordayıcı ilişkiler*, (Yüksek lisans tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- [192]. Yavuz Güler, Ç. (2021). Adaptation of the children's role inventory-20: Turkish version validity and reliability study. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 11(62), 351-365.
- [193]. Yazgan İnanç, B. ve Yerlikaya, E. (2015). *Kişilik kuramları*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- [194]. Yıldırım, E. (2005). Bir Modernite rüyası: Ailenin sonu mu? Kütahya yetiştirme yurdu örneği. *Sosyal Politikaları Çalışmaları Dergisi* (8) 8. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/spcd/issue/21112/227391>
- [195]. Yıldırım, F. (2016). *Aile öngörülemezliği ve ebeveynleşmenin üniversite öğrencilerinin depresyon düzeyleri, öfke tarzları ve obsesif inanışları üzerindeki etkilerinin incelenmesi*, (Yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- [196]. Yıldız, M. (2012). Bağlanma kuramı açısından yaşlılık dönemine genel bir bakış. *CÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 36(1), 1-30.
- [197]. Yılmaz, B. (2020). *Beliren yetişkinlik döneminde romantik ilişki doyumunun yordayıcısı olarak benlik ayrışması, otantiklik ve depresyon*, (Yüksek lisans tezi). Mersin Üniversitesi, Mersin.
- [198]. Yılmaz, B. ve Gündüz, B. (2021). Beliren yetişkinlik döneminde romantik ilişki doyumunun yordayıcısı olarak benlik ayrışması, otantiklik ve depresyon. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (58), 334-361.
- [199]. Zencir, T. (2018). *Çocuklukta ebeveynleştirilme, evlilik doyumu ve depresyon*, (Yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- [200]. Zimmer-Gembeck, M. J. ve Ducat, W. A. (2010). Positive and negative romantic relationship quality: Age, familiarity, attachment and well-being as correlates of couple agreement and projection. *Journal of Adolescence*, 33(6), 879-890.

Ek 2. Katılımcı Bilgi Formu

Değerli katılımcılar;

Bu çalışma, üniversite öğrencilerinin algılanan romantik ilişki kalitesine yönelik olarak yapılmakta olan bir yüksek lisans tez araştırmasını kapsamaktadır. Araştırma kapsamında vereceğiniz yanıtlar, birey olarak tek tek değil bir grup olarak değerlendirilecektir. **Yanıtlarınız kesinlikle gizli tutulacak ve araştırma dışında hiçbir yerde kullanılmayacaktır.** Sizin vereceğiniz **doğru, açık** ve **samimi** yanıtlar, araştırma sonuçlarının güvenilirliği açısından son derece önemlidir. Lütfen çeşitli ifadelerle ilgili olarak görüşlerinizi açıkça belirtiniz. Sabrınız ve katkılarınız için teşekkür eder, başarılar dilerim.

Feyza KALE

MEÜ, Eğitim Bilimleri Bölümü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Yüksek Lisans Öğrencisi

Tez Danışmanı: Doc. Dr. Bülent GÜNDÜZ

MEÜ, Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Anabilim Dalı

Ek 3. Demografik Bilgi Formu

KİŞİSEL BİLGİ FORMU (A)

Cinsiyetiniz:.....

Yaşınız:.....

Devam Etmekte Olduğunuz Bölüm: Sınıf:.....

İlişki durumunuz: İlişkisi Var () Nişanlı () Evli () İlişkisi Yok ()

İlişki süreniz: 0-1 yıl () 1-3 yıl () 3-5 yıl () 5 ve üzeri ()

Daha önce romantik ilişkiniz oldu mu? Flört () Nişanlı () Evli () İlişkisi Yok ()

Anneniz: () Sağ () Hayatta değil () Öz () Üvey

Babanız: () Sağ () Hayatta değil () Öz () Üvey

Annenizin yaşı? Babanızın yaşı?.....

Annenizin mesleği?.....Babanızın mesleği?.....

Annenizin eğitim durumu: () Okuryazar değil () Okuryazar () İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite () Lisansüstü

Babanızın eğitim durumu: () Okuryazar değil () Okuryazar () İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite () Lisansüstü

Kardeşiniz var mı? () Hayır () Evet ise sayısı

Ailenizin kaçınıcı çocuğusunuz?

Anne ve babanız: () Birlikteler () Boşandılar. Evet ise siz kaç yaşındaydınız?

() Annem bir başkasıyla evlendi.

() Babam bir başkasıyla evlendi.

() Annem ve babam tekrar birbirleriyle evlendiler.

() İki de herhangi bir evlilik yapmadılar.

Çocuğunuz var mı? () Hayır () Evet ise sayısı

Ailenizde fiziksel rahatsızlığı olan biri(leri) var mı? Evet () Hayır ()

Evet ise rahatsızlığı nedir?

Anne()

Baba()

Kardeş(ler) ()

Ailenizde psikolojik rahatsızlığı olan biri(leri) var mı? Evet () Hayır ()

Evet ise rahatsızlığı nedir?

Anne() Baba() Kardeş(ler) ()

Ek 4. Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği (ARİKÖ)

ARİKÖ /AÇIKLAMA: Aşağıdaki ifadelere ne düzeyde katıldığınızı belirtirken, lütfen ŞU ANKI partneriniz ve ilişkiniz hakkında dikkatlice düşününüz. Her bir ifadeye sadece tek bir sayıyı daire içerisine alınız.

HİÇ 1 2 3 4 5 6 7 ÇOK

1.	İlişkinizden ne kadar doyum alıyorsunuz?	1	2	3	4	5	6	7
3.	İlişkinizde birbirinize karşı ne kadar yakınlık hissediyorsunuz?	1	2	3	4	5	6	7
4.	İlişkinizde partnerinize ne kadar güveniyorsunuz?	1	2	3	4	5	6	7
6.	İlişkinizde partnerinizi ne kadar seviyorsunuz?	1	2	3	4	5	6	7

Ek 4. Ebeveynleşme Envanteri (EE)

EE / YÖNERGE: Aşağıdaki sorular siz büyürken, kendiniz ve ailenizle ilgili sahip olduğunuz düşünceleriniz, davranışlarınız ve duygularınız ile ilgilidir. Lütfen her cümleyi dikkatle okuyun. Cümlelerin 1 (hiçbir zaman doğru değil) ve 5 (her zaman doğru) arasında sizin için ne kadar doğru olduğuna dayanarak bir cevap seçin. Her soruyu mümkün olduğunca doğru yanıtladığınızdan emin olun.

BU SORULARIN SİZİN BÜYÜDÜĞÜNÜZ DÖNEM HAKKINDA OLDUĞUNU UNUTMAYIN.

Yanıt Seçenekleri: **(1)** Hiçbir zaman **(2)** Nadiren **(3)** Kimi zaman **(4)** Sık sık **(5)** Her zaman

	Durum	Hiçbir zaman	Nadiren	Kimi zaman	Sık sık	Her zaman
1	Üzgün olduklarında ya da duygusal zorluklar yaşadıklarında, kardeş (ler)imi rahatlatmam beklendi.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3	Benim yaşadığım yerdeki çoğu çocuk aile bütçesine katkıda bulunurdu.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5	Anne babama önemli kararlar almalarında yardım ettim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7	Ailem tarafından takdir edildiğimi hissettim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
9	Ailevi sorumluluklarım olsa da oyun ya da okul ödevleri için zamanım olurdu.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
11	Kardeşlerimin (kız ya da erkek) ev ödevlerini tamamlamalarına yardımcı olmaktan sorumluydum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
13	Kardeşlerimi disipline eden esas kişi bendim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
15	Aile içindeki rolümden gerçekten keyif aldım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
17	Haftanın çoğu günü ailenin çamaşırlarını yıkamaktan ben sorumluydum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
19	Aile üyelerimin sırlarını paylaştığı kişi bendim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
21	Market alışverişinin yapılması diğer aile üyelerinden daha fazla benden talep edildi.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

Ek 5. İlişkisel Benlik Değişimi Ölçeği (TRİBDÖ)

TRİBDÖ AÇIKLAMA: Partnerinizin sözü geçen deneyime ne derece katkıda bulunduğunu belirtmek üzere her bir madde için lütfen aşağıdaki ölçeği kullanınız.

1 2 3 4 5 6 7
Hemen hemen hiç Çok fazla

SEVDİĞİM KİŞİ HAYATIMA GİRDİKTEN SONRA / ONUNLA BİRLİKTEYKEN...									
2	... daha önce yapmayı arzulayıp da yapamadığım şeyleri yapmaya başladım.	1	2	3	4	5	6	7	
4	... entelektüel bilgi birikimim arttı.	1	2	3	4	5	6	7	
6	... kendi yeterliliklerime ya da becerilerime daha az güvenmeye başladım.	1	2	3	4	5	6	7	
9	... hobilerimden bazılarını bıraktım.	1	2	3	4	5	6	7	
10	... bazı konularda prensiplerimden ödün vermeye başladım.	1	2	3	4	5	6	7	
12	... (din, dil, ırk, etnik köken, kişilik özellikleri vb. açısından) bana benzemeyen insanlarla ilgili önyargılarım azaldı.	1	2	3	4	5	6	7	
13	... hoş olmayan yeme, içme, eğlenme vb. alışkanlıklarım azaldı.	1	2	3	4	5	6	7	
15	... daha yoğun bir şekilde kıskançlık hissetmeye başladım.	1	2	3	4	5	6	7	

Ek 5. İlişkide Otantiklik Ölçeği (AIRS)

AIRS YÖNERGE: Aşağıda bireylerin partnerleri ile olan ilişkilerini nasıl deneyimlediklerine yönelik birçok ifade bulunmaktadır. Her bir maddenin sağ tarafındaki derecelendirmeleri kullanarak, her bir madde için size en uygun olduğunu düşündüğünüz numarayı işaretleyiniz.

Beni Hiç	Beni Biraz	Beni Çok
Tanımlamıyor	Tanımlıyor	Tanımlıyor
1-----2-----3-----4-----5-----6-----7-----8-----9		

1. Partnerimle birlikteyken tamamen kendim olurum.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
2. Partnerimin benimle ilgili sorularını tam ve dürüst biçimde yanıtlarım.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
3. Partnerimin söylediği bir şeyden kalbim kırıldığında onun bunu bilmesini sağlarım.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
4. Diğer insanlar ile ilgili duygu ve düşüncelerimi partnerimle açıkça paylaşıyorum.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
5. Hayatım partnerimin okuması için açık bir kitap gibidir (Partnerim her şeyimi bilir).	1	2	3	4	5	6	7	8	9
6. Bazen kendimi partnerimi benimle ilgili doğru olmayan bir şeye inanmaya ikna etmeye çalışırken bulurum.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
7. Eğer partnerim gerçek beni bilseydi, muhtemelen şaşırır ve hayal kırıklığına uğrardı.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
8. İlişkimizde çatışmadan kaçınmak için bazen Partnerime doğru olmasa bile onun duymayı istediğini düşündüğüm şeyi söylerim.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
9. Partnerimin benim hakkımda en çok sevdiği şeyin gerçekten benim bir parçam olduğundan şüphe duymaktayım.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
10. En özel yanlarımı partnerime açmak konusunda kendimi özgür hissedirim.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
11. Partnerim hakkında tüm gerçeği bilmektense onun en iyi yönlerini düşünmeyi tercih ederim.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
12. Partnerimin bana karşı tam anlamıyla açık olmadığından şüphelenirsem bu durumu onunla yüzleştiririm.	1	2	3	4	5	6	7	8	9